

KPSS COĞRAFYA ÇÖZÜMLER

1. 21 Martta dünyanın her yerinde gece gündüz eşitliği yaşanır, bu durum Türkiye'nin Kuzey yarım kürede yer aldığını kanıtlamaz.

Cevap B

2. Ağrı, İzmir'e göre, daha doğuda olduğu için yerel saati daha ileridir. Ağrı'da saat 12 iken İzmir'de saat 11 civarındadır.

Cevap C

3. 21 Haziran'da kuzeye doğru gidildikçe gündüz süresi uzar, dolayısıyla güneşin batışı ile doğuşu arasındaki süre ise gece süresini ifade eder. Verilen kentler arasında en kuzeyde yer alan şehir İzmir'tir. Güneşin batışı ile doğuşu arasındaki süre ise gece süresini ifade eder.

Cevap E

4. Türkiye'de aynı anda farklı mevsim özelliklerinin görülmesi Özel konum ile açıklanırken, diğer seçeneklerde verilenler Matematik Konum ile açıklanır.

Bu durum mutlak konum olarak da ifade edilebilir.

Cevap B

5. Yerel saatin ileri olabilmesi için doğuda, 21 Haziran'da gündüz süresinin kısa olduğu yerler ise güneyde yer alır. Bu durumda Adıyaman güneydoğuda yer aldığı için bu şartları sağlayabilir.

Cevap C

6. Rize ve Bingöl aynı boylam üzerinde yer alır. İki kent ise Başlangıç Meridyeni'ne aynı uzaklıkta değildir, çünkü meridyenler arası mesafe ekvator'dan kutuplara doğru daralır.

Cevap C

7. Cephe yağışlarının Türkiye'de görülmesi, Türkiye'nin Orta kuşakta yer almasının sonucudur. Bu durum, sıcak ve soğuk hava kütleleri arasında yer almasıyla ilgilidir.

Cevap A

8. Kalıcı kar sınırı ekvator'dan kutuplara doğru alçalır, deniz seviyesine iner. Türkiye orta kuşakta yer aldığı için kalıcı kar sınırı 3000 metreden sonra başlar. Bu durum Türkiye'nin matematik konumu yani orta kuşakta yer almasıyla ilgilidir.

Cevap D

9. Türkiye'nin Asya ve Avrupa Kıtaları arasında yer alması, Erzurum'da kış mevsiminin İzmir'e göre soğuk olması, farklı mevsim özelliklerinin aynı zamanda gerçekleşmesi özel konum ile ilgilidir. (Göreceli konum)

Cevap D

10. Tuzluluk oranı ve alt akıntılar(tuzluluğa bağlı) Türkiye'nin Matematik Konumu ile ilgili iken, yağış miktarı özel konum ile açıklanır.

Cevap A

11. Aynı boylam üzerinde bulunan merkezlerde Güneş'in aynı anda doğup aynı anda battığı tek tarih ekinokslardır. Yani 21 Mart ya da 23 Eylül'dür.

Cevap A

12. Türkiye'de farklı iklimlerin görülmesi, çevresindeki denizler, karasallık ve yer şekilleri ile ilgilidir. Bu durum özel konum ile açıklanır.

Cevap E

13. Mutlak Konum Türkiye'nin Matematik Konumu demektir, kalıcı kar sınırı ve kuzey - güney yönlü sıcaklık değişimi sıcaklık enlem ile açıklanır.

Cevap E

14. Tabloya bakıldığında kuzeyde bulunan Sinop ilinin gündüz süresi Antalya'dan daha fazladır. Yaz mevsiminde kuzeydeki merkezlerde gündüz süresi daha uzun olur. Verilen aylar arasında yazı ait olan ay temmuz'dur.

Cevap E

15. Güney sektörlü rüzgârların sıcaklığı artırması ve denizlerdeki tuzluluk oranı enlem yani matematik konum ile açıklanır. Ancak güney kıyılarımızda yağış miktarının fazla olması, dağların kıyıya paralel uzanması özel konum ile açıklanır.

Cevap A

16. Verilen iller arasında

- Yerel saatin en ileri olduğu: Iğdır
- Gece ve Gündüz süre farkının en fazla olduğu: Rize
- Çizgisel hızın en fazla olduğu: Hatay
- Güneşin en son battığı: İzmir'dir.

Cevap E

17. Kuzey ve güney sektörlü rüzgârların sıcaklıkları farklı biçimde etkilemesi Türkiye'nin matematik konumu ile açıklanır. Diğer seçeneklerdeki özellikler ise özel konum ile ilgilidir.

Cevap B

18. Türkiye Başlangıç Meridyeni'nin doğusunda yer aldığı için yerel saatler Başlangıç Meridyeni'nin yerel saatinden ileri olur. Başlangıç Meridyeni'nin batısında da olsaydı yine doğuda yerel saatler ileri olurdu.

Cevap D

1. Önemli kara ve deniz ticaret yollarında bulunması ve yersellikleri Türkiye'nin göreceli konumu yani özel konumuyla açıklanır.

Cevap E

2. 21 Haziran'da kuzeye gidildikçe gündüz süresi uzar. Dolayısıyla Ordu'da güneş daha erken doğar. Daha geç batar.

Cevap A

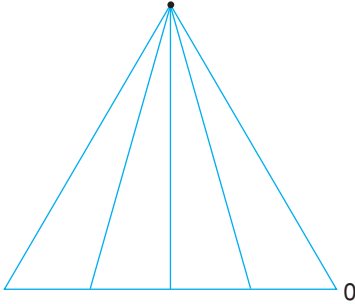
3. Kış aylarında kuzeye gidilirse gündüz süresi kısalmır. Doğuya gidilirse güneşin erken doğduğu gözlemlenir. Dolayısıyla bu kişi kuzeydoğuya gitmiştir.

Cevap E

4. Türkiye'nin Asya Avrupa ve Afrika arasında yer alması Türkiye'nin dünya üzerindeki siyasi ağırlığını arttırmıştır. Bu durum Türkiye'nin jeopolitik önemini artırır. Özel konumla ilgilidir.

Cevap E

5. Boylamlar arası mesafe kutuplara doğru daralır. Dolayısıyla aynı boylam üzerinde yer alan Trabzon ve Diyarbakır'ın Başlangıç Meridyeni'ne olan uzaklıkları aynı değildir.

Cevap D

6. Van, ulusal saatin kullanıldığı İğdır'a boylam olarak daha yakın olduğu sözkonusu fark azdır.

Cevap A

7. II numaralı yer ekvatora daha yakındır. Sıcaklık daha yüksektir ve buharlaşma miktarı daha fazladır. Kutuplara gidildikçe bu durumun tam tersi görülür.

Cevap D

8. İzmir ve Afyon aynı boylam farkı az olduğu için yerel saat farkı daha azdır. Boylam farkı arttıkça yerel saat farkı artar.

Cevap B

9. Türkiye Kuzey yarımkürede yer aldığı için kuzeye doğru çizgisel hız azalır. Diğer seçenekler ise Orta kuşak ile ilgilidir. (ABCD)

- Akdeniz iklimi
- Batı rüzgârları
- Cephe yağışları
- Dört mevsim belirgin

Cevap E

10. Mersin'in Sinop'tan daha sıcak olması enlem ile açıklanır. Yani Matematik Konumunun sonucudur.

Cevap A

11. Aydın ve Siirt illeri aynı enlem üzerinde yer alır. Bundan dolayı çizgisel hız, yer çekimi, gündüz süresi ve Ekvatora uzaklık aynıdır. Ancak jeolojik yapı özel konum ile ilgilidir.

Cevap C

12. Türkiye Orta kuşakta yer aldığı için dört mevsim belirgin yaşanır ve cephe yağışları görülür. Ancak aynı anda dört mevsimin yaşanması özel konumla açıklanır.

Cevap D

13. Yamaç yağışlarında yer şekilleri, yer altı kaynaklarının çeşitlilik göstermesi jeolojik yapı ile ilgilidir. Bu iki durum özel konum ile açıklanır.

Cevap E

14. Türkiye Orta kuşakta yer aldığı için gölge boyları sıfır olmaz. Yıllık sıcaklık değişimleri fazladır ve farklı hava kütlelerinin etkisindedir.

Cevap E

15. Aynı enleimde yer alan merkezlerde gece - gündüz süre farkları aynıdır. Artvin, Bartın, Erzincan ve Çanakkale hemen hemen aynı enlemlerde yer aldıkları için bu farklar azdır.

Cevap D

16. 21 Haziran'dan sonra güneş ışınlarının geliş açısı küçülür. Yani güneşin ufuktaki yükseltisi azalır. Sıcaklıklar düşer, gölgeler uzar.

Cevap B

17. Doğu ve batı doğrultuda birbirinden uzak kentlerde güneşin doğuş ve batışı arasındaki farklar artar. Bu durum boylam farkıyla ilgilidir.

Cevap B

18. Türkiye'de İğdır'ın yerel saati yıl boyunca ulusal saat olarak kullanılır. Verilen şehirlerden İzmir, boylam olarak İğdır'a en uzak için yerel saati ile ulusal saati arasındaki fark fazladır.

Cevap D

1. Türkiye'de bütün merkezlerde en uzun gündüz süresi 21 Haziran'da yaşanır. A seçeneğinde 21 Haziran tarihinden sonra en uzun gündüz yaşanır ifadesi yanlıştır.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ:

21 Aralık'ta Türkiye'de en uzun gündüz nerede şeklinde sorulsaydı Hatay cevap olurdu.

2. Şanlıurfa'da pamuk tarımının yapılması Özel Konumla açıklanır. Çünkü sulamasıyla ilgilidir. Akdeniz iklimi Şanlıurfa'da görülmez.

Cevap A

3. Eksen eğikliği mevsimlerin oluşmasına sebep olmuştur.

Cevap D

4. Aynı enlemde bulunan merkezlerin Ekvator'a uzaklıkları, yer çekimleri, tan ve gürup süreleri (alacakaranlık) gündüz süreleri vb. aynıdır. İklim özellikleri özel konumda etkilidir.

Cevap C

5. Türkiye'de 21 Aralık'ta en uzun gece yaşanır. Bu tarihten sonra geceler küçük küçük kısaltmaya başlar.

Cevap A

6. Türkiye orta kuşakta yer aldığı için güneş ışınlarını dik açıyla almaz, ancak kutup kuşağında da gölgeler sıfır olmaz. Yıllık sıcaklık farkı belirgindir (Dört mevsim yaşanır). Batı rüzgârlarının etkisindedir. Akdeniz iklimi görülür. Yıllık sıcaklık değişimi fazladır.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ:

- Dört mevsimin belirgin yaşanması = Matematik konum
- Aynı anda birden çok mevsim özelliklerinin görülmesi = Özel Konum ile açıklanır.

7. Ulusal saat uygulamasında 45 derece doğu (İğdir'in yerel saati) boylamı ulusal saat olarak kabul edilir. Farkın az olduğu yer demek boylam olarak buraya en yakın yer (Samsun) demektir.

Cevap B

8. Türkiye orta kuşakta yer aldığı için buzulların doğrudan etkisinde değildir. Türkiye'de güncel buzullara 3000 metreden sonra rastlanılmaktadır. Verilen üç bölgede yüksek yerler bulunmadığından dolayı güncel buzullara rastlanılmaz.

Cevap E

9. Türkiye aynı koordinatlarla güney yarım kürede yer alsaydı en düşük sıcaklık Akdeniz ve Ege Bölgelerinde değil karasallıktan dolayı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde olurdu.

Cevap C

10. Türkiye'de her zaman güneydeki merkezlerin gölge boyları daha kısa olur.

Cevap B

11. Mersin'de turuncgil Akdeniz iklimi asıl üretilen ürünler zeytin, turuncgil ve pamuktur. Kilis'te zeytinin yetişmesi mutlak konum ile açıklanırken Rize'de turuncgillerin yetişmesi Özel Konum ile açıklanır.

Cevap D

12. Doğu-Batı yönünde birbirinden uzak olan şehirlerarasında yerel saat farkı fazla olur.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ:

Yerel Saat; güneşin tam tepede olduğu anda hesaplanır. Bununla ilgili genellikle şu şekilde sorular gelmektedir: Merkezler verilir ve merkezler arasında yerel saat farkı sorulur. Şu noktaya dikkat etmeliyiz: Merkezler doğu-batı doğrultusunda birbirinden ne kadar uzaksa, yerel saat farkı da buna bağlı artar

13. Adana'da yağmur yağarken Sinop'ta kar yağmasında enlem etkilidir. Aydın'daki gölge boyunun Çanakkale'den daha kısa olması enlemle açıklanır.

Cevap E

14. Keçiboynuzu, mersin ve zakkum Akdeniz İklim Bölgesi'nde yetişir. Bu durumu Matematik Konum ile açıklarız.

Cevap E

15. İklim koşulları çok uzun yıllarda değişiklik gösterir. Kısa süreli hava olayları hava durumuyla ilgilidir.

Cevap B

16. 21 Aralık tarihinde güneydeki merkezlerde gündüz süresi daha uzundur. Yani Kütahya'da güneşin batışı geç İzmit'te ise erkendir.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ:

Ulusal Saat: Türkiye'nin her yerinde aynıdır. Yazın 45° Doğu Meridyeni (İğdir), Kışın ise 30° Doğu Meridyeni (İzmit) ortak saat olarak kullanılır. Sosyal hayatın ve iş hayatının düzenli olmasını sağlar.

17. Aynı enlemde olan şehirlerde gece-gündüz süreleri, yerçekimi, çizgisel hızları aynıdır. Yerel saatler aynı boylam üzerinde aynıdır.

Cevap B

18. Verilen şekilde güneş tepede görüldüğüne göre öğlen vaktidir. Güneşin ufuktaki yüksekliği fazladır. Ancak ışınlar Türkiye'ye hiçbir zaman dik gelmediği için gölgeler sıfır olmaz. Öğlen olduğu için 6 saat sonra batma noktasına ulaşır. Gün ortasıdır.

Cevap D

1. Türkiye orta kuşakta yer aldığı için
- Gölge boyu sıfır olmaz. (Kutup kuşağında da olmaz.)
  - Yıllık sıcaklık değişimi fazladır.
  - Sıcak ve soğuk havanın (farklı hava kütleleri) karşılaşacağı yerdedir. (Cephe Yağışı)

Cevap D

2. Gölge boylarının en kısa olduğu an (saat 12.00) demek yerel saat demektir. Yerel saat 12.00'de belirlenir. Yani yerel saati aynı olan merkezde güneş aynı anda doğup batmaz. (Ekinokslar dışında)

Cevap E

3. İzmir'de denize girilirken Kayseri'de kayak yapılması (Hemen hemen aynı enlem) özel konum ile açıklanır. Diğerleri Late-matik Konum ile ilgilidir.

Cevap B

4. – En fazla ülkeyle sınırı olan şehir, Iğdır
– Meriç Nehrinin geçtiği şehir, Edirne
– Doğunun en işlek sınır kapısının bulunduğu şehir, Şırnak
– Ceylanpınar, Akçakale sınır kapılarının bulunduğu şehir, Şanlıurfa'dır.

Cevap E

5. Güneşin batışı ile doğuşu arasındaki zaman demek gece süresi demektir. Gece süresinin uzun olduğu tarihlerde (24 Kasım) güneşin batışı ve doğuşu arasındaki zaman uzundur. (21 Aralık alınacak en yakın tarih)

Cevap A

6. Kısa mesafelerde sıcaklık değişimi engebe-yükseltiyle ilgilidir. Özel konumdur.

Cevap D

7. Ege Denizi kıyılarında Türkiye ile Yunanistan arasında kıta sahanlığı sorunu bulunmaktadır.

Cevap C

8. Normal şartlarda aynı enlemden yerçekimi aynıdır. Özel Konumları düşünüldüğüne yerin merkezine en yakın yerde (en alçak yer) yerçekimini daha fazladır.

Cevap A

9. Doğu-Batı yönünde birbirinden uzak olan kentlerde (Rize-Konya) yerel saat farkı fazla olur. Çünkü içinden geçen boylam sayısı fazladır.

Cevap C

10. Kutup Yıldızı kuzey kutup noktasını dik açı ile görülür. Güneye doğru açı daralır. Güney yarımkürede görülmez. Sadece Kuzey yarımküredekiler görülebilir.

Cevap B

11. Ekinokslarda (21 Mart ve 23 Eylül'de) gece - gündüz süre farkı azdır. 21 Aralık ve 21 Haziran'da fazladır. Bu durumda 21 Aralık ve 21 Haziran tarihlerine yakın tarihleri alıyoruz. (28 Temmuz, 25 Aralık)

Cevap E

12. Türkiye'de en kısa gölge boyu 21 Haziran'da olur. 21 Haziran yoksa bu tarihe en yakın tarihi (1 Temmuz) alırız.

Cevap B

13. İstanbul ile güneşin doğuşu ve batışının benzer olması demek aynı boylam demektir. En yakın kent boylam olarak Bursa'dır.

Cevap D

14. Türkiye 36° – 42° Kuzey enlemleri arasında yer alır. 42° – 48° Kuzey enlemleri arasında yer alsaydı. (Daha kuzeyde) yarım küre değişmediği için en kısa gündüzün yaşandığı tarih (21 Aralık) aynı olurdu.

Cevap D

15. 1. merkezde yerel saat 12.00 iken II. nolu merkezde yerel saat 11.00 civarındadır. Yani I. merkez, II. merkeze göre daha doğudadır. Bu duruma sadece E seçeneği uyar.

Cevap E

16. 21 Haziran'da ok yönünde (Kuzeye doğru) gidildiğinde
- Gece - gündüz süre farkı artar.
  - Başlangıç Meridyeni'ne yaklaşır. (Meridyenler daraldığı için)
  - Güneş ışınları daha küçük açı ile gelir.
  - Gündüz süresi uzun olduğu için güneş daima erken doğar.

Cevap C

17. Yaz ve kış mevsimlerinde güneş ışınlarının Hatay'a veya herhangi bir merkeze farklı açılarla gelmesi eksen eğikliği ile ilgilidir. (Eksen eğikliği mevsimlerin oluşması ile ilgilidir.)

Cevap C

18. – Torosların güney yamaçlarında maki üst sınırının yüksek olması = Bakı = Matematik Konum
– Ege Denizi'nden Karadeniz'e doğru tuzluluk oranının azalması = Enlem = Matematik Konum
– Uludağ'ın kuzey yamaçlarında kayak merkezlerinin yaygın olması = Bakı = Matematik Konum
– Küre Dağları'nın kuzey yamaçlarında ormanların daha yükseğe çıkması = Denize konum = Özel Konum
– Doğuya doğru gidildikçe yerel saatin ileri olması = Yerel saat = Matematik konum

Cevap D

1. Özellikle dağların denize yakın ve paralel uzandığı alanlarda dalgaların aşındırmasıyla dik yamaçlar oluşur, bunlara falez denir. (Yalıyar) Taşeli platosu ve Doğu Karadeniz'de falezlerin fazla olduğu söylenebilir. Kıyı Ege'de dağların denize dik uzanması, Orta Karadenizde ise dağların denizden uzaklaşması falezlerin görülmemesinde etkilidir. Çukurova da ise dağların denize uzak olması ve kıta sahanlığının genişliğine bağlı olarak falezlere rastlanmaz.

Cevap B

2. Fay hatlarının yoğun olduğu alanlarda sıcak su kaynaklarına rastlanır. Elazığ, Malatya, Hakkari, Yukarı Fırat Havzası, Biga Yarımadası, Güney Marmara ve Ege Bölgesi gibi yerlerde sıcak su kaynaklarına rastlanır. Konya ve Karaman çevresinde su kaynaklarına daha az rastlanır.

Cevap A

3. Konya, Karaman ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin güneyinde erozyonun şiddetli olmasında ortak olarak bitki örtüsünün cılız olması, Nadas yönteminin yaygınlığı, otlakların aşırı kullanılması ve yağışların düzensizliği etkilidir. Söz konusu alanlarda yamaç eğimleri fazla değildir.

Cevap D

4. Suları yıl boyunca sıcak olan fay kaynaklarıdır. Sularında bol miktarda eriyik ve kireç barındıran voklüz kaynaklar insanların müdahalesi ile sondaj kullanılarak çıkarılan kaynaklar ise artezyen kaynaklarıdır. Ancak Türkiye'de aktif volkanlar görülmediği için gayzer kaynaklarına rastlanmaz.

Cevap D

5. Menteşe yöresinde yer şekillerinin engebeli (topografik şartlar) olmasına bağlı olarak tarım alanlarında makina kullanımı az tarımsal nüfus yoğunluğu fazla ulaşımında yol yapım maliyeti yüksektir.

Cevap D

6. Özellikle çayır altlarında humus bakımından zengin olan verimli topraklara Çernezyom topraklar denir. Türkiye'de Erzurum - Kars Yöresinde bu tür topraklar yaygın olarak görülür ancak iklimin olumsuzluklarından dolayı yoğun tarım faaliyetleri görülmez.

Cevap E

7. Türkiye'de eski jeolojik dönemlerde oluşan sert kaya kütlelerine masif denir. Özellikle Menteşeler, Bitlis, Kırşehir, Saruhan, Zonguldak ve Mardin Eşiği alanları bu özelliklere sahiptir. Çatalca Kocaeli ise aşınım düzlüğü özelliğindeki plato alanıdır.

Cevap E

8. Fiziki Haritalarda renkler yükselti hakkında bilgi verir. Bulanık ve Iğdır Ovaların yükseltileri farklı olduğu için Fiziki haritalardaki renkleri de farklılık gösterilir.

Cevap A

9. Yer şekillerinin engebeli olduğu alanlarda yol yapım maliyetleri fazladır. Harita incelendiğinde Karadeniz Bölgesinde ve Akdeniz Bölgesinde engebeden dolayı yol yapım maliyetlerinin fazla olabileceği düşünülürken, Tuz Gölü çevresinde yer şekillerinin sade olmasına bağlı olarak yol yapım maliyetleri daha az olur.

Cevap A

10. Termal kaynaklar arazi yapısının kırıklı olduğu alanlarda yüzeye çıkan sıcak suların kullanımıyla sağlanır. Bu durumun temel sebebi, Türkiye'nin yakın jeolojik zamanlarda oluşmuş genç bir ülke olmasından kaynaklanır.

Cevap B

11. Ana fayları takip eden alanlarda volkanik arazilere yaygın olarak rastlanır. Harita incelendiğinde 4 ve 5 numaralı alanlar Doğu Anadolu Fay Hattı'nın geçtiği alanları göstermektedir.

Cevap E

12. Türkiye'de akarsuların yatak eğimi fazla olduğu için hidroelektrik enerji üretimi potansiyelleri yüksek, ulaşım ve taşımacılık için uygun değildir. Aşındırma güçleri fazladır ancak rejimleri düzenli değildir.

Cevap E

13. Ortalama yükseltinin en az olduğu Marmara Bölgesi'nde akarsuların denge profiline yakın olmasından dolayı hidroelektrik enerji potansiyeli en az iken Doğu Anadolu Bölgesi'nde en fazladır.

Cevap C

14. Türkiye'de ortalama yükseltinin fazla olmasına bağlı olarak yüksek kesimlerde kar yağışları fazladır. Bundan dolayı kar erimeleri fazladır. Bu durum ilkbahar aylarında akarsuların debilerinin artmasına sebep olmuştur.

Cevap E

15. Türkiye'de heyelanların en fazla olduğu yerler Doğu Karadeniz Bölümü'dür. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde ise daha çok erozyon olaylarına rastlanır.

Cevap D

16. Eğim ve engebelerin fazla olduğu alanlarda akarsuların akış hızı fazla olduğu için aşındırma güçleri fazla olur. Hakkari, Muğla, Kars ve Gümüşhane gibi yerlerde akarsuların aşındırma gücü fazla iken Aydın - İzmir gibi yerlerde aşındırma gücü daha azdır.

Cevap D

17. Fay hatlarının bulunduğu alanlarda kaplıca ve ılıca gibi sıcak su kaynakları zengindir. Türkiye'de Güney Marmara, Ege Bölgesi gibi alanlarda fayların geçtiği güzergahlarda kaplıca ve ılıcalara sıklıkla rastlanılır.

Cevap C

18. Akdeniz Bölgesi'nde özellikle Taşeli Platosu çevresinde kil keçisi yöre halkı için ekonomik özelliklere sahiptir. Ancak ormanlara verdiği zarardan dolayı sayıları önemli ölçüde azaltılmıştır.

Cevap C

1. Türkiye'nin yedi bölgesinde linyit çıkarılması, akarsuların enerji potansiyelinin fazla olması, kaplıcalar ve depremlerin görülmesi genç bir ülke olduğunu kanıtlarken farklı yer şekillerine rastlanması yakın jeolojik zamanlarda oluştuğuna kanıt olarak gösterilemez.

Cevap D

2. Türkiye'de dağlar genelde doğu batı yönlü uzanmaktadır. Kuzey ve güneyde dağlar kıyıya paralel batıda ise dik uzanır.

Cevap A

3. Fırat üzerinde Atatürk, Manavgat üzerinde Oymapınar, Kızılırmak üzerinde Hirfanlı, Ceyhan üzerinde Aslantaş Barajları varken Deriner Barajı Sakarya Nehri üzerinde değil Çoruh Nehri üzerinde kurulmuştur.

Cevap D

4. Türkiye yakın jeolojik zamanlarda oluşmuş genç bir ülkedir. Ancak en fazla etkisinde kaldığı ve oluşumlar gerçekleştiği zaman üçüncü jeolojik zaman olarak görülür.

Cevap D

5. Verilen doğrultuda Kaz, Sündiken ve Orta Karadeniz'de Canik Dağlarına raslanır.

Cevap C

6. Tuz Gölü'nde şiddetli buharlaşmadan dolayı yıl içerisindeki su miktarındaki değişimler gölün alanını çok fazla değiştirmektedir.

Cevap B

7. Volkanik araziler mineral bakımından zengin olduğu için verimli tarım alanlarına sahip olmanın yanında maden bakımından da zenginlik gösterir. Toprakların gevşek olmasından dolayı peri bacaları gibi şekillerin de oluştuğu görülmektedir; ancak eriyebilen kayaların varlığı daha çok karstik arazilere ait bir özelliktir.

Cevap A

8. Türkiye'de gelgit olayının etkisiz olması akarsuların bol alüvyon taşınması delta oluşumunu kolaylaştıran temel faktörler arasında yer alır.

Cevap C

9. Türkiye'de Delta Ovalarında daha çok sanayi ürünleri tercih edilirken volkanik ovalarda ise yumrulu özellik gösteren patates tarımı önem arz eder. Ancak kıyı ovalarının tamamının delta ovası olduğu söylenemez ama delta ovalarının tamamı kıyı ovası olarak kabul edilebilir.

Cevap A

10. Dağların denize paralel uzandığı Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri'nde kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım maliyeti fazla, kıta sahanlığı yani şelf sahası dar falezler yaygın kıyı ile iç kesimler arasındaki iklim farklılıkları fazladır. Ancak kıyılarda halıcılara rastlanılmaması gelgit olayının etkisiz olmasıyla açıklanabilir.

Cevap E

11. Teke ve Taşeli Platoları Karstik, Erzurum Kars Platoları Volkanik özellik gösterir. Türkiye'de platoların en fazla olduğu İç Anadolu Bölgesi'nde olduğu görülmektedir. En az ise Karadeniz Bölgesi'dir.

Cevap D

12. Türkiye'de dağların uzanış doğrultuları dikkate alındığında kuzey güney yönlü ulaşımı, iç bölgelerdeki orman alanlarını, nüfusun düzenli dağılışını ve kış ılıkılığı isteyen tarım ürünlerinin dağılış alanını olumsuz etkilediği görülmektedir. Ancak Akdeniz ve Karadeniz kıyılarındaki yağış miktarlarını da artırdığı söylenebilir.

Cevap B

13. Türkiye'de yer şekillerinin dağlık ve engebeli olması, akarsuların hidroelektrik enerji potansiyelini, kış turizm potansiyelini ve su kaynaklarını olumlu yönde etkilemiştir.

Cevap E

14. Türkiye'de Yıldız Dağları Bölümü, Konya - Karaman çevresi ve Taşeli Platosunda ana fayların olmamasından dolayı termal kaynakların çok fazla olmadığı görülmektedir.

Cevap C

15. Kıyı bölgelerinde yetiştirilen tarım ürünleri Akdeniz ve Karadeniz Bölgesi'nde çok fazla iç kesimlere giremezken Ege Bölgesi'nde daha fazla içlere girdiği görülmektedir. Bu durum dağların denize uzanış doğrultusu ile açıklanabilir, ancak kıyı bölgelerin tamamında dağların uzanış yönlerinin aynı olduğuna dikkat etmek gerekir.

Cevap E

16. Yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde Gerçek Alan ile İzdüşümsel Alan arasındaki fark fazla olur. Konya, Afyon, Samsun ve Erzurum gibi iller düşünüldüğünde Hakkâri daha engebeli olmasından dolayı bu fark daha fazla çıkar.

Cevap E

17. Antalya Burdur arasında Çubuk, Gümüşhane Trabzon arasında Zığana, Kastamonu Çankırı arasında Iğaz, Adana Hatay arasında Belen Geçiti bağlarken, Mersin Konya arasında Sertavul geçidi bağlar.

Gülek Geçidi ise Adana Niğde arasında bağlar. Gülek Geçidi'nde aynı zamanda demiryolu da vardır.

Cevap D

18. Türkiye'de akarsuların boylarının kısa olmasında yer şekillerinin engebeli olmasının yanında etrafının denizlerle çevrili olması en önemli özelliktir.

Cevap B

1. Kaz, Madra, Yunt, Boz, Aydın ve Mentеше Dağları kırıklı dağlar özelliğindedir.

Cevap C

2. Sera Gölü Heyelan Set Gölü olup, Van Gölü ulaşımın yapıldığı bir göldür. Hazar Gölü ise elektrik üretiminin yapıldığı göldür.

Cevap C

3. Çatalca Kocaeli Platosunda sanayi, Erzurum Kars Platosunda büyükbaş hayvancılık, Haymana Platosunda tahıl ve küçükbaş hayvancılık, Taşeli Platosunda kıl keçisi ekonomik etkinlik olarak önemini devam ettirirken; Uzunayla Platosunda iklim şartlarından dolayı tarımdan çok hayvancılık daha etkilidir.

Cevap D

4. Marmara Bölgesi'nin yükselti ortalamasının en düşük olmasından dolayı akarsular denge profiline daha yakındır. Bundan dolayı Ergene ve Susurluk gibi akarsuların denge profiline daha yakın olduğu söylenebilir.

Cevap A

5. Yerşekillerinin engebeli olduğu yerlerde ekonomik etkinlikler kısıtlıdır. Haritada verilen II no'lu yer Doğu Karadeniz, IV no'lu yer Toroslardır. Bu bölgelerde arazi çok engebelidir.

Cevap D

6. Doğu Anadolu Bölgesi'nin dağlık kesimleri kış turizm potansiyelini ve yaylacılığı olumlu yönde etkilerken ulaşım ve ticareti olumsuz yönde etkiler.

Cevap C

7. Erzurum Kars Platosunda yaylacılık, Büyük Menderes Konya Ovalarında tarım, Fethiye'de ise turizm etkilidir. Çukurovada hayvancılıktan daha çok tarım etkili olmaktadır.

Cevap B

8. Antalya Bölümü'nde turuncgillerin yetiştirilmesinin temel sebebi yükseltinin fazla olmasından dolayı değil Akdeniz ikliminin etkili olmasına bağlı olarak kış mevsiminin ılık geçmesi olarak açıklanabilir.

Cevap B

9. Güney Marmara Bölümü Konya ve Orta Fırat Bölümleri yer şekillerinin sade olduğu alanlar olduğu için demiryolu yapımında kilometre maliyeti daha düşük olur.

Cevap E

10. Ürgüp Yöresindeki Peribacalarının oluşumunda akarsu ve rüzgârların beraberinde volkanik arazilerin varlığı da çok önemli bir etkiye sahiptir.

Cevap C

11. Balat Ovası, Delta Ovası, Kapıdağ Yarımadası dalga biriktirmesi, Travertenler karstik biriktirme Erciyes Dağı volkanizma olarak bilinir. Çukurova ise bir delta ovasıdır.

Cevap E

12. Eğim ve engebenin fazla olduğu yerlerde gerçek alan ile izdüşüm alan arasındaki fark fazla olur.

Cevap E

13. Dağların denize göre uzanışı hakim rüzgâr yönünü, denizel etki alanını, kıyı şekilleri ve ulaşımı etkilerken yağış rejimini etkilemez. Yağış rejimini iklim özellikleri belirler ancak dağların uzanışı yağış miktarını etkileyebilir.

Cevap E

14. Ege Bölgesi'nde akarsuların yatak eğimi az olduğu için aşındırma güçleri az vadi tabanları geniş olup, dağları aşındırmadığı için boğaz vadiler azdır, enerji potansiyelleri ise düşüktür.

Cevap D

15. Türkiye'de Konveksiyonel Yağışlar ve kar erimeleri ne bağlı olarak sel rejimli akarsuların en fazla olduğu bölge İç Anadolu Bölgesi'dir.

Cevap D

16. Fırat Nehri farklı coğrafi özellikteki ve iklimdeki alanlardan geçtiği için karma rejimli olarak kabul edilebilir. Bunun dışında Kızılırmak, Yeşilirmak, Sakarya ve Dicle Irmakları karma rejimli akarsulardandır.

Cevap C

17. Karadeniz Bölgesi'nde yapılan barajlardaki temel amaç tarımda sulama değildir.

Cevap E

18. Yer şekillerinin dağlık olduğu alanlarda akarsuların aşındırma gücü arttığı için genelde boğaz vadiler oluşur. Seçenekler incelendiğinde Antalya Bölümü'nde eğim ve engebenin fazla olması ve dağların denize paralel uzanmasından dolayı akarsuların boğaz vadi oluşturduğu görülmektedir.

Cevap A

1. Türkiye'de dağlık bir arazi yapısının olması, linyit rezervlerinin fazla olması ve akarsuların yatak derinliklerinin fazlalığı genç bir ülke olduğunu kanıtlar.

Cevap C

2. Tuz Gölü'nün sularının tuzlu olmasında iklim yani şiddetli buharlaşma etkili iken Van Gölü ve Acıgöl de arazi yapısı etkili olmuştur.

Cevap E

3. Akarsuların taşıdığı alüvyonların birikmesiyle deltalar oluşur. Haritada II no'lu delta Çarşamba, IV no'lu delta ise Çukurova'dır.

Cevap D

4. Türkiye'nin yüzölçümünün yüzde 10'u göldür. Göllerin bir kısmında balıkçılık, içme suyu, tarımda sulama ve taşımacılık gibi alanlarda yararlanır. Özellikle tektonik göller fazladır. Ancak en büyük göllerimiz olan Van ve Tuz Gölü kapalı havza özelliği gösterir.

Cevap E

5. Barajların faydalarından biri de sellenmeleri azaltarak erozyonun azaltılmasıdır; ancak erozyonu önlemek için baraj yapılmaz. Barajlar özellikle enerji elde etmede tarımda sulama gibi ihtiyaçları karşılamak için inşa edilir.

Cevap A

6. Deltalar kıta sahanlığının geniş olduğu yerlerde görülür. Dağların denize paralel uzandığı bazı alanlarda da delta ovaları görülür. Örneğin Orta Karadeniz ve Adana Bölgelerinde Çukurova, Bafra ve Çarşamba gibi deltalar oluşmuştur.

Cevap A

7. Fırat'ta Karakaya, Dicle'de Kral kızı, Yeşilirmak'ta Hasan ve Suat Uğurlu, Sakarya'da Hasan Polatkan Barajları yapılmıştır. Gediz Nehri üzerinde Oymapınar değil Demirköprü Barajı inşa edilmiştir. Oymapınar Manavgat Nehri üzerindedir.

Cevap A

8. Türkiye'de akarsuların yatak eğimleri fazla olduğu için akış hızları, aşındırma güçleri ve taşıma güçleri fazladır. Ancak rejimlerinin düzenli olduğu söylenemez.

Cevap B

9. Akarsuların akış hızlarının fazla olması, su sporlarının yapılması, yatak derinliklerinin fazla olması eğim ve engebeden kaynaklanmaktadır. Ancak rejimlerinin düzensiz olması Akdeniz İklim Kuşağında yer almasından dolayı yaz kuraklığının etkisinden kaynaklanmaktadır.

Cevap C

10. Gerçek alan ile İzdüşümü alan arasındaki farkın fazla olduğu yerler için engebeli, yol yapım masrafları fazladır. Tarım alanları dar olduğu için tarımsal nüfus yoğunlukları fazladır ancak kısa mesafeli sıcaklık değişiklikleri az değil fazladır.

Cevap A

11. Türkiye'de Çıldır, Hazar, Tortum gibi göllerde elektrik üretimi yapılır.

Cevap E

12. Muğla'dan Kars'a hareket eden bir gözlemci grubu yükseltinin sürekli arttığını söyleyemez. Ancak ormanlık alanlara rastlandığını, volkanik arazilerden geçtiğini ve denize paralel uzanan dağları gördüğünü söyleyebilir.

Cevap B

13. Yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde yapılan yolların gerçek uzunluğu ile kuş uçuşu uzunluğu arasındaki fark fazla olur. Seçenekler incelendiğinde kuş uçuşu uzunluğu 115 kilometre olan bir yol yapılırken 193 kilometreye çıktığı görülmektedir. Oranlama yapıldığında en fazla fark burada çıkmaktadır.

Cevap B

14. Yükseltinin fazla olduğu yerlerde akarsular kaynağını yükseklerden aldığı için denge profiline uzaktır. II no'lu alan Doğu Karadeniz, IV no'lu alan Hakkari Çevresi'dir. Bu alanlarda akış gösteren Çap ve Çoruh nehirleri denge profiline uzaktır.

Cevap E

15. Orta Karadeniz ve Ergene Bölgeleri sade bir yapıya sahip olduğu için ikisinde de yol yapım maliyetinin daha az olduğu söylenebilir. Özel konumla ilgilidir.

Cevap B

16. Karadeniz Bölgesi'nde dağların kuzey yamaçlarının çok yağış alması denize göre konum ile açıklanır. Bu da özel konumla ilgilidir.

Cevap D

17. Doğu Anadolu Bölgesi'nde yükselti ve engebelerin fazla olması:

- Tarımda insan gücüne duyulan ihtiyacın artmasını
- Tarım alanları oranının az olmasını
- Ekonominin hayvancılığa dayanmasını ve
- Hidroelektrik enerji potansiyelinin fazla olmasını etkilemiştir.

Madence en zengin bölge olması bölgenin jeolojik yapısı ile ilgilidir.

Cevap D

18. Verilen bölümler arasında buzullar Adana Bölümü'nde bulunur. Bolkar ve Aladağlar üzerinde kalıcı kar bulunur.

Cevap A

1. Habur Çayı ve Zap Çayı Dicle Nehri'nin, Tohma Çayı ve Karasu ise Fırat Nehri'nin kollarıdır.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Akarsuların akım düzenine "akarsu rejimi" denir. Yağmur sularıyla beslenen akarsu rejimleri(Batı Anadolu'daki nehirler örnektir), kar-buz sularıyla beslenen akarsu rejimleri(Dağlık bölge nehirleri), kaynak sularıyla beslenen akarsular(Akdeniz Bölgesi'ndeki bazı nehirler) ve karma rejimli nehirler(Farklı kaynaklardan beslenen ya da farklı iklim bölgelerinden geçen akarsular) diye ayrılır.

2. Haritada gösterilen alanlar ova ve platoluk arazilerin bulunduğu düzlük alanlardır.

Cevap E

3. Menteşe Yöresi'nde yer alan Muğla ilinin gerçek alanı ile izdüşüm alanı arasındaki daha fazladır. Arazinin engebeli olması bu farkı artırır.

Cevap B

4. Haritada kullanılan ölçek küçüldükçe haritada ayrıntı azalır. Coğrafi bölgeler içerisinde en geniş yüzölçüme sahip olan Doğu Anadolu Bölgesi'nin haritası çizilirken daha fazla küçültmek gerekir. Daha küçük ölçek kullanılacağı için ayrıntı daha azdır. (KPSS'de nadir gelecek soru tipidir.)

Cevap E

5. Yakın jeolojik dönemde oluşan arazilerde engebe ve yükselti fazla olduğu için gerçek alan ile izdüşüm alanı arasındaki fark fazladır. Masif alanları ise eski jeolojik devirlerde oluşmuş, büyük oranda aşınmaya uğrayarak yükselti ve engebesini kaybetmiştir.

Cevap E

6. Kökenleri canlı kalıntıları olan kayaçlar organik tortul kayaçlar grubunda yer alır. (Linyit, Taş kömürü, petrol ve doğalgaz)

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Kritik bilgi! Sularını dışarıya gönderemeyen göller, kapalı havza özelliğine sahiptir. Yani bu göllerin gidegenleri (göl ayağı) olmadığı için suları tatlı değildir. Bu özelliğe sahip Van Gölü'nün suyu sodalı iken, Tuz Gölü'nün suyu tuzlu, Burdur ve Acıgöl'ün suları ise acı, kireçlidir. Bu göllerin suları içme, sulama, kullanma ve balıkçılık için uygun değildir.

7. Taraça epirojenik hareketler (Kıta oluşumu) sonucu yükselen alanlardaki akarsuların biriktirdikleri malzemeleri tekrar derine kazmasıyla vadi kenarlarında oluşan basamaklardır. Basamaklı vadilerdir.

Cevap E

8. Karasal kabuğun altında yer alan sial tabakası yükseltinin fazla olduğu yerlerde daha kalın, yükseltinin az olduğu yerlerde daha incedir. Ortalama yükseltisi diğerlerinden daha az olan Ergene Ovası'nda sial tabakası daha incedir.

Cevap B

9. Turba 4. Jeolojik zamana ait bir kömür türüdür. Bataklık sahalarında bitki kalıntılarının taşlaşmasıyla oluşmuş organik kökenli bir kayaçtır.

Cevap A

10. Falez - Dalga aşındırması,
Delta - Akarsu biriktirmesi,
Tombolo - Dalga biriktirmesi,
Taraça - Akarsu aşındırmasıdır.

Cevap B

11. Ortalama yükseltisi az olan bir havzada yer alan buna bağlı olarak yatak eğimi az olan Gediz Nehri'nin alüvyon taşıma gücü daha azdır. Bu akarsu yatağı boyunca ırmak adalarına daha fazla rastlanır.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Karstik Aşınım Şekilleri: En yaygın olanı mağaralardır. Ayrıca Lapyta, dolin, uvala, polye(ova), obruk ve düden de karstik aşınım şekilleri olarak karşımıza çıkar.

Karstik Birikim Şekilleri: Traverten (Denizli-Pamukkale), sarıkıt, dikit ve sütunlardır.

12. Fay kaynakları mineralce zengindir. (Bol miktarda mineral içerir.) Suları sıcak olup rejimleri daha düzenlidir. Konserve sanayisi ve jeotermal enerjide kullanılır. (Eriyik şekilde kireç karstik kaynaklarda bulunur.)

Cevap C

13. Barajların yapılmasında içme ve tarımda sulama suyu elde etmek, enerji üretmek ve taşkınları önlemek doğrudan amaçlardır.

Cevap D

14. Paleozoik (1. zaman) ve mezozoik (2. zaman) dönemlerinde eski kıtalar olan Laurasia ve Gondvana arasında Tetis Denizi bulunmaktaydı. Bugünkü Akdeniz ve Karadeniz Tetis Denizi'nin kalıntılarıdır.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Karadeniz'den Marmara ve Ege'ye doğru üst akıntı (seviye farkından dolayı) meydana gelirken Akdeniz, Ege ve Marmara'dan Karadeniz'e doğru alt akıntı (enlem-sıcaklık-yoğunluk ve tuzluluktan dolayı) oluşur. Akıntılarının en çok hissedildiği yer Marmara Denizi'ndeki boğazlardır.

15. Perşembe Platosu Ordu ili sınırları içerisinde yer almaktadır. Oluşum süreci devam etmektedir.

Cevap A

16. Kastamonu - Tosya Ovası iç ovalar grubunda yer alırken diğerleri kıyı ovaları grubunda yer alır.

Cevap E

17. Karstik arazi ve oluşumları (karstlaşma) üzerinde rüzgarların etkisi en azdır.

Cevap C

18. Ulubey Uşak ili sınırları içerisinde yer alan Türkiye'nin en büyük kanyon vadisidir. Obruk değildir. Obruk daha çok karstik arazilerdeki erime - çökme çukurluklarıdır. (Cennet, Cehenem, Kızılören)

Cevap E

1. Gelgit etkili olsaydı dalga birikim şekilleri (Sinop-Tombolosu, Akyatan Gölü) ve delta ovaları (Çarşamba Ovası) meydana gelmezdi. Gelgit okyanus kıyılarında daha çok etkilidir. Bu yüzden Türkiye'deki etkisi zayıftır.

Cevap C

2. Delta ovaları oluşabilmesi için akarsuların bol su değil bol alüvyon taşıması gerekir.

Cevap D

3. İç Anadolu Bölgesi etrafı dağlarla çevrili, sıcaklık ve kuraklığın fazla (yaz mevsiminde) bitki örtüsünün çayırlı olmasından dolayı rüzgârların şekillendirici etkisi fazladır. Ancak yetiştirilen ürünlerin etkisi yoktur.

Cevap E

4. Türkiye'nin en alçak platosu Çatalca - Kocaeli Platosu'dur. Fiziki haritada yeşil renk ile gösterilir. Yazılıkaya Platosu Ege Bölgesi'nin iç kısımlarında yer alır. Sarı renkle gösterilir, Çatalca-Kocaeli Platosu'ndan daha yüksekte yer alır.

Cevap B

5. Ria tipi kıyılar Türkiye'de İstanbul Boğazı, Sinop, Çanakkale Boğazı ve Menteşe Yöresi'nde görülür.

Cevap B

6. Türkiye arazisinin büyük bir kısmı yakın jeolojik devirlerde oluştuğu için ortalama yükselti fazladır. Akarsular denge profilinden uzaktır. Bu yüzden akarsu yatakları yüksekte yer alır.

Cevap A

7. Haritaya bakıldığında Konya çevresi (I.) Sivas(IV.) Mersin (V.) ve Şanlıurfa (II) da karstik arazi yaygındır. Ancak Ergene Ovası çevresinde karstik arazi pek bulunmaz.

Cevap C

8. Akarsuların akımı yıl içinde yağış çeşidi (kar-yağmur) yağış rejimi, buharlaşma ve sıcaklığa bağlı değişim gösterir. Havza özellikleri yıl içerisinde değişmez.

Cevap E

9. Ege'de (batı kıyıları) dağlar kıyıya dik uzandığı için kıyılarda

- Kıyıları ile iç kesimler arası ulaşım kolay
- Yol yapım maliyeti az
- Deniz etkisi iç kısımlara kadar girer.
- Kıta sahası geniştir.

Yamaçlardaki yerleşmelerin farklı olması bakıdan kaynaklanır.

Cevap A

10. Tektonik depremlerin Türkiye'de yaygın olmasının sebebi jeolojik yapıdır.

Cevap D

11. Adana Bölümünde volkanik arazi (Hassa Volkanları) karstik arazi (Taşeli platosu) ve Kıyı set gölleri (Akyatan Gölü) bulunur.

Cevap E

12. İlkbaharda yağışların artması ve kar erimelerinden dolayı nehirler kabarmaktadır.

Cevap B

13. Erciyes Dağı Türkiye'nin 5. Büyük (yüksek) dağıdır. Üzerinde güncel buzullar bulunur. Ancak verilen diğer dağlarda ortalama yükselti düşük olduğu için buzul bulunmaz.

Cevap D

14. Türkiye'de gelgit genliği düşük olduğundan dolayı halici bulunmaz.

Cevap D

15. Asi kaynağını Anti - Lübnan Dağlarından alırken, Meriç kaynağını Bulgaristan'dan alır. Bunların ağır kısmı Türkiye'de bulunur.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ

Ağız : Akarsuyun döküldüğü yerdir.

16. Karadeniz'de dağların kıyıya uzanışından (paralel uzanır) dolayı kıta sahanlığı dardır(derindir). Ayrıca akıntılarda etkili olmuştur. (Sakaya Nehri'nin ağız kısmında delta oluşmuştur ancak derinlik ve akıntılar engellemiştir.)

Cevap E

17.

Antalya'dan yola çıkan biri önce Sultan Dağı oradan Konya ovası ve Samsun'a gitmeden önce Canik Dağlarını geçmek zorundadır.

Cevap A

18. Türkiye'de, doğal afetler içinde en fazla heyelan meydana gelirken, 2. sırada deprem meydana gelmektedir.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ

% 61 Heyelan

% 15 Deprem

% 14 Su baskını

% 5 Kaya düşmesi

% 4 Yangın

% 1 Diğer

1. Karstik arazilerin aşınması ile birlikte geniş karstik ovalar meydana gelir. Bunlara polye adı verilir. Türkiye'de; Tefenni, Acıpayam, Korkuteli, Kestel, Elmalı, Muğla gibi örnekleri vardır.

Cevap B

2. Verilen dağların yeri incelendiğinde Geyik Dağları Toroslar kuşağında; Kaz Dağları Batı Anadolu'da; Süphan Dağı ise Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.

Cevap C

3. Soru incelendiğinde 1000 ile 1800 metre aralığındaki yerlerle ilgili yorum yapılmıştır. Seçeneklerdeki ova ve platolar incelendiğinde Erzurum - Kars Platosu hariç diğerleri 2000 metrenin altındadır. Ancak Erzurum - Kars Platosu 2000 metre civarında olduğu için soruda 1800 metrenin üzerindedir, çıkarımını yaptığımız için söz konusu bu plato verilen genelleme dışında kalır.

Cevap E

4. Verilen şekil incelendiğinde kırılmayla meydana gelen hors - graben sistemi anlatılmaktadır. Türkiye'de kırıklı arazilerin yani horst ve grabenli sahaların Ege Bölgesi'nde olduğu bilinmektedir. Büyük Menderes, Küçük Menderes, Gediz gibi alanlar graben sahaları içinde yer alır.

Cevap E

5. Türkiye'de kırıklı arazilerde depremler volkanik araziler yani lavlı araziler paralellik gösterir. Lavlı araziler daha çok arazi yapısının genç yani yakın jeolojik zamanlarda oluştuğu alanlarda görülür.

Cevap A

6. Haritadaki taralı alanlar incelendiğinde I numaralı yerin Teke Platosu üzerinde olduğu görülmektedir. II numaralı yerin Ege Bölgesi'nde bir horst- graben sistemi üzerinde bulunduğunu görmekteyiz. III numaralı yerin dağların Kuzey Anadolu Dağları içerisinde yani kıvrımlı bir sistem üzerinde olduğu görülmektedir. IV numaralı yerde Türkiye'nin en büyük delta ovası Çukurova izlenmektedir. V numaralı yerde ise Volkanik arazilerin çok yoğun olduğu görülmektedir. Ancak IV numaralı yer Türkiye'nin en büyük delta ovası olması beraberinde Türkiye'nin büyük şehirlerinden biri olan Adana şehri üzerine kurulmuştur. Tamamına yakınında tarım yapılır, ifadesi yanlıştır.

Cevap D

7. Türkiye'de birçok arazi Doğu Anadolu Bölgesi'nde olduğu gibi 3. Jeolojik Zamanın sonu, 4. Jeolojik Zamanın başında toptan yükselmeye uğrayarak oldukça yüksek bir araziye sahiptir. Bu durum genelde epirojenez ile ilgilidir.

Cevap E

8. Türkiye'deki dağların tamamı orojenezle oluşmamıştır. Nemrut, Süphan, Tendürek, Ağrı, Karacadağ, Karadağ, Melendiz, Hasan Dağı, Erciyes, Uludağ, Kula çevresi volkanizma ile oluşmuştur. Seçeneklerde yer alan Tendürek Dağı da orojenik hareketler arasında sayılmaz.

Cevap C

9. Verilen şekil esnek bir araziye göstermektedir. Yani kıvrımlı dağ sistemini tarif etmektedir. Biz bunlara "sıradağlardır" ifadesini de kullanabiliriz. Türkiye'de Kuzey Anadolu Dağları ve Toroslar bu kapsamda değerlendirilir. Bolkar Dağı, Aladağlar, Beydağları, Kaçkarlar, Canik Dağları bunların arasında yer alır.

Cevap B

10. Türkiye'de dağlar genelde doğu - batı yönünde uzandığından dolayı Karadeniz ve Akdeniz'de Dağlar kıyıya paraleldir. Bu durum, denizden esen nemli havaların iç kesimlere girememesi, iç kesimlerde iklimin karasal hale dönüşmesi, kıyılarla iç kesimler arasında ulaşımın maliyetli olması, kıta sahanlığının yani şelf alanının dar olması, limanların iç kesimlerle ulaşımının dar olması (hinterlandının dar olması) gibi sonuçları ortaya çıkarmıştır. Ancak denizden esen rüzgarların nemli olması dağların uzanışı ile ilgili bir durum değildir. Ege Denizi'nde de Karadeniz'de ve Akdeniz'de esen rüzgarların nemli olduğunu söyleyebiliriz. Ancak yağış oluşturma ihtimalleri birbirinden farklıdır, diyebiliriz.

Cevap A

11. Esneme kabiliyetini kaybeden yani sert kütleler yan basınçların etkisiyle kırılır. Kırılmanın etkisiyle yüksekte kalan kısımlar horst, alçakta kalan kısımlar ise graben olarak adlandırılır. Türkiye'de bu yapılar daha çok Ege Bölgesi'nde yer alır. Ancak Hatay'daki Nur Dağları'nın dibinde yer alan Amik Ovası da graben sahasıdır. Gediz Ovası, Küçük Menderes Ovası, Büyük Menderes Ovası, graben sahalarıdır. Ancak Menemen Ovası, Gediz Nehri'nin getirdiği alüvyonları İzmir'de biriktirmesi ile oluşturduğu delta ovasıdır. Delta ovaları graben sahaları değildir. Bunu kesinlikle karıştırmamalıyız.

Cevap D

12. Akarsuların taşıdığı alüvyonların kıyının sığ yani az derin olduğu yerlerde birikmesi ile delta ovaları meydana gelir. Türkiye'de deltaların en fazla olduğu yerler: Ege Bölgesi, Orta Karadeniz ve Adana çevresidir. Haritada II numaralı yer Bafra, Çarşamba deltaları çevresini; IV numaralı yer Ege Bölgesi'ndeki deltalarını; V nolu yer ise Çukurova'yı göstermektedir.

Cevap E

13. Türkiye'de ovaların oluşumları farklılık göstermektedir. Bafra Ovası, delta Ovasıdır. Amasya'daki Merzifon Ovası, tektonik çöküntü ovasıdır. Silifke Ovası, Göksu Nehri'nin oluşturduğu delta ovasıdır. Çukurova yine aynı şekilde delta ovasıdır. Acıpayam Ovası ise karstik ova'dır. Ancak kıyıda değil, iç kesimde yer alır.

Cevap D

14. Bazı volkanlardan çıkan malzemeler üst üste birikerek volkan bacasının önünde merdiven gibi basamaklar oluşturur. Bu sisteme tabakalı volkan denir. Türkiye'de bu durumun en belirgin olarak görüldüğü volkanik dağ Ağrı Dağı'dır.

Cevap B

15. Harita incelendiğinde I numaralı yörenin kırıklı arazilerden meydana geldiğini görmekteyiz.

II numaralı yer, İç Anadolu Bölgesi'ndeki Haymana Platosu yakınlarındadır. III numaralı yer Türkiye'nin en uzun akarsuyu olan Kızılırmak'ın oluşturduğu Bafra deltasıdır. IV numaralı yer, Türkiye'de en yakın zamanda patlayan Nemrut Dağı'nı tarif etmektedir. Ancak V numaralı yer karstik bir yüzey şekli değil akarsu biriktirmesi olan delta ovasıdır.

Cevap E

16. Haritada verilen Tuz Gölü ve çevresinin oldukça düz bir bölge olduğunu biliyoruz. Ancak ortalama yükseltisinin fazla olması 3. Jeolojik Zamanın sonu 4. Jeolojik Zamanın başında toptan yükselmesi ile açıklanabilir. Anadolu arazisi önce dış kuvvetler tarafından aşındırılıp düzleştirilmiştir. Yani peneplenleşmiştir. Sonra toptan yükselmiştir. Bu yüzden yüksek düzlükler geniş yer kaplar.

Cevap C

17. Türkiye'de Doğu Anadolu Bölgesi'nde volkanik araziler gelişir kaplar volkanik araziler yüzeye çıktıktan sonra dış kuvvetler tarafından aşındırılınca bazı yer şekilleri meydana gelir. Bunlardan en önemlisi volkanik lav platolarıdır. Erzurum - Kars Platosu da bu kapsamda yer alır. Teke ve Taşeli Platoları da karstik oluşumlar arasındadır. Ancak İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin platolarını yatay duruşlu platolar grubuna alabiliriz.

Cevap E

18. Türkiye'de ortalama yükseltisi en az olan plato Çatalca - Kocaeli Platosu'dur. Bölge aşınım düzlüğü platosudur. Deniz seviyesine yakın olduğu için iklim şartları da oldukça uygundur. Türkiye'de en yüksek platolar ise Erzurum - Kars Platoları'dır.

Cevap B

1. Türkiye'de birçok ova ve plato ortalama yükseltisi fazla olan alanlarda yer alır. Bunun temel sebebi Türkiye'de ikinci jeolojik zamanda aşınma ile birlikte tortullaşmalar yaşanmıştır. Üçüncü jeolojik zamanın sonları dördüncü jeolojik zamanın başında epirojenezle birlikte toptan yükseldiği için Türkiye'de platolar ya da yüksek ovalar geniş alan kaplar, diyebiliriz.

Cevap E

2. Arazide kolay çözünebilen yani eriyebilen geçirgen özelliği fazla olan yapılarla karstik araziler denir. Karstik araziler uzun yıllar boyunca aşınma ile birlikte geniş düzlük alanları meydana getirirler. Biz bunlara karstik ova ya da polye deriz. Türkiye'de; Tefenni, Acıpayam, Korkuteli, Kestel, Elmalı, Muğla bunların arasında yer alır. Ancak Silifke Ovası Göksu Nehri'nin Mersin'de oluşturduğu bir delta ovasıdır.

Cevap E

3. Türkiye'de dağlar genelde doğu - batı yönlü uzanır. Karadeniz ve Akdeniz'de bundan kaynaklı olarak dağlar kıyıya paraleldir. Dağların kıyıya paralel uzandığı yerlerde nemli havalar iç kesimleri sokulamaz. Kıyılarla iç kesimler arasında iklim ve bitki örtüsü farklılık gösterir. Yine kıyılarla iç kesimler arasında ulaşım zorlukları yaşanır, maliyetler artar. Bütün bunların sebebi kuzey ve güney kıyılarda dağların kıyıya paralel uzanmasıdır.

Cevap E

4. Türkiye'de dağlar genel olarak kuzey ve güney Anadolu dağları olarak ikiye ayrılır. Buldukları konum itibarıyla seçeneklerdeki dağlar incelendiğinde Bolkar Dağları, Cilo Dağları, Beydağları ve Geyik Dağları Güney Anadolu'da uzanış gösteren dağlar arasındadır. Ancak Kargapazarı Dağları, Erzurum - Kars Bölümü'nde yer alır. Yani Kuzey Anadolu dağ kuşağı içerisinde yer alır.

Cevap C

5. Güney Anadolu Dağları Teke Platosu'ndan başlayıp Hakkari'ye kadar uzanan alanı kapsar. Batı Toroslar'da karstik araziler çok yaygındır. Ancak Güney Anadolu Dağları'nın tamamı düşünüldüğünde hepsi için eriyebilen araziler yaygındır, yargısına ulaşamayız. Özellikle batıya kayan kısımlarda karstik araziler yaygındır. Ancak bu dağların üçüncü jeolojik zamanda oluştuğunu söyleyebiliriz. Akdeniz çevresindeki bu dağlar kıyıya paralel uzandığı için doğal liman oluşumları azdır, falez oluşumları fazladır. Akarsular da dağları yarıp denize doğru geçer.

Cevap D

6. Türkiye'de birçok ova, tarım yerine yerleşime dönük kullanılmaktadır. Bunun sebebi söz konusu ovalarda dağlardaki kar erimelerinin yeraltı suyunu zenginleştirmesidir. Yani su kaynaklarını zenginleştirmiştir. Beraberinde verimli tarım arazilerinde olması, insanlık tarihinde önemli yerleşim noktaları arasına sokmuştur. Bu sebeplerden dolayı geçmişten bugüne kadar tektonik ovalar yoğun nüfuslu alanlar arasında olmuştur.

Cevap E

7. Haritada gösterilen III ve IV numaralı alanlar Kuzey ve Güney Anadolu Dağları'nı göstermektedir. Yani kıvrımlı sıradağlar arasındadır. I. ve V numaralı alanlarda ise volkanik dağlar görülür. Ancak II numaralı yer, Kaz Dağları'nı göstermektedir. Burası kırıklı dağ sistemi içinde yer alır.

Cevap B

8. Soruda bazı özellikler verilmiştir. Bu özelliklerin harita üzerinde nereye ait olduğu sorulmaktadır.

Kıta sahanlığının geniş olması, limanların hiterlandının yani ulaşım ağının gelişmiş olması, akarsuların doğu - batı yönünü uzanması, Ege Bölgesi'ni tarif etmektedir. Ege Bölgesi'nde dağlar kıyıya dik uzandığı için söz konusu özellikler belirgin şekilde görülmektedir. Bu kıyılarda denizel iklim iç kısımlara rahat bir şekilde sokulabilir.

Cevap C

9. Türkiye'de çabuk eriyebilen kalker yani kireç, kaya tuzu, jips (alçı taşı) gibi kayalar en fazla Akdeniz Bölgesi'nde yer alır. Bunun dışında Sivas'ta jipsli araziler olmak üzere yine Çankırı, Çorum çevresinde de karstik araziler yoğun olarak görülür.

Cevap A

10. Erozyon, heyelan ve kaya düşmesi olarak bilinen kütle hareketleri yamaç eğimlerinin fazla olduğu yerlerde görülür. Yağışların da artmasına bağlı olarak tabakalar, fazla eğimli yerlerde yer çekimine meydan okuyamaz ve kayar. Bu hareketler, kütle hareketleri olarak bilinir. Yer yapısındaki tabakalar eğime paralel şekilde uzanırsa kütle hareketleri hızlanır. Yani heyelanda artış olur diyebiliriz. Ancak tabakalar, bir merdivenin basamakları gibi eğime dik uzanırsa kütle hareketleri azalır.

Cevap D

11. Kurak ya da yarı kurak bölgelerde bitki örtüsünün cılız olmasından dolayı topraklar rüzgarlar tarafından çok fazla şekilde aşındırılabilir. İnsanlar bu olumsuzlukları azaltmak için özellikle rüzgar yönüne dik engeller yaparak rüzgarın olumsuz etkisini azaltabilirler. Ağaçlandırma çalışmalarının yapılması, toprağın eğime dik bir şekilde basamak basamak sürülmesi, meraların aşırı derecede otlatılmaması tedbirler arasında sayılabilir. Ancak tarımda sulamanın yaygınlaşması söz konusu olumsuzlukları azaltmak için kullanılacak yöntemlerden birisi değildir.

Cevap D

12. Türkiye Orta Kuşakta yer aldığı için buzullar görülse de dağların çok yüksek kesimlerinde rastlanabilir. Türkiye'de güncel buzullar 3400 m'den itibaren görülebilir. Daha çok Doğu Anadolu Bölgesi'nde buzul alanlarının varlığına şahit olmaktadır. Buzulların çok yükseklerde olmasının sebebi Türkiye'nin orta kuşakta olmasından kaynaklanır. Eğer Türkiye kutup kuşağında yer alsaydı buzullar deniz seviyesine daha yakın olacaktı. Anlatılan durum Türkiye'nin matematik konumu yani mutlak konumuyla açıklanır.

Cevap B

13. Akarsuların özellikle dağların doğu - batı yönünde uzandığı yerlerde dağları yarıp geçmesiyle oluşturduğu derin vadilere "Boğaz Vadi" denir.

Rüzgarların etkisiyle kumulların hilal biçiminde biriktirilmesi ile ortaya çıkan şekillere "Barkan" denir.

Buzulların oluşturduğu göllere "Sirk Gölü" denir.

Dağların zirvelerine yakın kesimlerinde buzul kütlelerinin uyguladığı aşındırma ile oluşan cıllı taşlara ise "Hörgüç Kaya" denir.

Cevap E

14. Soru incelendiğinde Ege Bölgesi'nde kırıklı dağların arasında yer alan Büyük Menderes Nehri gösterilmiştir.

Kırıklı dağlar kuzeyden güneye doğru aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Kaz Dağları

AKÇAY - EDREMIT

Madra Dağı

BAKIRÇAY NEHRİ

Yunt Dağı

GEDİZ NEHRİ

Bozdağlar

KÜÇÜK MENDERES NEHRİ

Aydın Dağları

BÜYÜK MENDERES NEHRİ

Menteşe Dağları

Cevap E

15. Akdeniz'de dağlar kıyıya paralel uzandığı için dalgaların gücüyle birlikte dağların yamaçları aşınır. Dik falezlere sebep olur. Bu durum dalga aşındırması sonucunda oluşmuştur. Büyükçekmece Gölü dalga biriktirmesi sonucunda oluşan lagünlere örnektir. Orta Karadeniz'de yer alan deltalar ya da diğer deltalar akarsu biriktirmesiyle oluşmuştur. Bafra ve çevresinde oluşan deniz içindeki kıyı kordonları ise dalgaların biriktirmesi sonucunda meydana gelir.

Cevap A

16. Dağlar kıyıya paralel uzandığı için kıyıların iç kesimler arasında iklim farklılıkları belirgin olur. Çünkü nemli havalar iç kesimlere giremez. Böyle yerlerde kıyı aniden derinleşir. Giriş - çıkıntı ise az olur. Yani doğal liman oluşumları nispeten azdır.

Cevap E

17. Kurak ya da yarı kurak bölgelerde rüzgarlar arazi oldukça fazla aşındırır. Bazı yerlerde ise biriktirme yapar. "Tafoni ve şahit kaya" rüzgarların aşındırması sonucunda meydana gelmiştir. "Lös ve barkan" ise rüzgar biriktirmesi ile meydana gelir. Soruda rüzgar biriktirme şekilleri sorulmuştur. Bundan dolayı "lös ve barkan" rüzgar biriktirme şekilleri olarak kabul edilebilir.

Cevap E

18. Kalıcı karlar Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe deniz seviyesine yaklaşır. Yani alt sınır düşer.

Türkiye'de tam olarak oluşumu gözlenmesi de buzulların oluşturduğu geniş ovalara "sander" oluşumu denir. Rüzgarların etkili olduğu yerlerde tafoni, "Barkan, mantar kaya" gibi çabuk aşınan malzemelerin de olması ile birlikte bu tür yer şekillerine rastlanabilir. Ayrıca denizlere ulaşan akarsular açık havza özelliğindedir.

Ancak "lagün ve tomboloların" görüldüğü kıyılarda, kıyı derinliği az olduğu için dalga aşındırması değil daha çok dalga biriktirmesi meydana gelir.

Cevap D

19. Verilen görsel incelendiğinde büyük bir dağ yamacındaki kütle eğim yönünde yer değiştirmiştir. Bu tür kütle hareketlerine "heyelan" denir. Türkiye'de heyelanlar daha çok Karadeniz Bölgesi'nde görülür. Özellikle kar erimelerinden kaynaklı olarak ilkbahar mevsiminde daha yoğun şekilde rastlanır.

Cevap C

1. Daha dar havzaya sahip olan ve boyu daha kısa olan Yeşilirmak'ın daha büyük bir delta oluşturması daha fazla alüvyon taşımamasından kaynaklanmaktadır.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye'deki dağların genel özellikleri:

- Genellikle doğu-batı yönlü uzanışa sahiptir.
  - Ortalama yükselti batıdan doğuya doğru artar.
  - Bu dağların büyük bir kısmı, yakın jeolojik dönemde oluşmuştur.
  - Kuzey ve güneyde dağlar kıyıya paralel, batıda ise kıyıya dik uzanır.
  - Birçok yüksek dağın zirvesinde 4. jeolojik zamandan kalma güncel buzullara rastlanır.
2. Gerçek alanı ile izdüşüm alanı arasında farkın fazla olduğu yerler arazinin engebeli olduğu alanlardır. Böyle alanlarda tarım alanları dar , yol yapımı maliyeti fazladır. Yükseltisi fazla yorumu ise yapılamaz. Arazisi engebeli olduğu halde ortalama yükseltisi az olan alanlar da vardır. Yıldız ve Çatalca - Kocaeli Bölgeleri böyle alanlara örnek verilebilir.

Cevap D

3. İzmir Körfezi'ne dökülen Gediz Nehri'nin yatağı 1886 yılında değiştirilmiştir. Bu uygulama yapılmazaydı bugün İzmir Körfezi Gediz'in getirdiği alüvyonlara dolmuş olurdu.

Cevap A

4. Menteşe Yöresi'nde yer alan Bodrum – Fethiye arasında arazi eğimi fazla olmasına karşın toprakların su tutmayan karstik yapısı heyelan oluşumunu zorlaştırır. Bu alanlarda heyelan uyarısı yapan levhalar daha az bulunur.

Cevap A

5. Büyük Menderes Nehri'nin oluşturduğu Balat Ovası'nda taşınmış topraklardan olan alüvyon topraklar bulunur. Taşınmış topraklar başka iklim bölgelerinden taşınarak geldikleri için buldukları bölgenin iklimi hakkında bilgi vermez.

Cevap A

6. Tektonik bir çanağın önünün Nemrut Volkanı'ndan çıkan lavların oluşturduğu set ile kapanmasıyla bugünkü büyüklüğüne ulaşan Van Gölü Türkiye'nin en derin gölüdür. Gölün ortalama derinliği 171 m iken en derin noktası 451 m derinliktedir.

Cevap D

7. Kapalı havza konumunda olan Burdur Gölü ve Acıgöl'ün suları tatlı değildir. Bu göllerin suları kireçli ve acı bir yapı gösterir.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye'nin ortalama yükseltisi 1132 metredir. Türkiye arazisinin yarıdan fazlasının ortalaması 1000 metreden fazladır. Bu yüzden, Türkiye Fiziki Haritasında kahverengi tonları daha geniş yer tutar. Bu arada fiziki haritalarda deniz seviyesine yakın alçak alanlar(0-500 metre) yeşil, orta yükseklikteki yerler(500-1000 metre) sarı, yüksek yerler(1000 metre üstü) ise kahverengi tonları ile gösterilir.

8. Havzasının ortalama yükseltisi düşük ve denge profiline yakın bir konuma ulaşan Susurluk Çayı'nın hidroelektrik potansiyeli diğerlerinden daha düşüktür.

Cevap D

9. Çözünebilen kayaçların yaygın olarak bulunduğu göller yöresindeki kapalı havzaların oluşumunda kayaç yapısı etkili olmuştur. (Karstik arazi)

Cevap E

10. Sakarya Nehri'nin denize döküldüğü noktada İstanbul Boğazı'na doğru güçlü akıntılar vardır. Aynı zamanda Adapazarı Ovası'ndan geçerken taşıma gücü çok azalan Sakarya Nehri içindeki alüvyonları ova üzerinde bırakmakta, denize daha az alüvyon taşımaktadır.

Cevap C

11. IV numaralı alanda yer alan Seyhan ve Ceyhan Nehri denize döküldüğü yerde taşıdığı malzemeleri biriktirerek Çukurova Ovası'nı oluşturmuştur.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Delta ovalarının oluşum şartları:

- Kıyının sığ ve sakin olması
- Kıta sahanlığının geniş olması
- Gel-git genliğinin düşük olması
- Akarsuların bol miktarda alüvyon taşınması gerekir.

12. Kıyı taraçaları kıta hareketleri sonucu karaların yükselmesi yada uzun süreli buzul çağlarında deniz seviyelerinin alçalması sonucu oluşur. Basamaklı vadidir.

Cevap D

13. Akarsular genelde kaynaklarını iç bölgelerden alır. Yükselti ve engebe azaldıkça akarsular kapma yoluyla iç kesimlerdeki akarsularla birleşerek daha geniş alanlara ulaşırlar.

Cevap A

14. Menderes çizen akarsular kıvrılarak aktıkları için gerçek uzunlukları ile izdüşüm uzunlukları arasındaki fark fazladır.

Cevap D

15. Yer şekillerinde oluşum sürecinin bitmesi şeklinde bir durum yoktur. Topografya (yerçekilleri) sürekli olarak değişim içerisindedir.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye'de plato ve ovaların büyük bir kısmı yüksekte yer alır. Bu durumun ana sebebi Anadolu Yarımadası'nın III. jeolojik dönemin sonu ve IV. Jeolojik dönemin başlarında toptan yükselmesidir. Bu arada, geniş alanlarda arazinin toptan yükselmesi veya batması olayına kıta oluşumu (Epirojenez) denir.

16. Anadolu'nun doğusunda Avrasya ve Arabistan plakaları daha fazla sıkıştırma yapmıştır. Bu durum Doğu Anadolu'nun yüksek ve engebeli olmasını sağlamıştır.

Cevap A

17. Meriç Nehri - Yunanistan , Aras - Ermenistan ve Asi - Suriye (çok az) ile sınır çizmektedir.

Cevap E

18. Dünya'nın en büyük gölü olan Hazar'ın su seviyesi deniz seviyesinden 28 m aşağıdadır. Bu göle sularını boşaltan Aras ve Kura Nehirlerinin ağız kısımları deniz seviyesinin altındadır.

Cevap B

1. Nem oranının fazla olduğu denizel alanlarda günlük sıcaklık farkı azdır. Farkın fazla olduğu yer ise karasal alanlardır. Verilen veriler arasında Ankara karasal alanda bulunur.

Cevap A

2. Sıcaklık üzerinde özel konum şartlarının etkisiz olduğu kabul edilirse Doğu Anadolu Bölgesi'nde enlem farkı fazla olduğundan dolayı burada fark fazla olur.

Cevap C

3. Türkiye'de sıcaklık üzerinde etkili olan faktörlerden biri de bakı faktörüdür. Bakı şartları bazı bölgelerde özel konumdan dolayı değişir. Mesela Karadeniz Bölgesi'nde dağların kuzey yamaçları daha nüfusludur.

Cevap B

4. Bafra Ovası çok yağış aldığı için toprakların daha az tuzlu olması beklenir.

Cevap E

5. Soruda verilen grafik Akdeniz İklimine aittir. Sıcaklık ile yağış ters orantılıdır.

Cevap E

6. Trabzon'da Karadeniz İklimi, Gümüşhane'de ise Karasal İklim görülür.

Cevap D

7. Verilen kentler arasında en yüksek yer Sivas'dır. Sivas bölgenin en yüksek ve engebeli yeridir.

Cevap D

8. Yayvan yaprak ormanların bulunduğu yerlerde yazlar yağışlı, maki bitkisinin bulunduğu yerde ise yaz kuraklığı fazladır.

Cevap B

9. Karadeniz'de ulaşım maliyetlerinin fazla olması yer şekilleriyle ilgilidir.

Cevap E

10. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde iklim üzerinde karasallık çok etkilidir. Basra AB sisteminin de kurutucu etkisi fazladır.

Cevap C

11. Gaziantep'de zeytin tarımının yapılması ve cephe yağışları orta kuşakta bulunmamızın bir sonucudur.

Cevap C

12. Verilen iki ildeki farklılığın sebebi yağış rejimidir. Kars, yazın yağışlı iken Çorum kurak geçmektedir.

Cevap B

13. Yıldız ve Poyraz soğuk, Kible ve Lodos ise sıcak rüzgârlardır. Bu durum enlemle açıklanır.

Cevap B

14. Özellikleri verilen bitki Sığla (Günlük) Ağacı'dır. Kozmetikte daha çok kullanılır ve ihraç edilir.

Cevap E

15. Sıcaklığın güneyden kuzeye azalması enlem, batıdan doğuya doğru azalması ise yükseltiyle açıklanır.

Cevap B

16. Doğu Anadolu'da kışın kar Ege'de ise yağmur yağar. Bunu yağış biçimi ile açıklıyoruz. Yağış şekli ve Cephe, Yamaç ve Orografik yağışı içine alır.

Cevap B

17. Grafikte yaz yağışları ve sıcaklığın bir hayli düştüğü görülür. Sert karasalin iklim grafiğidir.

Cevap A

18. Özel konum şartları, güneyden kuzeye doğru sıcaklığın düzenli olması azalmasını engeller. Güneş ışınlarının düşme açısı bu durum üzerinde etkili değildir. Rüzgârlardan ise özellikle Föhn Rüzgârları bu durumu bozar.

Cevap A

1. İç Anadolu'da yazlar kurak Doğu Anadolu'da ise yağışlı geçer. Bu durumu yağış rejimiyle açıklarız.

Cevap B

2. Türkiye'nin en alçak bölgesi Marmara Bölgesi olduğu için gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasındaki fark daha azdır. En fazla ise Doğu Anadolu Bölgesi'dir.

Cevap C

3. Yaz mevsiminde Türkiye'nin en sıcak yerinin Güney Doğu olmasında karasallık ve sıcak çöl rüzgarlarının etkisi fazladır. Ayrıca Akdeniz ile aynı enlemde yer alır. Enlemi etkili sayamayız.

Cevap E

4. Denizel alanlarda sıcaklık farkı azdır. Toprak oluşumu hızlıdır. Yağış fazladır. Işıma yani ısı kaybı azdır.

Cevap D

5. Lodos güneybatı yönlü sıcak esen bir rüzgardır. Verilen olayların hepsine sebep olur.

Cevap E

6. İzlanda Alçak Basıncı kışın bol yağışlara neden olur. Kışların ılık geçmesine de sebep olur. Yağış (AB) yazın serinletici, kışın ılımanlaştırıcı etki yaratır.

Cevap D

7. Orta Fırat Bölümü verilen diğer yerlere göre sade olduğu için daha az yağış alır.

Cevap B

8. Türkiye'de fazla yağış alan yerlerde sıcaklık ortalamaları tümünde yüksek değildir. Buna bağlı olarak yağış rejimi düzenlidir.

Cevap E

9. Verilen yerler arasında yağışların daima sürdüğü yer Doğu Karadeniz'dir.

Cevap B

10. Rüzgar frekanslarında çizgilerin uzun olduğu taraflar rüzgarın hızlı değil çok estiği anlamına gelir. Rüzgar gülünden hız çıkmaz.

Cevap C

11. Bulutluluk oranının fazla olması yağışın sebebi değil sonucudur. Bulutlu havalarda yağış olur.

Cevap E

12. Türkiye'de yazın en sıcak bölge Güneydoğu kışın ise Akdeniz Bölgesi'dir. İlkinde enlem ve karasallık etkiliyken, ikincisinde enlem ve denizellik etkilidir.

Cevap E

13. Ürünlerin olgunlaşma süresini sıcaklık belirler. Erzincan'da sıcaklık daha düşüktür. Bu yüzden ürünler daha geç olgunlaşır.

Cevap D

14. 1 ve 2 numaralı rüzgar kuzeyden estiği için soğuktur. Ayrıca deniz üzerinden geldiği için yağışa sebep olur.

Cevap A

15. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde buharlaşma şiddeti fazla olduğundan dolayı orman alanı azdır.

Cevap B

16. Verilen kentler arasından deniz seviyesine en yakın olan il Samsun'dur. Dolayısıyla bu farkın en az olduğu kent Samsun'dur.

Cevap A

17. Antalya'da yaz mevsimi serin değil sıcaktır. Bu yüzden bu özelliklerdeki ürünler yetişmez.

Cevap A

18. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde akarsular derin vadilerden geçtiği için sulamada yararlanılamaz. Yani bu durum yer şekilleriyle ilgilidir.

Cevap C

1. Dağların kıyıya dik uzanmasına bağlı olarak Aydın ilinde daha çok rüzgarların daha çok batıdan esmesi beklenir.

Cevap C

2. İklim şartlarının farklılık göstermesi toprak oluşumunda ve çeşitlilik göstermesinde en önemli faktördür.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :

İndirgenmiş(0 metre=Deniz seviyesi) izoterm(eş sıcaklık) haritalarında yükseltinin ve bakının etkisi yoktur.

Yağış cinsi denildiğinde zeminde oluşan sis, çiğ, kırç, kıracağı ve havada oluşan dolu, kar ve yağmur aklımıza gelsin.

3. Denizel yerlerde kimyasal, karasal alanlarda ise fiziksel çözümler fazladır. Verilen yerler arasında Tekirdağ denizel alan olduğu için fiziksel çözünme az, kimyasal çözünme ise fazladır.

Cevap D

4. I. Bizim yaşadığımız yerde hava genelde gündüzleri çok sıcak geceleri ise soğuktur. Şıklara göre Konya'dır.
II. Bizim yaşadığımız yerde kurak mevsim olmadığından yetişme döneminde kuraklık isteyen bitkiler yetişmez. Ordu iline aittir.
III. Bizim en önemli geçim kaynağımız çayır örtüsüne bağlı büyükbaş mera hayvanlarıdır. Erzurum ve çevresine aittir.

Cevap C

5. Van ve İzmir hemen hemen aynı enlemlerde yer alır. Karasallık ve yükseltiden dolayı Van'da sıcaklık daha düşüktür. Ayrıca Tunceli, Trabzon'a göre daha güneyde yer almasına rağmen kışın sıcaklık daha düşüktür. Bu iki durum sıcaklık ile enlem ilişkisi ile gelişir.

Cevap A

6. Bitki coğrafyası konusunda araştırma yapan bir bilim adamı araştırma için gittiği yörede gelincik sığır kuyruğu vb. bitkiler görmüşse bunlar bozkır örtüsünün çeşitleridir.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ :

Az yağışlı yerler: Çukur, çöküntü alanlar, deniz etkisine kapalı ve uzak alanlara az yağış düşer. Bu alanlara İçdir Yöresi, Elazığ-Malatya Havzası, Çoruh-Kelkit Vadisi, Harran Ovası çevresi, Ergene Havzası ve Tuz Gölü çevresi örnek gösterilebilir. Ayrıca bu alanlara az yağış düştüğü için yıkanma az, toprakta tuz ve kireç birikimi fazladır.

7. Yükseltinin daha fazla olduğu merkez Sivas ilidir. Buna göre enerji kaybının daha fazla olduğu merkez Sivas olur.

Cevap E

8. Rize'de yağışın fazla olmasına bağlı olarak kimyasal çözünmenin daha fazla olduğu yerdir.

Cevap A

9. Verilen iller içerisinde yıl içinde en fazla güneşlenme süresi Şanlıurfa ilindedir. Buna göre, güneş enerjisinden yararlanma olanağı daha fazla olan Şanlıurfa'dır.

Cevap E

10. Yağışın yıl içinde dağılışı bakımından birbirine en çok benzeyen kent çifti, Ankara – Edirne'dir. Bu alanlarda ılıman Karasal iklim görülür. İklim aynı ise yağışın yıl içinde dağılışı da aynıdır. (Rejim)

Cevap C

11. Türkiye'de aynı anda değişik mevsim özelliklerinin görülmesini sağlayan temel etken topografik koşullardır. Kısa mesafelerde özel koşulların değişimine bağlıdır. Örneğin yükselti, engebe gibi

Cevap D

12. Deniz seviyesine indirgenmiş yıllık izoterm durumu dikkate alındığında;

I. En düşük sıcaklıkların Erzurum Kars'ta görülmesinde,

II. Karasallık - kışın daha soğuk olmasında,

III. Basınç koşulları - Sibiryası basıncının etkisi görülür.

İndirgenmiş sıcaklık haritası olduğu için topografik koşullar yani yükselti gibi faktörler etkili değildir.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Bol yağışlı yerler: Dağların kıyıya paralel olduğu yerler ile çevresine göre yüksekte kalan alanlar bol yağış alır. Hakkâri Yöresi, Toros Dağları(Teke ve Taşeli yöresi), Nur(Amanos) Dağları, Menteşe Yöresi, Doğu ve Batı Karadeniz Bölgeleri bol yağış alır.

13. Türkiye'nin en fazla yağış alan ili Rize iken en az yağış alan ili ise İçdir'dir.

Cevap C

14. Konveksiyonel Yağışlar daha çok Karasal iklim bölgelerinde görülür. III numaralı alan ve V numaralı alanda Karasal İklim görülür.

Cevap D

15. Ülkemizde Doğu Karadeniz Dağları'nın denize bakan yüksek kesimlerinde saf ya da karışık ormanlar kuran türü Doğu Ladinidir (P. Orientalis, Y). Ülkemizde 146.300 hektar saf Ladin ormanı bulunmaktadır.

Cevap B

16. İliman ve yağışlı iklim şartlarının hüküm sürdüğü ve yükseltinin 1200 - 2200 m arasında olduğu yerlerde bulunan bu topraklar, Türkiye'de özellikle Batı Karadeniz, Marmara Denizi'nin güney kesimleri ve Batı Anadolu'da görülür. Orman altında geliştiği ve kısmen yıkıldığı için organik madde bakımından zengindir. Bu toprak tipi Kahverengi Orman Toprakları görülür.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye'de güneyden kuzeye gidildikçe genel olarak güneşlenme süresi ile buharlaşma miktarı azalır. Buharlaşma şiddeti ve güneşlenme süresinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu iken, en az olduğu bölüm Doğu Karadeniz'dir.

17. Türkiye'de orman varlığının en fazla olduğu il Antalya'dır. Rize'de ise ormanlar daha güldür.

Cevap E

18. Kızılcım Akdeniz ikliminin klimaks bitkisidir. Diğerleri relik bitkilerdir.

Cevap A

1. Konya – Nevşehir illerinde görülen iklimler aynı olduğu için rastlanılan bitki örtüleri de aynıdır. Ilıman Karasal İklim görülen bu illerde bitki örtüsü bozuktur.

Cevap B

2. Kuzey Anadolu Dağları'nın kuzey yamaçlarında görülen ormanların en önemli özelliği ağaç türlerinin fazla olmasıdır.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Toprak oluşumunu etkileyen faktörlere baktığımızda iklim, bitki örtüsü, ana kaya, yer şekilleri, mikroorganizmalar ve zaman kavramlarını görmekteyiz. Ayrıca toprak oluşumunu etkileyen en önemli faktör denildiğinde ise aklımıza iklim gelsin.

3. Türkiye'de doğal bitki örtüsünün orman olduğu alanların ortak özellikleri arasında dağların kıyıya paralel uzanması nem ve yağış miktarının fazla olması gelmektedir.

Cevap C

4. Muğla ilinde yazlar sıcak ve kurak geçer buna bağlı olarak orman yangını riski yüksektir.

Cevap A

5. Türkiye'de Erzurum-Kars çevresinde Sert Karasal İklim tipinin ortaya çıkmasında Sibiryaya basıncı etkilidir. Bu basıncın bu alanda etkisini daha fazla göstermesi sonucu hava hareketleri alçalıcı ve soğuk karakterlidir.

Cevap A

6. Psödomaki diğer adıyla yalancı maki Karadeniz'deki ormanların tahribi sonucu ortaya çıkar. Bu alanlarda ortaya çıkan en iyi psödomaki örneği fındıktır. Bu da haritada IV numaralı alan olabilir.

Cevap D

7. Etezyen ve karayel soğuk karakterli rüzgarlardır. Etkili olduğu alanlarda soğuk bir etki oluşturur. Diğerleri ise daha çok ılık ve sıcak bir etki oluşturur.

Cevap B

8. I. Ege kıyılarının kuzey bölümlerinde turuncgilin azalması - enleme bağlı sıcaklık koşullarının uygun olmaması
II. Torosların güney yamaçlarında ürünlerin kuzey yamaçlarına göre daha erken olgunlaşması - bakı etkisine bağlı olarak güney yamaçların daha sıcak olması
III. İç Anadolu'dan Karadeniz Bölgesi'ne gidildikçe buğdayın yerini mısıra bırakması - nemlilik ve yağış şartları

Cevap E

9. I. Föhn
II. Samyeli ve kible rüzgârları sıcak karakterli rüzgârlardır. Bunlar gittiği yerde nem açığını artırır. Doğu Karadeniz'de yağış getirme ihtimali düşüktür.

Cevap B

10. Kayaç yapıları (kil, kireç, volkanik vb.) yerşekilleri, bitki örtüsü ve mikro organizma Türkiye'de toprak oluşumunu etkiler. Ancak glasyal (buzul) hareketlerinin Türkiye'de etkisi yok denecek kadar azdır.

Cevap E

11. Kermes meşesi, geniş yapraklı bir ağaç olup, kayıngiller familyasından Akdeniz'e özgü bir meşe türü. Sık dallı 2-3 m boyunda her zaman yeşil bir çalı ya da çok nadir olarak 10 m'ye boylanan ufak ağaç şeklindedir. Akdeniz iklimiyle ilgili değildir.

Cevap E

Psödomaki : Karadeniz'de ormanların tahrip edilmesiyle ortaya çıkan çalılıklardır. (Fındık)

DOKTRİN BİLGİ :

A-Yerli(Zonal) Topraklar

Bu topraklar iklime bağlı meydana gelen, tabakalı(A, B, C ve D horizonları) bir yapıya sahiptir.

1. **Terra-rossa Toprakları:** Kalkerin paslanmasıyla kırmızı renk alan Akdeniz toprağıdır.
2. **Çernozyum Toprakları:** Yerli kaya topraklarının en verimlisidir. Erzurum - Kars civarında yaygındır. Humusludur.
3. **Kahverengi Step(Bozkır) Toprakları:** İç bölgelerde yer alan tuzlu, kireçli ve verimsiz topraklardır.
4. **Laterit Topraklar:** Bol yıkanmış, tuzsuz, kireçsiz, asitli topraklardır. Türkiye'de bulunmaz. Doğu Karadeniz' de lateritlemiş topraklar bulunur.
5. **Podzol Toprakları:** İğne yapraklı bölge toprağıdır. Batı Karadeniz' de yaygındır.
6. **Kahverengi Orman Toprakları:** Karadeniz'de, dağların kuzeye bakan yamaçlarında yaygındır, verimlidir.

12. Sonbahar yağışlarının fazla olduğu yağışın nispeten düzenli olduğu iklim Karadeniz iklimidir. Yani Samsun iline aittir.

Cevap D

13. Kara toprak olarak bilinen dünyanın en verimli zonal toprağı Çernozyom'dur. Bu topraklara Erzurum - Kars çevresinde rastlanır.

Cevap D

14. Doğu Karadeniz kıyıları Batı ve Orta Karadeniz kıyılarına göre kış aylarında daha sıcaktır. Bunun nedeni Nemlilik ve Föhn Rüzgârının etkisinin daha fazla olmasıdır.

Cevap D

15. Haritada verilen alanda görülen, soğuk ve nemli bölgelerde görülen toprak tipi Podzol Topraklarıdır. İğne yapraklı ormanlar altında görülür.

Cevap A

16. Verilen alanda Akdeniz İklimi görülür. Bu iklimde yazlar sıcak ve kurak geçer buradaki bitkiler sıcaklık ve kuraklığa dayanıklı bitkilerdir. Bu iklimde görülen maki türünün tahribi sonucu garig bitki örtüsü ortaya çıkar.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

B) Taşınmış (Azonal) Topraklar

Bu topraklar iklime bağlı oluşmamıştır. Çok verimlidir. Katmanlaşma (horizon) yoktur.

1. **Alüvyal:** Akarsuların taşıdığı verimli topraklardır. Delta ovaları bu toprak türündedir. Kıyılarımızda yaygındır.
2. **Moren:** Buzulların taşıdığı topraklardır. Bazı yüksek dağlarda sınırlı görülür.
3. **Lösler:** Rüzgârların taşıdığı topraklardır. Türkiye' de pek görülmez.
4. **Kolüvyal:** Dağlık alanlarda, eğimli yamaçlar boyunca ufalanmış malzemelerin, yağmur ve sel suları yardımıyla dağ eteklerinde birikmesiyle oluşan topraklardır.
5. **Regosoller:** Volkanlardan çıkan kum boyutundaki malzemelerin dağ eteklerindeki kumlu arazinin üzerinde birikmesiyle oluşur.

17. Türkiye'de güneyden kuzeye doğru sıcaklığın düzenli bir şekilde azalmasını engelleyen temel etken topografik koşullar yani yer şekilleridir.

Cevap B

18. Kahverengi orman toprakları nemli bölgelerde görülen topraklardır. Bu topraklar çay, kivi, fındık gibi tarım ürünleri için daha uygundur.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ

Vertisöl topraklar killi topraklardır. Halk arasında taş doğuran, dönen ya da karakepir olarak bilinir. Ayçiçeğine çok uygundur. Trakya ve Muş'ta yaygındır.

1. Türkiye, üç tarafı denizlerle çevrili bir ülke olmasına rağmen etrafı yüksek dağlarla kaplı olduğu için iç kesimler oldukça karasal kalmıştır. Bu sebepten kıyıları ile iç kesimler arasında sıcaklık nem ve yağış koşulları farklılık gösterir. Bu durum toprakları ve bitki örtüsünü etkiler. Soruda anlatılan yer şekilleri ile ilgili etkenlerdir. Batıdan doğuya doğru gidildikçe sıcaklıkların azalması ya da kar yağışlarının artması yükselti ile ilgili sonuçlardır. Anlatılan durum, doğrudan yer şekillerinin konum ve uzanışı ile ilgilidir.

Cevap A

2. Türkiye'de güneşlenme süreleri kıyılardan iç kesimlere doğru gidildikçe artış gösterir. Güneşlenme süresinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Güneşlenme süresinin en az olduğu bölge ise Karadeniz Bölgesi'dir. Özellikle Doğu Karadeniz'de güneşli gün sayısı oldukça düşüktür. Bunun temel sebebi; nem ve yağışın fazla olmasından dolayı bulutluluk oranının artmasıdır. Harita incelendiğinde Erzurum - Kars'ın güneşlenme süresinin Doğu Karadeniz'den daha fazla olduğu görülecektir.

Cevap D

3. Şekilde gösterilen fön rüzgarlarıdır. Toroslardan tırmanan ve Karadeniz dağlarından iç kesimlere doğru girmeye çalışan fön rüzgarları, İç Anadolu Bölgesi'nde sıcaklığı artırarak bağıın nemi azaltırken havayı yağıştan uzaklaştırır. Ancak sıcaklıkların artması ile birlikte dağ yamaçlarında kar erimeleri hızlanacak, topraklarda nem oranı azalacaktır. Konveksiyonel yağışların oluşumunu azaltması yönünde etkiye sahip değildir. Çünkü konveksiyonel yağışlar İç Anadolu'da ilkbaharda meydana gelir.

Cevap E

4. Türkiye'de genel olarak batıdan doğuya doğru gidildikçe yükseltisi şartlarına bağlı sıcaklıklarda azalma görülür. Kuzey kıyılarıdaki yağış miktarı güney kıyılardan daha fazladır. En kurak bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Bu durumun temel sebebi buharlaşma potansiyelinin fazla olmasıdır ama en az yağış alan bölge İç Anadolu Bölgesi'dir. Temmuz ayında İskenderun Körfezi Türkiye'de sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu yer değildir. Temmuz ayında en sıcak yer Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.

Cevap E

5. Karadeniz kıyıları enlemden kaynaklı olarak Akdeniz kıyılarından daha serindir. Soru incelendiğinde Samsun'daki sıcaklık ortalamasının Mersin'in sıcaklık ortalamalarına göre daha düşük olmasındaki temel sebep güneş ışınlarının geliş açısının küçülmesinden yani enlemden kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz. Ancak yer şekilleri ve denizellik - karasallık etkili değildir. Çünkü verilen her iki şehir de deniz kıyısında yer alır.

Cevap A

6. Türkiye'de güneşlenme süresi güneyden kuzeye doğru gidildikçe genelde azalma gösterir. Güneşli gün sayısının en az olduğu yer Doğu Karadeniz, en fazla olduğu yer ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Bu yüzden güneş enerjisinden yararlanma potansiyelinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi olacaktır.

Cevap B

7. Gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasındaki fark, bir yerin yükselti ortalamasını verir. Bu fark ne kadar fazla ise yükselti ortalamaları da o kadar fazladır. Kırşehir'de fark 5 derece, Erzincan'da 6.1 derece, Eskişehir'de ise 4 derecedir.

Farkın, az olandan fazla olana doğru sıralaması; Eskişehir, Kırşehir ve Erzincan şeklinde olacaktır.

Cevap C

8. Türkiye'de genel anlamda yaz mevsimi kurak geçer. Bunun temel sebebi, Asor yüksek basıncının etkisine girmesinden kaynaklanmaktadır. Kış döneminde ise İzlanda alçak basıncının etkisinde olmasından dolayı genelde yağışlı geçer. Yani yağışların yaz döneminde azalması, kış mevsimindeki yağışların payını artırmaktadır. Bu durum yaz döneminde etkili olan Asor yüksek basıncının etkisine girmesinden kaynaklanmaktadır.

Cevap A

9. Türkiye'de etkili olan yerel rüzgarlar düşünüldüğünde, keşişleme rüzgarı güneydoğudan kaynağını almaktadır. Lodos ise güneybatıdan kaynağını almaktadır. Verilen diyagramda bu iki rüzgarın yeri değiştirilirse, söz konusu hata giderilecektir.

Cevap D

10. Aynı enlem üzerinde bulunan Aydın ve Kayseri'de sıcaklıklar birbirinden farklıdır. Kayseri'de yükselti ortalamasının daha fazla olması Aydın'da ise benzerliğin etkisinden dolayı sıcaklıklar farklılık gösterir.

Cevap C

11. Türkiye Kuzey Yarım Küre'nin orta kuşağında yer almaktadır. Ayrıca, Akdeniz iklim kuşağında bulunmaktadır. Bundan dolayı yaz ayları genel olarak sıcak ve kurak geçer. Ayrıca orta kuşakta olmasından dolayı farklı karakterdeki iklim kuşakları arasında yer alır. Bu durum cephe yağışlarını artırır. Batı rüzgarlarının etkili olması ve Akdeniz ikliminin görülmesi yine orta kuşakta olmasının sonucunda ortaya çıkar. Ancak kıyıda iç kesimlere gidildikçe ortalama sıcaklığının düşmesi karasallıkla ilgilidir. Bu durum, özel konumla açıklanır.

Cevap D

12. İklim geniş alanlarda etkili olan uzun süreli atmosfer olaylarının ortalaması olarak tanımlanır. Seçenekler incelendiğinde Niğde'de rüzgarın öğleden sonra poyraza dönmesi ya da bir haftalık güneşlenme süresi gün içinde yaşanan fırtınalar ve öğleden sonra başlayan kar yağışı hava durumu ile ilgilidir. Ancak yaz mevsiminin sıcak ve kurak geçmesi daha uzun süreli bir ifade olmasından dolayı sök konusu ifade iklim kavramı içerisinde değerlendirilebilir.

Cevap A

13. Soruda verilen tablo incelendiğinde Akdeniz yağış rejimi içinde yağışın en fazla düştüğü mevsim kış olacaktır. İç Anadolu karasal iklim yağış rejiminde ise yağışın en az düştüğü mevsim yaz olacaktır. Sert karasal iklim yağış rejimi incelendiğinde ise yağışın en az düştüğü mevsim kış olacaktır.

Cevap D

14. Verilen şehirlerin sıcaklık ortalamaları düşünüldüğünde, Erzurum'da sıcaklık farkının Çanakkale'den daha fazla olduğu görülmektedir. O halde Erzurum'da nem miktarının daha az olduğu söylenebilir. Çanakkale'de ise kış mevsiminde don olaylarının daha az olması beklenir. Ayrıca Çanakkale'de yıllık sıcaklık farkının daha az, Erzurum'da ise kış mevsiminin daha uzun sürdüğünü söyleyebiliriz.

Cevap E

15. Türkiye'de aynı anda farklı iklim özelliklerinin görülmesinde özel konum etkilidir. Etrafının denizlerle çevrili olması yani yarımada üzerinde bulunması denizellik ve karasallık etkisini artırmaktadır. Bu durum farklı iklim özelliklerini ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca eğim ve engebenin fazla olması özellikle engebeli alanların varlığı nemli havanın iç kesimlere girmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum, kıyılardaki nemli havanın hiç kesimlere ulaşmasını zorlaştıracak, iç kesimlerin karasal iklime bürünmesini doğuracaktır.

Cevap C

16. Aydın'da sıcaklık ortalamalarının Bingöl'den fazla olması denizellik,

Gümüşhane'de karın bekleme süresinin Trabzon'dan fazla olmasının sebebi karasallık,

Mersin'deki sıcaklık ortalamasının Samsun'dan yüksek olması ve Muğla kıyılarındaki deniz suyu sıcaklığının Saros Körfezi'nden fazla olması enlemden açıklanır. Ancak Toros dağlarının kuzey yamaçlarında karın yerde kalma süresinin daha uzun olması, güneş ışınlarını doğrudan alamamasından kaynaklanır. Güney yamaçlarında ise karlar daha çabuk erir. Bu durum bakı ile ilgilidir.

Cevap E

1. Antalya'da Akdeniz iklimi görülür. Akdeniz ikliminde yağışlar daha çok kış mevsiminde görülür. Kış mevsiminde görülen bu yağışlar oluşumuna göre cephesel yağışlardır.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye, kuzey yarımkürenin orta kuşağında yer aldığı için;

- Dört mevsim belirgin yaşanır.
- Dağların güney yamaçları (Bakı etkisi) daha çok ısınır.
- Cephe yağışları meydana gelir.
- Güneyden kuzeye doğru sıcaklık azalır. (Enlem etkisi)

2. Alçak basınç (AB) alanlarında yükselici hava hareketleri etkili olur. Buna bağlı olarak bulutluluk artar, güneşlenme azalır ve ışıma (ayaz) oranı azalır. Yağışlı bir hava olduğu için kışın sıcaklıklar mevsim normallerinin üzerine çıkar. Yağış, kışın soğuğu kırar, ısıtır. Yazın ise serinletir.

Cevap C

3. Dünyanın kendi ekseninde dönüşüne bağlı olarak dinamik basınçlar oluşur. Türkiye'de dinamik basınç merkezleri İzlanda ve Asor'dur. Sibiryaya ve Basra ise termik basınçlardır. Sıcaklıkla ilgilidir.

Cevap D

4. Doğu Anadolu Bölgesi'nde kışın kar yağışlarının fazla olmasına rağmen akarsu debilerinin azalmasının sebebi yağış biçimi yani kar yağışı ile alakalıdır. Kar yağışı olduğu dönemde hemen suya karışmaz daha çok erime ile akarsu akımını artırır. Karasal yerler daha çabuk ısınır, çabuk soğur.

Yağış biçimi - Kar, yağmur, dolu

Yağış şekli - Konveksiyonel, cephe

Cevap B

5. Karasal olan alanlar daha çabuk ısınacağı için K 'ya örnek Konya, denizel alanlar daha geç ısınacağı için L ye örnek Trabzon verilebilir. Karasal yerler daha çabuk ısınır, çabuk soğur.

Cevap E

6. Türkiye yıllık sıcaklık ortalamasına bakıldığında Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri'nde yüksektir. Dolayısıyla Mersin'de daha yüksek olur.

Cevap E

7. Topraklardaki kimyasal çözülme temelde iklim şartları ve arazi yapısından etkilenir.

Diğer illerde iklimde nemlilik daha çok etkiliyken Antalya'da karstik arazinin varlığı kimyasal çözünmeyi hızlandırır.

Cevap B

8. Humus topraklardaki çözülme üzerinde etkili değildir. Humus bitki, dal, yaprakların parçalanması ve birikmesi ile oluşur. Ancak sıcaklık farkı, bitki köklerinin kayaları parçalaması, mikroorganizmalar ve kayaçların yapısı bunda etkili faktörlerdir.

Cevap A

9. Rüzgar gülüne baktığımızda rüzgarın güneyden daha çok estiği görülür. Ancak hızını bilemeyiz. Ayrıca kuzeyine doğru yükseltinin artması yorumu yapabiliriz çünkü kuzeyini kapatan yer şekilleri (dağlar) vardır diyebiliriz.

Cevap D

10. Türkiye'de endemik türlere en fazla Toros Dağ kuşağında rastlanır. Özellikle de Antalya ve Mersin en çok olduğu illerdir. Bu nedenle cevap Akdeniz Bölgesi'dir.

Cevap B

11. Doğu Karadeniz'i, kıyının yönünden dolayı doğrudan etki eden karayeldir.

Cevap B

12. Verilen yerler arasında en fazla yağış Antalya Bölümüne düşer. Antalya Bölümüne 1000 mm den fazla yağış düşürken diğer yerlere 1000 mm daha az yağış düşer.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

- Güneyden kuzeye doğru sıcaklığın azalması ENLEM
- Batıdan-doğuya doğru sıcaklığın azalması YÜKSELTİ ile açıklanır.

13. Akdeniz Bölgesi daha güneyde ve denizel etki alanında yer aldığı için yaz mevsimi uzun sürer buna bağlı olarak inşaat süresi daha uzun olur.

Cevap E

14. İklim üzerinde yükselti, karasallık ve mevsimler sıcaklıkta etkilidir. Ancak yükselti ve karasallık yıl içinde sıcaklığı değiştiren faktör değildir. Çünkü bunlar sabit özelliklidir. Mevsimler ise yıl içinde değiştiği için sıcaklığı değiştirir.

Cevap C

15. Öğle vaktinin sabah vaktinden sıcak olması güneş ışınlarının geliş açısı ile alakalıdır. Buna bağlı olarak öncülde verilen durum ile aynı sebebe bağlıdır.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Özel Konum: Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrili olduğu için iç kesimlere gidildikçe sıcaklık farkı azalır. Ayrıca, yükseltiden dolayı zirvelerde buzullara rastlanır. Dağlar, kuzey ve güney kıyılarımızda kıyıya paralel olduğu için deniz etkisi iç kesimlere giremez.

16. Yağışın mevsimlere dağılımı göz önüne alındığında bağlı nemi en düşük olan nem açığının en fazla olduğu merkez olacaktır. Kars en az yağışını kışın alır.

Cevap D

17. Türkiye'de en fazla yağışın sonbaharda olduğu iklim Karadeniz iklimidir. Haritada verilen merkezler içerisinde de Karadeniz iklimi I numaralı merkezde görülür.

Cevap A

18. Kırç ve kırağı eksi değerlerde gerçekleştiği için ürünler için olumsuz iken sis birçok ürünün yetişmesinde olumlu etki (nem sağlar) yapmaktadır.

Cevap C

1. Bir ülkenin gelişmişlik seviyesini ölçmede toplam nüfus miktarı, cinsiyet yapısı, nüfus yoğunluğu gibi kriterler esas alınmaz ama aktif nüfusun hangi sektörlerde çalıştığı incelenirse söz konusu ülkenin gelişmişliği hakkında yorum yapılabilir.

Cevap C

2. Kayseri, Gaziantep, Kırıkkale ve Ereğli gibi kentlerdeki nüfus artışının temel sebebi bu kentlerde sanayinin gelişmesine bağlı olarak yoğun göç alması olarak kabul edilebilir.

Cevap E

3. Türkiye'de bölgelerin 2000 ve 2020 yıllarına ait toplam nüfus miktarları yaş durumları cinsiyet yapısı okul yazarlık durumları incelendiğinde bölgelerin toplam nüfus miktarları bir önceki döneme göre nüfus artış hızı cinsiyet yapısı ve yaş durumuna ilişkin yorum yapılabilirken yüzölçümlerinin olmamasından dolayı nüfus yoğunluklarına ulaşamaz.

Cevap A

4. İç Anadolu Bölgesi'nde toplu yerleşmelerin temel sebebi su kaynaklarının az olmasıdır. Aşırı göç alan büyük şehirlerde ise çarpık kentleşme ve gecekondulaşma görülür. Ancak Karadeniz Bölgesi'nin tamamı dağınık yerleşme alanlarına sahip olduğu söylenemez. Dağınık yerleşme daha çok Doğu ve Batı Karadeniz'de görülürken Orta Karadeniz'de toplu yerleşmeler de daha fazladır.

Cevap E

5. Türkiye'de yerleşmenin genel yapısı incelendiğinde Artvin - Rize'de dağınık yerleşmeler yaygındır.

Cevap C

6. Türkiye'de nüfusun % 80'den fazlası okur yazardır. Okuryazarlığın erkeklerde daha yüksek olduğu görülür. Sanayileşmiş olan bölgelerde okuryazarlık daha fazladır; ancak okur yazar nüfus içerisinde en fazla lise mezunları değil ilköğretim mezunları yer alır.

Cevap C

7. Toprak süprülmesi yükseltti ortalamasının fazla olması, iklim şartlarının sert olması ve yağış azlığı göçlerin doğal sebepleriyle tarımda makineleşme kullanımından dolayı yapılan göçler beşeri sebeplerdir.

Cevap E

8. Türkiye'de Bursa, İzmir, Adana ve Gaziantep gibi şehirlerin gelişmesinde tarımın yanında sanayi tesislerinin varlığı da etkili olmaktadır.

Cevap C

9. Bir bölgeye belirli bir mevsimde yaşanacak göçlerin o bölge için özellikle geçici de olsa aritmetik nüfus yoğunluğunu artırdığı söylenebilir.

Cevap A

10. Ekonomik seviyenin fazla olduğu yerlerde konut yapımında doğal malzemeden yararlanma oranı daha düşük olur. Karadeniz Bölgesinde ahşap, İç Ege, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde kerpiç, Akdeniz Bölgesi'nde taş yapı malzemeleri kullanılır. Marmara Bölgesi'nde ise daha çok betonarme yapılar yaygındır.

Cevap B

11. Bir bölgede ulaşım, ticaret, okur yazarlık oranı, kişi başına düşen milli gelir enerji tüketimi o bölge hakkında fikir verirken, tarımsal ürün çeşitliliği iklimle ilgilidir.

Cevap E

12. Kırsal kesimlerde doğum oranlarının fazla olması ve işsizliklerin artması kentlere olan göçleri artırır. Ancak kırsal kesimlerde nüfus artış hızı fazla değildir.

Cevap E

13. Kadın nüfus oranı fazla olan yerlerde gelişmişlik seviyesi düşüktür. Dolayısıyla enerji tüketimi azdır.

Cevap D

14. Türkiye'de nüfus artış hızı kalkınma hızının üstündedir. Bu durum işsizliği hızla artırmış, kırdan kente yapılan göçlere ivme kazandırmıştır. Bundan dolayı şehirlerde kaynak tüketimi artmış, altyapı hizmetleri aksamıştır. işgücü potansiyelinin artması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Cevap C

15. Türkiye'de nüfus miktarı her geçen gün arttığı için nüfus yoğunluğu da artmaktadır. Nüfusun dağılışı ülke genelinde düzensizdir. Ancak nüfus artış hızı giderek azalmaktadır. Tarım dışındaki sanayi ve ticaret sektörlerinde çalışanların oranı da artmaktadır.

Cevap C

16. Hayvancılığı teşvik eden ucuz krediler tarıma dayalı sanayi kuruluşlarının, kırsal kesimlere kaydırılması kırsal kesimlerde eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi sulama sorunlarının çözülmesi kentlere olan göçü azaltır; ancak kentlerdeki iş olanaklarının geliştirilmesi bu amaca hizmet etmez.

Cevap D

17. Türkiye'de hızlı nüfus artışının ortaya çıkardığı en büyük problem nüfusu istihdam edilecek alanların fazla olmamasıdır. Bu olumsuzluğu azaltmak için aktif nüfus oranını artırmak önemlidir.

Cevap B

18. Türkiye'de son yıllarda tarımla uğraşan nüfusun artmasına rağmen tarımsal nüfus yoğunluğunun azaldığı görülmektedir. Bunun temel sebebi tarımda makineleşme ile birlikte tarım alanlarının genişlemesidir.

Cevap D

1. Yerçekillerinin engebeli olduğu yerlerde aritmetik nüfus yoğunluğu ile fizyolojik nüfus yoğunluğu arasındaki fark fazla olur. Böyle yerlerde yol yapım maliyetleri fazla, tarım alanları dar, kısa mesafeli iklim değişiklikleri fazladır. Bunun beraberce gerçekte alan ile izdüşümsel alanları arasındaki farklar daha yüksek çıkar, ancak yükselti ortalamalarının kesinlikle yüksek olduğunu söyleyemediğimiz için gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklıkları arasındaki farkın fazla olduğunu söyleyemeyiz.

Cevap E

2. Türkiye'de son yıllarda nüfus artış hızının azalması bağımlı nüfus oranını azaltmıştır. Nüfusun yaş ortalamasını ise yükseltmiştir.

Cevap E

3. 1950 ile 2007 yılları arasındaki kır ve kent nüfuslarını gösteren tablo incelendiğinde kentsel nüfus oranının en az, 1950 yılı olduğu görülmektedir. Kentsel nüfus oranının sürekli olarak arttığı tabloda çıkan bilgiler arasındadır; ancak böyle bir tablodan kır nüfusunun en fazla 1950 yılında olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü oranları gösteren bir tablodan miktarlar hakkında fazla yorum yapılamaz.

Cevap C

4. Türkiye'de göç alan yerlerde nüfus miktarı arttığı için aritmetik ve fizyolojik nüfus yoğunlukları artar.

Cevap C

5. Türkiye'de nüfusun dağılışı incelendiğinde Taşeli Platosu ve Menteşe Yöresinde engeden dolayı nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır.

Cevap C

6. Konya tarım, Eskişehir eğitim, Seydişehir sanayi, Nevşehir turizm, Kırklareli ise daha çok hayvancılık sektöründe gelişen şehirler arasındadır.

Cevap D

7. Doğu Karadeniz ve Hakkari Bölümünde yaşanan göçler üzerinde tarımda makine kullanımının etkisinden söz edilemez; çünkü yörede eğitim ve engebe fazladır.

Cevap B

8. İskenderun, Kırıkkale ve Ereğli Demir Çelik Sanayi, Seydişehir Alüminyum Tesislerinden dolayı nüfuslanmıştır. Alanya turizm kenti olarak ön plana çıkar.

Cevap A

9. Erzurum'da evlerin yapısal özelliklerinin farklılık göstermesinden kışların soğuk geçmesi, Rize'de yağışlı olması, Nevşehir'de arazi yapısında volkanik kayaların varlığı, Antalya'da evlerin büyük pencere olması, güneşlenmeden daha fazla yararlanılması etkili olurken, Mardin'de evlerin çatılarının yaz aylarında kullanılması çatının olumsuz etkilerinden korunmak içindir.

Cevap C

10. Kırsal kesimde tüf malzemelerden yapılmış evlerin fazla olduğu yerler için volkanik arazilerden dolayı arazi yapısı gevşek, tarım alanları verimli ve dış kuvvetlerin aşındırması ile oluşmuş peribacaları yaygındır.

Cevap E

11. Giresun, Şırnak, Artvin ve Kastamonu'da engebeden dolayı tarım alanları dar olduğu için tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır. Ancak Amasya yer şekillerinin sade olmasına bağlı olarak tarım alanları daha geniştir. Buna bağlı olarak tarımsal nüfus yoğunluğu daha az çıkar.

Cevap A

12. Birincil ekonomik faaliyetler tarım hayvancılık ve madencilik, ikincil ekonomik faaliyetler sanayi ve imalat, üçüncül ekonomik faaliyetler ticaret, hizmet, turizm, eğitim, sağlık gibi sektörleri barındırır. Birincil ekonomik faaliyetler alanının yoğun olduğu yerlerde doğaya bağımlılık fazla, kişi başına düşen gelir az, kağıt tüketimi az, altyapı aksaklıkları fazladır.

Cevap C

13. Türkiye'de Cumhuriyet Dönemlerinden günümüze kadar nüfus miktarında sürekli artış olmuştur; ancak bazı dönemlerde nüfus artış hızı azalma göstermiştir. 1970 ile 2000 yılları arasında nüfus artış hızının sürekli azaldığından söz edilemez.

Cevap E

14. Türkiye'de bakıdan genellikle dağların güney yamaçları daha fazla nüfuslanmıştır. Ancak Doğu Karadeniz'in kıyı kesimlerinde yerleşmeler genellikle denizcilikten dolayı kuzey yamaçlarında yoğunluk kazanır.

Cevap C

15. Köy altı yerleşmelerinden mezra ve çiftlikler sürekli yerleşim alanları olduğu için yıl içindeki nüfus değişimleri azdır. Bu durum özellikle obalarda daha belirgin olarak yaşanır.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ:

Sınıf Öğretmenliği ÖABT'de ÖSYM mezrayı geçici yerleşme olarak da kabul etmiştir.

16. Ankara, Seydişehir, Kırıkkale, İzmit, İstanbul ve Sakarya gibi iller sürekli göç alan yerlere örnek olarak gösterilirken, Aydın turizmden dolayı mevsimlik göç alan yerlere örnek gösterilebilir.

Cevap E

17. Türkiye'de son yıllarda yaş ortalamasının giderek artmasında doğum oranlarının azalması, sağlık hizmetlerinin iyileşmesi temel sebepler arasındadır.

Cevap D

18. Nüfusun yaş durumu, cinsiyet durumu, eğitim durumu ve kırsal - kentsel dağılımı nüfusun yapısı ile ilgili bilgi verirken, nüfus miktarı tek başına nüfus yapısı ile ilgili bilgi vermez.

Cevap A

1. Akdeniz Bölgesi'nde konut yapımında taş kullanılmasında temel faktör karstik arazidir. Toprakların erimesiyle taşlar açığa çıkar. Sinop ve Artvin'de ahşap yapılar ormanlarla ilgiliyken, Konya ve Erzincan'daki kerpiç yapılar iklim ve doğal yapı malzemesiyle açıklanır.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Değerli Arkadaşlar! Nüfus sayımları (TÜİK) sonucunda,

- Nüfus artışı ve sayısı
  - Nüfusun çeşitli özellikleri(yaş-cinsiyet)
  - Nüfusun dağılışı
  - Göç(nüfus hareketleri)
  - Nüfusun gelişimi
  - Nüfusun iş kollarına dağılımı
  - Kır-kent nüfusu ile ilgili bilgiler elde edilir.
2. Cumhuriyetin ilk yıllarında göçler daha çok köyden kente doğru gerçekleşmekteydi. Ancak son verilere göre, iç göçler daha çok kentten kente doğrudur.

Cevap B

3. Göçlerin sonundaki işçi ücretlerinin düşmesi devlet ve yatırımcılar için bir sorun değil, avantajdır. Yani iş gücünün ucuzlaması nüfus artışının olumlu sonuçları arasında yer alır.

Cevap A

4. Kentlere yapılan göçler sonunda kırsal kesimde değil kentlerde konut sıkıntısı olur. Kırsal kesimde nüfus yoğunluğu azalır.

Cevap C

5. Son TÜİK verilerine göre, nüfus miktarı ve nüfus yoğunluğu en az olan şehir Tunceli'dir.

Cevap D

6. Özellikleri verilen yerleşim birimi Bucak'tır. Artık böyle bir yerleşim birimi yoktur.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ :

Doğal nüfus artışı: Doğumlardan ölümlerin çıkarılmasıyla elde edilir. Yaşam standartlarının yüksek olduğu yerlerde doğal nüfus artışı az iken, yaşam standartlarının düşük olduğu yerlerde bu artış yüksektir.

Normal(Gerçek)artış: Doğum ve ölümlerle birlikte gelen ve giden göçlerin etkisiyle ortaya çıkan artışlardır. Normal nüfus artışları Marmara'da çok fazla iken, Doğu Anadolu Bölgesi'nde azdır.

7. İş gücüne katılım erkeklerde daha fazladır. Bu yüzden yıpranma ve buna bağlı ölümlerin erken gerçekleşmesi erkeklerde ortalama yaşam süresini kısaltmıştır. Kadınların erkekleri geçmesinde kadınların daha uzun ömürlü olmalarıdır.

Cevap A

8. Divan yerleşmeleri geleneksel ve doğal özelliklerinden dolayı en fazla Batı Karadeniz'de ve Biga'da (Çanakale) yaygındır.

Cevap E

9. Köyaltı yerleşmelerde su kaynakları doğrudan etkili değildir. Su kaynakları dağınık yerleşmelerde etkilidir.

Cevap A

10. Dağınık yerleşmelerin fazla olması iç göçlerde bir sebep olarak gösterilemez. Dağınık yerleşmeler engebeli arazilerde yaygındır.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :**Nüfus artışının olumsuz sonuçları**

- İşsizlik artar
- Kişi başına düşen gelir azalır
- Kalkınma hızı yavaşlar
- Demografik yatırımlar artar
- Doğal kaynaklar hızla tüketilir
- Yoğun iç göç yaşanır
- İhracat azalır, ithalat artar.
- Alt yapı aksaklıkları yaşanır.

11. Türkiye'nin nüfus politikaları nüfusu hem sayısal hem de niteliksel olarak artırmaktadır.

Optimum artış, olması gereken artıştır. Soruda istenilen değil uygulanan politika sorulmuştur.

Cevap C

12. Adrese dayalı nüfus sayımı ilk kez 2007 yılında yapılmıştır. (De jure)

Cevap D

13. Kadınların erkeklerden fazla olması geri kalan bölgelerde gözlenen bir durumdur. Böyle yerlerde hizmette çalışanlar değil tarımda çalışanlar fazladır.

Cevap C

14. Nüfus yoğunluğu fazla olan bir yer için nüfus ya da yüzölçümüyle ilgili kesin bir şey söylenemez.

Cevap E

15. Dünya'nın en büyük yeraltı şehri Nevşehir'de bulunmuştur. (Tarihi Turizm)

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :**Nüfus artışının olumlu sonuçları**

- İş gücü ucuzlar.
- Yeni iş alanları açılır
- Vergi alımı artar
- Ticarete canlılık gelir.

16. Amasya'da Yeşilirmak, Adana'da Seyhan, Eskişehir'de Porsuk, Ardahan'da Kura nehirleri, çizgisel yerleşmeleri doğurmuştur. Erzincan dairesel özelliktedir.

Cevap E

17. Divan, Çiflik ve Mahalleler süreklilyken yaylalar geçicidir.

Cevap E

18. Göç eden nüfusta,
- Erkekler fazladır.
  - Kalifiye eleman oranı düşüktür.
  - 45 yaş altı nüfus fazladır.

Cevap A

1. Türkiye'de 1980 sayımlarına kadar hep kır nüfusu kent nüfusundan daha fazla idi. Türkiye 1980 - 85 yılları arasında kentsel ve kırsal nüfus eşitlenmiştir. Daha sonra kent nüfus oranı artarak günümüzde % 92'yi geçmiştir.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilk yıllarında nüfusu arttırıcı bir politika izlenilmiştir. 1960'lı yıllardan sonra nüfus artış oranını azaltmaya yönelik bir politika izlenilmiştir. Günümüzde ise nüfusumuzun nicelikten ziyade niteliksel değişimi üzerinde durulmaktadır.

2. Tokat Reşadiye'nin gelişiminde turizmden önce tarım ve hayvancılık vardır.

Cevap D

3. Nüfus sayımlarında son kez 2000 yılında sokağa çıkma yasası uygulanmıştır. (De facto)

Cevap C

4. Köyaltı yerleşmeler genelde dağınık yerleşme karakterlidir. Geçici yerleşmelerdir. Beraberinde tarım ve hayvancılık belirgin faaliyetlerdir.

Cevap C

5. Türkiye 1923 - 63 yılları arasında nüfusu artırma politikaları uygulanmıştır.

Nüfus Planlanması Genel Müdürlüğü 1963 yılından sonra uygulanan politikadır. Nüfus artış hızını azaltmayı amaçlar.

Cevap C

6. Türkiye'de ölüm oranının en fazla olduğu yıllar 1940 yılıdır. Bu durumun temel sebebi salgınlar ve doğal sebeplerdir.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ :

- Aritmetik nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu bölgeler: Marmara, Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgeleri
- Aritmetik Nüfus Yoğunluğunun Türkiye ortalamasının altında olduğu bölgeler: Karadeniz, Akdeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleri

7. Verilen iller arasında nüfus yoğunluğu en az olan il Erzinçan'dır.

Cevap A

8. Biga, Yıldız Dağları ve Sinop çevresi ana yollara uzak kaldığı için nüfus seyrektr.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde nüfus miktarı az olmasına rağmen yüz ölçümü küçük olduğu için aritmetik nüfus yoğunluğu fazladır.

9. Dalyanların en önemli problemi kıyıları kirlenmesidir.

Cevap B

10. Toplu yerleşmelerde yağış azlığı ve yerşekillerinin düz olması temel sebeptir.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ :

- TÜİK verilerine göre aritmetik nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölge Marmara, il İstanbul iken aritmetik nüfus yoğunluğunun en az olduğu bölge Doğu Anadolu, il ise Tunceli'dir.

11. 1960 sonrasında nüfus artış hızını azaltma politikası vardır. Fazla çocuklu ailelere yol vergisi muafiyeti 1960'dan önceki dönemlerde uygulanmıştır.

Cevap C

12. 1 Faaliyet tarım
2 Faaliyet sanayi
3 Faaliyet - Hizmettir.

Hizmet ve sanayinin geliştiği yerlerde iklimle bağımlılık azdır.

Cevap D

13. Türkiye'nin nüfus politikası nicelikte ve nitelikte artışı sağlamaktır.

Cevap D

14. Yerleşim birimlerinin köy ya da kent olmasında matematik konunun etkisi yoktur.

Cevap E

15. Yerleşim biriminin kent sayılmasında yüzölçümünün etkisi yoktur.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

1. Tarımsal Nüfus Yoğunluğu: Tarımda çalışan nüfusun tarım alanlarına bölünmesiyle elde edilir. Şimdi formülle gösterelim:

Arkadaşlar! Tarım alanlarının dar olduğu engebeli yerlerde tarımsal nüfus yoğunluğu fazla iken, tarım alanlarının fazla olduğu sade alanlarda ise bu yoğunluk azdır.

- Engebeli alanlar=Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde T.N.Y.= fazla
- Sade alanlar= Marmara, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde T.N.Y.=azdır.

2. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu: Bu yoğunluk daha çok karşılaştırma formüllerinde kullanılır. Şimdi formüle bakıp yorumlayalım ve alttaki iki örnek açıklamaya bakalım:

- Tarım alanlarının az, nüfus miktarının fazla olduğu yerlerde (örnek: İstanbul) fazladır.
- Tarım alanlarının geniş, nüfusun az olduğu alanlarda (Örnek: Konya) ise bu yoğunluk azdır.

16. Kent yerleşmelerinde eğitim ve sağlık sorunları azdır.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Doğal faktörler içinde Türkiye'de nüfusun dağılışını en çok etkileyen faktörler iklim ve yer şekilleridir.

Türkiye'de nüfus yoğunluğu üzerinde en fazla etkili olan beşeri faktör sanayidir.

17. Konya ve Doğu Anadolu çevresinde erozyon şiddetlidir. Bu durum iç göçleri artırır.

Cevap B

18. Özellikleri verilen yerleşim türü mezralardır.

Cevap A

1. Tarımda çalışan nüfusun tarım alanlarına bölünmesiyle elde edilen nüfus yoğunluğuna tarımsal nüfus yoğunluğu denir. Buna göre harita incelendiğinde tarımsal nüfus yoğunluğunun en az olduğu yer Konya çevresidir.

Cevap B

2. Sanayinin geliştiği yerlerde nüfusun doğal faktörlerden daha az etkilendiği görülmektedir. Buna göre harita incelendiğinde 1 numaralı yer Çatalca-Kocaeli çevresidir. Bu yörede nüfusun doğal faktörlerden daha az etkilendiği söylenebilir.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Aktif(Çalışan) nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımı

Birincil faaliyetler(Tarım) : Tarımsal üretim, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık, maden çıkarımı, bağ-bahçe gibi alanları kapsar.

İkincil faaliyetler(Sanayi): Endüstri, maden işletmeciliği ve her türlü imalatı içine alan faaliyetlerdir.

Üçüncül faaliyetler(Hizmet): İnşaat, ticaret, turizm, eğitim, sağlık gibi alanlarda çalışanlardır.

3. Türkiye'de son yıllarda nüfus artış hızındaki artışta kadınların çalışma hayatına girmesi ve aile planlamaları olumsuz etkisi bulunmaktadır. Sağlık hizmetlerinin gelişmesi ve ilaç temininin kolaylaşması nüfus artış hızını artıran faktörlerdendir.

Cevap E

4. Seçeneklerde verilen yöreler incelendiğinde nüfus yoğunluğunun en az olduğu yer Yozgat ve çevresini gösteren Bozok Platosu'dur. Bunun dışında Doğu Karadeniz seyrek nüfusludur; ancak kıyılarında yoğunluk fazladır. Antalya Yalova ve Küçük Menderes çevresi yoğun nüfusludur.

Cevap D

5. Verilen tablo incelendiğinde Kırsal kesimde kadınların çalışma oranı daha fazla olduğu ile ilgili bir bilgiye erişilemez. Çünkü verilen tabloda kırsal ya da kentsel diye bir ayırım yapılmamıştır.

Cevap E

6. Türkiye'de son 30 yılda nüfusun Yaklaşık 40 milyon civarında artmasında sağlık hizmetlerindeki gelişmeler beslenme şartlarının iyileşmesi ve dış göçler önemlidir; ancak nüfus planlamaları daha çok nüfusun artışını önlemeye dönük çalışmaları içerir.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye nüfusunun genel özellikleri:

- Türkiye nüfusu genç bir yapıya sahiptir.
- Erkek nüfusu, kadın nüfusundan fazladır.
- Kent nüfus oranı, kır nüfus oranından fazladır.
- Nüfus, ülke içinde dengesiz dağılmıştır.
- Kırsal alanlardan kentlere doğru yoğun iç göç yaşanır.

7. Tarımda çalışan nüfusun tarım arazilerine bölünmesi ile tarımsal nüfus yoğunluğu elde edilir. Seçenekler incelendiğinde Artvin'de tarımsal nüfus yoğunluğunun daha fazla olduğu söylenebilir ; Çünkü tarım alanlarının dar olduğu bir şehirdir.

Cevap C

8. Verilen harita incelendiğinde Sinop çevresinde yeterli derecede yağış olduğu halde nüfuslanma azdır. Bu durumun temel nedeni engebeli arazi yapısıdır.

Cevap E

9. Nüfus artış hızının doğal nüfus artış hızından fazla olduğu yerler gelişme seviyesinin fazla olduğu yerlerdir. Bu şehirler genelde dışardan göç alır, verilen yerler incelendiğinde Bursa'nın yoğun göç aldığı söylenebilir.

Cevap E

10. Nüfus artış hızının fazla olduğu yerlerde doğum oranları fazladır. Verilen yer incelendiğinde Diyarbakır ve çevresini kapsayan Dicle çevresinde doğum oranları fazladır.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :

Nüfus sayılarına göre kentler: Şimdiye kadar sayılarına göre yerleşmelerle ilgili soru sorulmamıştır. O yüzden kısaca bakıp geçelim.

- Nüfusu: 10-25 bin arası > Küçük şehirler
 25-100 bin arası > Orta şehirler
 100-500 bin arası > Büyük şehirler
 500 binden fazla > Metropoller olarak adlandırılır.

Uyarı: Türkiye'de mega kent olan tek yer İstanbul'dur.

11. Konutlarda kullanılan malzemelerde doğal çevre ve iklim önemli derecede etkilidir. Türkiye'de genelde İç bölgelerde kerpiç kullanılır, ormanlık alanlarda ise ahşap kullanılır.

Cevap D

12. Nüfusun son yıllarda atması konut yetersizliği meydana getirir. Ancak işgücü ücretlerinin düşmesi ve vergi gelirlerinin artış göstermesi olumlu sonuçlar arasında sayılabilir.

Cevap C

13. Soruda verilen yerler incelendiğinde üçünde de yer şekilleri engebeli olduğu için seyrek nüfuslu alanlar olduğu görülmektedir.

Cevap E

14. Tarım alanlarındaki makine kullanımını arttırmak. Kırsal kesimde gizli işsizlik yaratacağı için iç göçleri artıracaktır.

Cevap D

15. Tarımla uğraşan nüfusun tarım alanlarına bölünmesiyle tarımsal nüfus yoğunluğu elde edilir. Marmara Bölgesi'nde tarımsal nüfus yoğunluğunun az olmasının temel sebebi diğer sektörlerin fazla gelişmesinden dolayı çiftçi sayısının az olmasıdır.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Ahşap meskenler: Ormanların fazla olduğu alanlarda görülür. Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır.

Kerpiç(toprak) meskenler: Kurak ve yarı kurak bölgelerde yaygındır. İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde bu tip evler yaygındır.

Taş meskenler: Genellikle daha çok Akdeniz ve Doğu Anadolu Bölgeleri'nde yaygındır.

Tüflü meskenler: Volkan tüflerinin yoğun olduğu Kapadokya çevresinde yaygındır.

Betonarme meskenler: Sanayileşmenin fazla olduğu bölgelerde kırsal yapı malzemesi olarak beton kullanılmaktadır. Marmara Bölgesi'nde yaygındır. Ayrıca son yıllarda gelişme göstermektedir.

Hımsı evler: yapılarda duvarların ahşap olarak düzenlenip taşıyıcı unsurlar arasındaki boşlukların tuğla ya da taş ve harçla doldurulduğu yapı örneğidir. Hımsı yapılar genel olarak geçme ya da ahşap çiviyileleştirilmiş kare kesitli tahlalarla inşa edilir. Hımsı yöntemi hem az katlı köy evlerinde, hem de altı yedi katlı kent yapılarında uygulanmıştır. Özellikle Karadeniz Bölgesi, Orta Anadolu'nun kuzey kesimleri ve Ege Bölgesi gibi yerlerde sayısız ilginç örneği bulunmaktadır.

Serender: Orta ve Doğu Karadeniz'e özgü, kırsal yörelerde görülen mimari bir yapıdır. Yapı, dört direk üzerine oturtulmuş bir tür odadır. Yerden yüksekliği yaklaşık 5-7 metredir. Genellikle kare şeklinde tasarlanmıştır. Genellikle yiyeceklerin saklanması ve mısır kurutma işleminin gerçekleştirilmesi için kullanılmak amacıyla yapılmışlardır. Yerden yüksek olması ürünlerin haşerelerden nemden ve yaban hayvanlarından korunmasını sağlar.

16. Marmara Bölgesi'nin gelişmiş bir bölge olmasında ulaşım sermaye iş gücü ve pazarlama gibi faktörler etkilidir. Ancak bu bölge daha öncesinde bugünküne göre daha az enerji üreten bir bölgeydi.

Cevap C

17. Güneydoğu Anadolu Bölgesi nüfus miktarı az olan bölgeler arasındadır; ancak nüfus yoğunluğunda Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Bu durumun sebebi yüzölçümünün dar olmasıyla ilgilidir.

Cevap E

18. İlk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. 13.5 milyon nüfus sayılmıştır.

Cevap B

1. Nadas uygulanan yörelerde erozyon artar, yıllar arasındaki üretim dalgalanması artış gösterir. Ancak tarımda verimin artırılmasında önemli yöntemlerden birisi sayılamaz. Nadas sulamanın olmadığı yerlerde toprakların dinlendirilmesi için bir yıl ekilip bir yıl boş bırakılmasına dayalı ilkel tarım metodudur.

Cevap C

2. Mardin, Elazığ, Malatya, Çankırı, Konya, Ankara, Gaziantep ve Şanlıurfa gibi önemli alanlarda yaz kuraklığı hakimken, Zonguldak, Bartın, Samsun, Erzurum ve Kars gibi illerde yaz kuraklığına rastlanmaz.

Cevap C

3. Seracılığın geliştiği yerlerde her mevsim taze sebze bulunduğu için yörede konserve tüketiminin az olduğu söylenebilir.

Cevap A

4. Bir tarım ürününün bir yörede çok geniş alanlarda yetiştirilmesine monokültür denir. Bundan dolayı Malatya'da kayısı, Konya'da buğday, Rize'de çay, Anamur'da muz tarımı o yöreler için mono kültür ürünü sayılırken, Iğdır'da özellikle son yıllarda pamuk tarımında çok önemli azalmalardan dolayı artık pamuk Iğdır için bir mono kültür bitkisi sayılmaz.

Cevap A

5. Harita incelendiğinde 1'nolu alanda ayçiçeği ya da pirinç olduğunu, 2'nolu alanda buğday, 3'nolu alanda haşhaş ürününün fazla olduğu söylenebilir.

Cevap D

6. Özellikle son yıllarda Altınbaşak Ovası'nda tarımsal üretim ve çeşitliliğinin artmasında Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında yapılan barajlar önemli bir etkiye sahiptir.

Cevap B

7. Doğal yetiştirilme alanı Karadeniz Bölgesi olmasına rağmen mısır ve soya fasulyesi Akdeniz Bölgesi'nde sulama ile birlikte yetiştirilen tarım ürünleri olmuştur.

Cevap D

8. Özellikle fındık, incir, turuncgiller, zeytin, kivi ve muz gibi ürünler kış sıcaklığı isteyen ürünlerdir.

Cevap B

9. Tarımda kullanılan zirai ilaçlama daha çok arıcılık faaliyetlerine zarar vermektedir.

Cevap C

10. Tarımsal ürün ihracatında en fazla satışı yapılan tarım ürünü fındıktır. Türkiye dünya fındık üretiminin yaklaşık yüzde 70'ini gerçekleştirmektedir.

Cevap A

11. Türkiye fındık ve incirde dünyada birinci olmasına rağmen bu ürünlerin iç tüketimde çok fazla yer bulmasının sebebi ihracatın fazla olmasıdır.

Cevap B

12. Ülkemizde tarım alanlarının daha çok tahıllara ayrılması ilkel bir tarım yapıldığına kanıttır. Çünkü tahıllar daha çok iklime bağımlı olan tarım ürünleridir.

Cevap A

13. Pamuk, zeytin, turuncgiller Akdeniz İkliminin karakteristik tarım ürünleridir. Buna göre bu ürünlerin Akdeniz İklim Bölgeleri'nde yetiştirilmesi doğrudan matematik konumu ile açıklanır. Gaziantep'te zeytin, Antalya'da turuncgiller, Balıkesir'de zeytin, matematik konumla açıklanırken Iğdır'da ve Şanlıurfa'da pamuk, Rize'de turuncgiller yetiştirilmesi özel konumla açıklanır.

Cevap E

14. Tarım ürünlerinin üretim miktarlarının yıldan yıla değişmesi bazı ürünlerin karakteristik özelliklerinden kaynaklanır. Bu ürünlere tarımda devirli ürünlerde denir. Zeytin ve antep fıstığında böyle bir durum gözlenir.

Cevap C

15. Kırsal kesimlerden kentlere olan göçler, tarım dışı sektörlerin gelişmesi özellikle tarımda çalışanların oranını azaltmaktadır. Tarım ürünü ihracatının artması ya da azalması bunu doğrudan etkilememektedir.

Cevap D

16. Buğday, yulaf ve çavdar gibi ürünler 7 bölgemizde yetiştirilir. Delta ovalarının tümünde yılda birden fazla tarım ürünü alınır. İç Anadolu Bölgesi'nde sulama sorunlarından dolayı sebzeçilik fazla yapılmaz. Ancak şeker pancarının kıyılarda fazla üretilmemesinin sebebi çiftçilerin daha kârlı ürünleri tercih etmesindedir.

Cevap C

17. Üzüm ve çay dikili tarım ürünleri oldukları için yetiştirildiği yerlerde sürekli farklı tarım ürünleri yetiştirmesi zordur. Bundan dolayı üzümde ve çayda nöbetleşe ekim yapmak zordur.

Cevap D

18. Türkiye'de elma ve üzüm iklim seçiciliği en az olan ürünler arasındadır. Bu yüzden ekim alanları ülke genelinde fazla yayılmıştır.

Cevap C

19. Tarım alanlarında bir yıl içerisinde birden fazla tarım ürünü alabilmek için yaz süresinin uzun olması daha önemlidir. Verilen seçenekler incelendiğinde yaz süresi en uzun olan il Mersin'dir.

Cevap C

1. Marmara Bölgesi'nin bütün bölümlerinde yetiştirilebilen bir tarım ürününün Türkiye'deki iklimlerin tamamına uyumlu olduğu söylenebilir. Çünkü Marmara Bölgesi'nde Karasal iklim, Karadeniz iklimi ve Akdeniz iklimi görülür. Bundan dolayı Türkiye'nin tamamında yetiştirilen bir tarım ürünü olduğu söylenebilir.

Cevap C

2. Tohum ıslahı, gübreleme, makine kullanımı ve sulama beşeri faktörlerden iken yağış rejimi ve miktarı, yer şekilleri doğal sebepler arasında yer alır.

Cevap D

3. Yıllık sıcaklık farklarının fazla olduğu yerler genellikle karasal yerlerdir. Bu yüzden karasal yerlerde zeytin ve incir tarımı yapmak zordur. Ancak üzüm Türkiye'nin yedi bölgesinde de yetiştirilebilir.

Cevap D

4. Nohut toprağa azot salgılayanın beraberinde, toprağı dinlendirerek verimi artırır ve özellikle nöbetleşe ekim de kullanılan bir tarım ürünü olarak tarımsal faaliyetler arasında yerini alır.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :

Ağacı olan ya da odunsu, kalıcı ürünler dikili ürün grubundadır.

5. Muz, çay, üzüm ve zeytin dikili tarım ürünlerine ait olduğu halde ayçiçeği ekili tarım ürünlerine aittir.

Cevap A

6. Seracılığın yaygın olarak yapıldığı yerlerde meyve ve sebze tarımı dolayısıyla zamanından önce alınan ürünler olduğu için turfandacılık faaliyetleri gelişir.

Cevap E

7. Türkiye'de tarımın milli gelir içerisinde payının önemli olması, tarım ürünleri ihracatının yüksekliği, endüstride tarımsal hammaddenin kullanılması Türkiye tarımının ekonomide önemli olduğunu kanıtlar. Ancak tarımda çalışan nüfus, tarımda makineleşmenin etkisiyle yıldan yıla azalmaktadır.

Cevap D

8. Türkiye'de karasal iklim koşulları hakim olduğu için tarım arazilerinin büyük bir bölümü tarım alanlarına ayrılmıştır. Özellikle İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde tahıl tarımı ağırlıklıdır.

Cevap A

9. Tarımda verimi artırmak için sulama, gübreleme, ilaçlama, makineleşme, destekleme alımları ve pazarlama doğrudan ya da dolaylı olarak yapılması gereken faaliyetlerdendir. Ancak tarım alanlarını genişletmek ya da tarımla uğraşanların sayısını artırmak tarımda verimi artıran faktörler arasında yer almaz. Bunlar ancak tarımda üretimi artırabilir.

Cevap A

10. Küçük Menderes ve Ceylanpınar Ovalarında yaz ayları kurak geçtiği için tarımda sulamaya duyulan ihtiyaç fazladır. Ancak Bafra Ovası'nda yaz ayları yağışlı olduğu için Pasinler Ovası'nda ise yazlar hem yağışlı hem de serin geçtiği için tarımda sulamaya duyulan ihtiyaç daha az olur.

Cevap A

11. Şeker pancarı tarımının yapıldığı alanlarda arta kalan kırıntılardan meydana gelen posaların kullanımıyla özellikle büyükbaş besi hayvancılığı gelişir. Bu durum özellikle Erzurum ve Kars çevresinde görülür.

Cevap A

12. Özellikle Afyon ve çevresinde tarımı yapılan haşhaş narkoz yapımında kullanılır. Beraberinde yağ oranı da oldukça yüksek olan bir tarım ürünüdür.

Cevap D

13. Kışların soğuk ve kar yağışlı geçtiği bir yörede üzüm, ayçiçeği, elma, pamuk, buğday ve arpa gibi tarım ürünleri yaz aylarında yetiştirilebilir. Ama turunçgiller incir, fındık, çay, kivi ve muz gibi tarım ürünler özellikle de kış sıcaklıkları istediği için yetiştirilmez.

Cevap A

14. Türkiye'de engebeli ve yükseltiden dolayı iklim şartları da değişebilmektedir. Bitkilerin çiçek açma dönemlerinin farklılık göstermesinden dolayı arıcılık faaliyetlerindeki bal alma dönemleri de yöreden yöreye değişmektedir.

Cevap B

15. Sıcaklık ortalaması ile olgunlaşma süresi arasında ters orantı vardır. Seçeneklerde verilen bölgeler düşünüldüğünde Doğu Anadolu'da en geç, Akdeniz Bölgesi'nde ise en erken olgunlaşır.

Cevap A

16. Sebzeçilik yaz sıcaklığı ve sulama ister. İç Anadolu Bölgesi'nde son yıllarda artan sebze üretimi sulama olanaklarının yaygınlaştırılmasıyla açıklanabilir.

Cevap B

17. Tarımda makineleşme, tarım alanlarının genişlemesi, meraların daralması, tarımda verimin artması, hasat süresinin kısılması gibi sonuçları doğurur. Ancak ürünlerin olgunlaşma süresinin kısılması sıcaklıkla ilgilidir.

Cevap B

18. Mısır tarımı doğal olarak Karadeniz Bölgesi'nde yapılabilir. Karadeniz'de sulamalı tarım artırılabilir bile mısır tarım alanları genişlemez. Çünkü tarımda sulama problemleri zaten yok denecek kadar azdır.

Cevap E

1. İç Anadolu Bölgesi'nde ormanların az olmasına sebep olan yağış azlığı, bölgede küçükbaş hayvancılığın yaygın olmasına, topraklardaki tuz oranının artmasına, bitki örtüsünün bozkır olmasına, toprak erozyonunun fazla olmasına sebep olmuştur; ancak kırsal nüfusun fazla olması iklim şartları ile değil yapılan ekonomik faaliyetler ile ilgilidir.

Cevap E

2. Türkiye'de bal üretiminde Ordu ve Muğla önemlidir. Son verilere göre bal üretiminde Adana 1. sırada Ordu 2. sırada yer almıştır.

Cevap A

3. Orman köylülerine alternatif iş imkanları sunmak, bitki örtüsünü korumak, ağaçlandırma faaliyetlerinde bulunmak ormanları korumak için önemlidir; ancak orman sanayisini sınırlamak tek başına ya da geçerli bir sebep olarak gösterilemez.

Cevap A

4. İç Anadolu'da Küçükbaş, Erzurum Kars Bölümü'nde büyükbaş hayvancılığın yaygın olmasında bitki örtüleri etkilidir. Birinde bozkır diğesinde çayır olmasındaki temel sebep yörelerin yağış rejimlerinin farklı olması ile ilgilidir. Çünkü ilkbahar yağışları bozkır, yaz yağışları ise çayırı ortaya çıkarır.

Cevap B

5. Türkiye'de koyun sayısında Van, ipek böcekçiliğinde Diyarbakır ön sıradadır.

Cevap C

6. Ormancılık gıda, kozmetik ve mobilya sanayinde önemlidir; ancak cam sanayinde ormancılığın herhangi bir ürünü hammadde olarak kullanılmaz.

Cevap E

7. En önemli endemik bitki olan sığla ağacı, Mentеше Yöresi'nde yer edinmiş önemli bir endemik türdür. Bu ağaçtan elde edilen sığla yağı kozmetik sanayinde kullanılır. Ayrıca Göller Yöresinde Kasnak meşesi, Yozgat'ta İspir Meşesi de endemik türler arasındadır.

Cevap C

8. Kümes hayvancılığında Marmara, kültür balıkçılığında Ege, büyükbaş hayvancılığında Doğu Anadolu, Kıl keçisinde Akdeniz Bölgesi önemlidir. Ancak arıcılık Karadeniz'de ve Ege'de Türkiye'nin engebeli olan değişik yörelerinde yoğun olarak yapılmaktadır.

Cevap E

9. Kıyıların kirlenmesi, teknik eksiklikler, tüketim azlığı, açık deniz balıkçılığının yapılmaması, balıkçılığın gelişmemesinin sebepleri arasındadır. Ancak boğazlardaki güçlü akıntılar balıkçılığı olumsuz yönde etkileyen faaliyetlerden sayılamaz.

Cevap D

10. Suni ipek üretimine bağlı olarak ipekböcekçiliği son yıllarda azalma göstermiştir. Tiftikli dokumacılığın azalmasından dolayı da tiftik keçisi yetiştiriciliği azalmıştır. Kümes hayvancılık da nüfusun artmasına bağlı olarak her geçen gün artmaktadır.

Cevap B

11. Türkiye'de et ihtiyacını karşılamak için meraları ıslah etmek, yem tüketimini artırmak, veterinerlik hizmetlerini yaygınlaştırmak önemli tedbirler arasında yer alır. Hayvan sayısını artırmak bu problemi ortadan kaldırmaz.

Cevap A

12. Kümes hayvancılığı diğer hayvancılık faaliyetleri gibi açık alanlarda yapılmadığı için iklimden etkilenme koşulları en azdır.

Cevap B

13. Ege Bölgesi'nde, kültür balıkçılığının gelişmesinde kıyıların girintili çıkıntılı olması, kıta sahanlığının geniş olması, kıyının sığ olması, turizmin gelişmesi gibi faktörler etkili olmuştur.

Cevap E

14. Türkiye'de Kümes Hayvancılığının büyük şehirler çevresinde yapılmasında tüketici nüfusun fazla olması temel sebep olmuştur.

Cevap A

15. Türkiye'de küçükbaş mera hayvancılığı genellikle bozkır alanlarının dağılımı ile paralellik gösterir.

Cevap A

16. Batı Karadeniz Bölümü'nde ormanlık alanların fazla olmasından dolayı, orman ürünleri endüstrisi gelişmiştir.

Cevap C

17. Özellikle şeker pancarı tarımının yapıldığı yerlerde şekerpancarının kabuğu hayvan yemi olarak kullanıldığı için besi hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır.

Cevap B

18. Türkiye'de mera alanları işgal edilirken bir taraftan et ve süt üretimi de artış göstermiştir. Bu durumun temel sebebi besi (ahır) hayvancılığının gelişmesidir.

Cevap A

1. Sulama sorunlarının olduğu yerlerde tarımda nadas uygulaması yapılır. Bu durumun temel sebebi boş kalan yıl içerisinde toprağın nem ve mineral ihtiyacının karşılanmasıdır.

Cevap A

2. Atatürk'ün destekleriyle Zihni Derin tarafından Türkiye'ye getirilip denendikten sonra yetiştirilmeye başlanan ürün çaydır.

Cevap A

3. Küçük parsellerin birleştirilmesi, makineleşmenin artırılması tarımda verimi artırır. Ancak tek başına tarım alanlarının genişletilmesi üretimi artırabilir ama verimi artırdığı söylenemez.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ:

Küçük parsellerin birleştirilmesi tarımda bilinmesi gereken önemli bir uygulamadır.

4. Küçükbaş hayvancılıkta Türkiye her ne kadar gelişse bile verimi azdır. Bundan dolayı ihracatının fazla olduğu söylenemez.

Cevap D

5. Türkiye'de tahıllardan sonra en fazla alanın kapladığı ürün baklagillerdir.

Cevap B

6. Mısır ve soya fasülyesi Karadeniz iklimi'ne uygun olduğu halde Akdeniz'de geniş alanlarda tarımı yapılır.

Cevap E

7. Türkiye'de Karadeniz Bölgesi'nde bile iç kesimlerde nadas uygulaması vardır, ancak Karadeniz Bölgesi'nde sulamanın geliştiği söylenemez çünkü Karadeniz Bölgesi'ndeki ürünler su ihtiyacını genelde yağışla alır.

Cevap D

DOKTRİN BİLGİ :**Seracılık**

Sıcaklığın kontrol altına alınmasıyla kışın yapılan sebze, meyve ve çiçek üretimidir. Kış ılıklığı ve güneşli gün sayısının fazla olduğu Akdeniz ve Ege Bölgeleri'nde yoğun yapılır.

Turfandacılık

Yetiştirme mevsiminin başında ilk elde edilen ürünlerdir. Akdeniz Bölgesi'nde turfandacılık gelişmiştir.

8. Tütün İç Anadolu Bölgesi hariç diğer bölgelerde tarımı yapılan bir üründür. Mısır ve buğday ise yedi bölgede tarımı yapılır. Buğday bazı yıllar ihtiyacı karşılayamazken, mısır çoğu yıl ülke ihtiyacını karşılayamaz.

Cevap D

9. Son TÜİK verilerine göre elma üretiminin en fazla yapıldığı il Isparta'dır. Ancak Amasya elmasında Niğde ön sıradadır.

Cevap A

10. Tarımda kullanılan kimyasal gübreler sulara karıştığı için balıkçılığa, ilaçlama ise çiçeklere yapıştığı için arıcılığa ciddi zararlar verir.

Cevap D

11. Fiğ, korunga ve yonca hayvancılıkta kullanılan ve devlet tarafından desteklenen önemli yem bitkileri arasındadır.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Üretimi devlet kontrolünde olan ürünler: Kenevir (uyuşturucu), haşhaş(uyuşturucu), tütün(kalite, pirinç(sağlık sorunları), çay(kalite) ve şekerpancarı(Kota sorunu)

Yoğun emek isteyen tarım ürünleri: Pirinç, pamuk, çay,

Destek alımı yapılan ürünler: Buğday, şekerpancarı, çay, haşhaş, kenevir, fındık, pamuk

Türkiye'de özel konumdan dolayı yetişen ürünler: Muz, çay, kivi.

Yetiştirme alanı dar olan ürünler: Muz, çay, zeytin, fındık, turunçgiller, Antep fıstığı.

Kış ılıklığı isteyen tarım ürünleri: Muz, çay, zeytin, fındık, turunçgiller, incir

Nadas: Sulamanın olmadığı yerlerde toprağın bir yıl arayla dinlendirilmesidir. Nadas; verimin az, toprağın erozyona açık olduğu bir sistemdir. En çok İç Anadolu'da görülür.

Nöbetleşe iklim: Her yıl farklı ürünlerin üretilmesidir. Üretime süreklilik kazandırıp erozyonu azaltır.

12. Yerli ırklar yerine verimli ırkların kullanılmasıyla fazla hayvan yerine daha az sayıda hayvan beslenerek daha fazla verim alınabilir. Yani ırkların ıslahı önemlidir.

Cevap C

13. Haşhaş, tütün ve kenevir devlet kontrolündedir. Haşhaştan uyuşturucu yapıldığı için, tütünde Kaliteyi korumak için, kenevirde ise esrar yapıldığı için böyle bir durum vardır. Bu yüzden üretimde dalgalanmalar da çok fazla değildir. Ancak tütünde destekleme alımları kaldırılmıştır.

Cevap D

14. Makineleşme tarımda verimliliği artırır. Ayrıca makineleşme hasat zamanını değil ama hasat süresini kısaltır. Olgunlaşma zamanını makineleşme değil sıcaklık şartları etkiler.

Cevap D

15. Yeni bölge sınıflandırmasına göre ekili dikili alan oranının en fazla olduğu bölge (%37) Güneydoğu Anadolu Bölgesi kabul edilir. Ancak özellikle belirtilmesi gereken bir şey var yeni bölge sınıflandırması sıralamasında böyledir.

Cevap C

16. Sulama, gübreleme ve makineleşme daha farklı ürünlerin ekilmesini kolaylaştırabilir.

Cevap E

17. Haritada verilen alanlarda 4'te kayısı 5'te ceviz (Kahramanmaraş), 2'de çay 1'de kivi tarımı yoğun olarak yapılır. Ancak 3 numaralı alan Muğla ve çevresinde tarımsal faaliyetlerden çok Turizm daha önemlidir.

Cevap E

18. Bir tarım ürününün bir yerde çok yoğun olarak yetiştirilmesine mono kültür denir. Ordu ve Giresun'da fındık, Anamur'da muz, Gemlik'te zeytin, Malatya'da kayısı ve Konya'da buğday gibi ürünler o yörenin mono kültürüdür. Ancak Iğdır'da pamuk tarımının yapılması mikro klima ile açıklanabilir.

Cevap A

1. Tarımda sınırlandırma ile kota uygulaması birbirinden farklı uygulamalardır. Sınırlandırma, önemli sebeplerden dolayı üretimin sadece belirli yerlerde devletin iznine tabii olmasıdır. Mesela tütündeki kalite, haşhaş ve kenevirdeki uyuşturucuyu önlemek için ya da pirinçteki sıtma hastalığının önüne geçmek içindir. Ancak şekerpancarındaki kota uygulaması fazla üretiminin devlet ya da özel sektörün elinde kalmasından korkulduğu için üretime belli bir noktaya kadar izin verilmesidir.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :

Türkiye'de çiçek açma dönemleri farklı olduğundan dolayı gezgin arıcılık tarzı benimsenmiştir. Ayrıca kovan sayısının en fazla olduğu il Ordu ve Muğla'dır.

2. Türkiye'de kültür balıkçılığında önde olan bölge Ege Bölgesi'dir. il olarak ise Muğla'dır.

Cevap D

3. Tarımda sulamadan dolayı topraklarda tuzlanma artar. En fazla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir. Bu durumun en az görüldüğü yer ise Karadeniz Bölgesi'dir.

Cevap C

4. Son TÜİK verilerine göre tütünde Adıyaman, kayısıda Malatya birinci olmuştur.

Cevap C

5. Sulama tek başına tarımda Nadas uygulamasını azaltır, ancak sulamayla birlikte kullanıma koşulluyla gübreleme de tarımda nadas uygulamasını azaltır.

Cevap D

6. Son TÜİK verilerine göre bal üretiminde birinci olan ilimiz Adana'dır. Peşine Muğla gelir.

Cevap B

7. Türkiye'de hayvancılığın tarımdan daha önemli olduğu yerler genellikle yer şekillerinin engebeli ve iklimin olumsuz olduğu alanlardır. Örneğin Hakkâri Bölümü bu durumu örnekler.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :**Türkiye'de balıkçılığı olumsuz etkileyen faktörler**

- Açık deniz (Okyanus) balıkçılığının yapılmayışı
- Zararlı avlanma teknikleri
- Soğuk hava depolarının eksikliği
- Teknolojik yetersizlikler
- Su kirliliğinin fazla olması
- Tarım ürünlerinin bol ve ucuz olması
- Halkın balık yeme alışkanlığının olmayışı, balıkçılığı olumsuz etkilemiştir.

8. Son TÜİK verilerine göre kümes hayvancılığında il bazında Manisa birincidir.

Cevap B

9. Türkiye'de avlanan balıkçılığı yaklaşık % 80'inin Karadeniz Bölgesi'nde olmasının sebepleri arasında tuzluluk oranının az olması etkindir. Bunun beraberinde diğer Ekonomik faaliyetlerin fazla gelişmemesi de etkenler arasındadır. Ancak kıyı derinliği ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

Cevap E

10. Türkiye'de buğday, Arpa, Çavdar ve yulaf gibi ürünlerinin yetiştirildiği yerlerde küçükbaş hayvancılık gelişmiştir, ancak fındık tarımının yapıldığı yerlerde küçükbaş hayvancılık daha az gelişmiştir. Çünkü fındık Karadeniz'de yetiştirilir.

Cevap C

11. Şeker pancarı, mısır ve ayçiçeği gibi ürünlerin kabuklarından geriye kalan kısımları hayvanlarda posa ya da küspe olarak kullanılır.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :**Ormanları Korumanın Yolları:**

- Kentlerin çevresinde yeşil alanlar oluşturmak (Yeşil kuşak projesi)
- Kaçak kesimleri engellemek, yerleşim yeri ve tarla olarak açılmasını engellemek
- Ormanlara büyük zarar veren kıl keçilerini ormanlık alanlardan uzak tutmak
- Kereste ve yakacak ihtiyacını karşılamak için çabuk büyüyen enerji ormanlarını oluşturmak
- Yangın, kesim gibi sebeplerle tahrip olan alanları doğasına uygun olarak yeniden ağaçlandırmak

12. Tarımsal verimin en fazla olduğu bölüm Kıyı Ege Havzası'dır. Uygun iklim verimli tarım alanları sulama koşullarının uygun olması ve modern tarım yöntemlerinden dolayı verim fazladır.

Cevap B

13. Son TÜİK verilerine göre mısır üretiminde önde olan il Konya'dır.

Cevap A

14. Ketten, pamuk, susam ve yer fıstığından yağ elde edilirken, elmadan yağ elde edilmez.

Cevap E

15. İpek böcekçiliği, dut ağaçlarının yaprakları ile beslenir. Bu yüzden dut ağaçlarının olduğu yerlerde genellikle İpek böcekçiliği gelişme göstermiştir. Antalya, Diyarbakır, Elazığ, Hatay ve Bursa gibi illerde İpek böcekçiliği gelişmiştir.

Cevap A

16. Mısırın doğal yetiştirilme alanı, her mevsim yağış isteyen nemli topraklardır. Bu yüzden mısırın diğer seçeneklerdeki diğer ürünlere göre doğal yetiştirilme alanı daha dardır. Ancak Türkiye'de sulama ile birlikte bütün bölgelerde tarımı yapılır.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Orman yangınlarına karşı tedbir almak gerekir. Bunun için;

- ✓ Orman içi yollar açmak
- ✓ Vatandaş bilinçlendirmek
- ✓ Acil müdahale ekipleri oluşturmak
- ✓ Yangının sıçramasını engelleyecek boşluklar oluşturmak
- ✓ Gözetleme kuleleri yapmak gereklidir.

17. Arıcılık genelde yer şekillerinin engebeli, bitki türlerinin fazla olduğu yerlerde gelişmiştir. Bundan dolayı engebeli arazilerde yerleşme alanları daha sınırlı olur.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Ormanlardan doğrudan yararlanma

- ☆ Tomruk ve maden direği
- ☆ Mobilya, Eğitim araç-gereçleri
- ☆ Yakacak Odun, Selüloz ve Kâğıt
- ☆ Reçine, Siğla yağı, Çıra, Kozalak,
- ☆ Çam fıstığı, İhlamur vb. yan ürünler

18. Çay; Rize, Trabzon, Giresun ve Artvin illerinde yetiştirilebilir. Ancak Samsun'da (yağış az) çay için uygun ortam yoktur.

Cevap C

1. Türkiye bor ve krom maden rezervi bakımından Dünya'da daha büyük bir paya sahiptir. Bor madeninde 1. iken, kromda 4. dür.

Cevap A

2. • Ağır sanayinin hammaddesidir
• En fazla kullanılan madendir
• İthal edilen madenlerdendir
özellikleri verilen maden demirdir.
Ancak son yıllarda rezervleri tükenmektedir.

Cevap B

3. Krom ve Seydişehir eşleştirmesi yanlıştır. Seydişehir'de Boksit çıkarılır. Boksit alüminyum yapımında kullanılır.

Cevap C

4. Türkiye'de maden çeşitliliği fazla olmasına rağmen madenlerin çoğu işletmeye açılmamıştır.
Bu durumun temel sebebi teknik imkanların az olması olarak değerlendirilemez. Teknik imkan değil, teknoloji eksikliği daha fazladır.

Cevap D

5. Türkiye'de yeraltı kaynakları ve çeşidi bakımından en zengin olan yer Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Bu durum bölgenin daha çok jeolojik özelliği ile ilgilidir.

Cevap B

6. Krom, çıkarım alanı ve rezervlerinin çok fazla olduğu bir maddedir. Türkiye Dünya rezerv zenginliği bakımından ön sıralardadır.

Cevap E

7. Türkiye bakır, krom, bor ve altını ihraç ederken volfram madenini ithal etmektedir. Volframın Uludağ yataklarındaki çıkarımı durmuştur.

Cevap E

8. Fosfat suni gübrenin hammaddesidir. Mazıdağı'ndaki rezervleri sınırlı olduğundan dolayı büyük bir kısmı ithal edilmektedir. (Fas - Tunus ve Cezayir'den)

Cevap B

9. Türkiye'de 1935 yılında madenciliği desteklemek amacıyla bu önemli kuruluş hizmet vermeye başlamıştır. Bu önemli kuruluşun hedefinde madenciliği finanse etme yer almaktadır. Madenciliği finanse etmek amacıyla Etibank kurulmuştur.

Cevap C

10. Bir madenin çıkarılıp işletilmesi birçok koşulun yeterli olmasına bağlıdır. Pazarlama alanında yer alması kuralı yoktur. İhracat yoluyla da ticarete yerini alabilir.

Cevap E

11. – İzmir Çamaltı, Tuz Gölü, Nevşehir, Van Gölü, Çankırı, Erzincan en önemli çıkarım alanlarıdır.
– Türkiye'de çok sayıda önemli yatakları bulunmaktadır.
– Bir kısmı ihraç edilmektedir.
bazı özellikleri verilen kaynak tuz'dur.

Cevap B

12. Bor madeninin asıl çıkarım alanları Güney Marmara çevresidir.
– Eskişehir – Seyitgazi
– Balıkesir – Susurluk
– Kütahya – Emet

Cevap B

13. Keçiözümlü-Bor eşleştirmesi yanlış verilmiştir. Isparta Keçiözümlü'da Kükürt bulunur.
Bor Mineralleri Balıkesir, Eskişehir ve Kütahya'da çıkarılır.

Cevap C

14. Elâzığ ili ve çevresi maden rezervleri bakımından oldukça zengindir. Bakır, Krom, Kurşun-Çinko başlıca bulunan maddelerdir.

Cevap E

15. Artvin'de çıkarılan maden diğer dördünde çıkarılan maddeden farklıdır. Artvin'de bakır diğer yerlerde ise demir çıkarılır.

Cevap E

16. Fosfat ile ilgili sanayi tesisinin kurulması Türkiye'yi daha çok dışa bağımlı yapar. Çünkü fosfatı ithal ediyoruz.

Cevap A

17. Bor, önümüzdeki yılların enerji kaynağı olarak değerlendirilir, niteliktedir. Günümüzde de jet yakıtında kullanılmaktadır.

Cevap E

18. Türkiye'nin ihracatında fosfat madeni yer almaz tam tersi fosfat ithal edilmektedir.

Cevap D

1. Türkiye'de son yıllarda rüzgar enerjisinden elektrik üretim oranı giderek artmaktadır. Bozcaada ve Alaçatı'da enerji santrallerinden rüzgâr enerjisi elde edilir.

Cevap A

2. Sinop ve Mersin'de

- Stratejik enerji kaynakları olarak bilinir.
- Çok az miktardaki enerji kaynağıyla tonlarca kömürün üretilmediği elektriği üretir.
- Teknolojiye uygun inşa edildiği sürece çevreye verdiği zarar minimum seviyededir.

özellikleri belirtilen enerji santralleri nükleer enerjinin kurulması için projelendirilmiştir.

Cevap D

3. Petrol yenilenebilir, tükenmeyen enerji kaynakları arasında yer almaz. Tükenen fosil kökenli bir enerji kaynağıdır.

Cevap E

4. Akarsudan enerji üretmek istenirse bulunduğu yerin dışına enerji santrali kurmak olanaksızdır. Diğer enerji kaynakları taşınabilir.

Cevap B

5. Alaçatı enerji santrali rüzgar ile çalıştığı için enerji üretimini iklim koşullarına bağlı olarak değiştirebilir.

Cevap C

6. Türkiye'nin toplam elektrik üretimi düşünüldüğünde 1. doğalgaz, 2. kömür, 3. hidroelektriktir.

Cevap D

7. Linyit ve taşkömürü fosil kökenli enerji kaynakları olduğundan dolayı çevre kirliliğine sebep olur.

Cevap C

8. Orhaneli linyitle çalışan santraldir. Türkiye'de linyit yaygındır.

Cevap A

9. Türkiye'de taşkömürünün kullanımıyla ilgili olarak demir çelikte yani demirin eritilmesinde kullanılır.

Cevap D

10. Bir yerde enerji santrallerinin kurulmasında enerji kaynağına yakınlık önemli bir etkidir. İzmir - Aliağa petrol enerji santralleri kullandığı enerji kaynağının bulunduğu yerde kurulmuştur.

Cevap B

11. Türkiye'nin neredeyse bütün bölgelerinde linyit rezervlerinin olduğu görülmektedir; ancak Türkiye linyit ithalatı yapmaktadır. Bu durumun temel sebeplerinden birisi teknik donanım eksikliği değildir. Bu konuda alt yapı ve teknoloji uygundur. Asıl sebep rezervlerin dağınık olmasıdır.

Cevap E

12. Taşkömürü ve jeotermal enerji kaynaklarından elde edilen enerji iklim koşullarından etkilenemez. Her iki enerji kaynağı jeolojik yapıdan etkilenir.

Cevap B

13. I. Güneş enerjisi = iklim
II. Jeotermal enerji = jeolojik yapı
III. Hidroelektrik enerji = yerçekilleri
IV. Doğalgaz = jeolojik yapı
V. Rüzgâr enerjisi = yerçekilleri ve iklim etkilidir.

Cevap D

14. • Germencik - Jeotermal
• Ovaakça - Doğalgaz
• Oymapınar - Hidroelektrik
• Orhaneli - Linyit

verilen enerji kaynakları içinde rüzgar ile ilgili enerji santralleri yoktur.

Cevap B

15. Jeotermal enerji kaynaklarının dağılımı fay hatlarına paralellik gösterir. Jeotermal enerji potansiyelinin Mardin'de fazla olduğu söylenemez. Mardin deprem alanında yer almaz.

Cevap E

16. • Kurulduğu alanın sağlam zemine sahip olması
• Soğutma suyu ihtiyacının fazla oluşu
• Türkiye'de projeler şeklinde bulunması

kurulum şartları ve bazı özelliklerin verildiği enerji santrali Nükleer santrallerdir.

Cevap A

17. I. Oymapınar = akarsu yakın
II. Ambarlı = doğalgaz (uzak)
III. İpraş = petrol (uzak)
IV. Çatalağzı = taşkömürü-yakındır.

Cevap C

18. Türkiye doğalgaz enerjisinde dışa bağımlıdır. Bundan dolayı birçok ülkeden doğalgaz ithalatı yapılmaktadır. Bu ülkelerin başında Rusya, Azerbaycan, İran ve Cezayir yer alır.

Cevap E

1. İzmit, Sakarya, Kayseri ve Gaziantep gibi iller gerek sanayileşme gerek ticari potansiyellerinden dolayı kurulacak olan sanayi kollarından verdiği zararları en aza indirmek, daha düzgün ve üretim odaklı imalat sistemini kurmak, doğayla iç içe sanayi kritiğini yerine getirebilmek amacıyla büyük organize sanayi kurulmuştur. Sivas bu illere göre ekonomik potansiyeli daha küçük olan bir ildir.

Cevap E

2. Türkiye'de besin, tekstil, dokuma sanayinde kullanılan hammaddeler öz kaynaklarımızla karşılanır. Ancak lastik, plastik, boya, kozmetik ve petrol ürünleri üretim merkezlerinde kullanılan hammaddenin bir kısmı dışardan temin edilir.

Cevap A

3. İzmir, Karabük, Ereğli, İskenderun ve Kırıkkale'de ağır demir-çelik sanayi tesisleri vardır. Çanakkale ve Sivas'ta demir işletmeleri mevcuttur. Ancak Bursa'da genellikle otomotiv sanayisi üzerine kurulu sanayi kolları mevcuttur.

Cevap E

4. Ankara ve Eskişehir'de uçak, Adapazarında tank, Kırıkkale'de silah fabrikaları vardır. Batman'da petrol rafinerisi kurulmuştur.

Cevap C

5. Sigara, şeker, dokuma ve konserve sanayileri tarımsal ham maddeye dayalı iken çimento, cam, gübre, seramik ve sanayi kollarında tarımsal hammaddede rastlanmaz.

Cevap D

6. Gıda sanayinin kurulma yeri belirlenirken çabuk bozulabilir, özelliğinden dolayı hammaddeye yakın kurulur. Bu yüzden şeker, çay, konserve ve yağ fabrikalarının genellikle hammaddeye yakın olduğu görülür. Ancak pamuklu dokumada böyle bir zorunluluk yoktur.

Cevap E

7. Zonguldak Çaycuma, Kastamonu Taşköprü, Giresun Aksu, Tekirdağ, Muğla Dalaman ve Mersin Taşucu gibi merkezlerde kağıt sanayi gelişmiştir. Ancak bilindiği üzere bunların bir kısmı son yıllarda kapatılmıştır.

Cevap C

8. Marmara Bölgesi'nde gelişen petrokimya otomotiv gübre ve ilaç sanayinde ihtiyaç duyulan hammadde farklı bölgelerden elde edilirken yağ fabrikalarına hammadde teşkil eden ayçiçeğinde bölge birincidir.

Cevap A

9. Karabük, Ereğli Demir Çelik fabrikalarının yerinin belirlenmesinde demir çelikte kullanılan yüksek enerjili taşkömürü yatakları etkili olmuştur. Ancak Samsun'da bakır işletmeleri ulaşımından dolayı, Batman'da petrol rafinerisi ham maddeden dolayı, İzmir'de demir çelik fabrikası hammaddede ve ulaşımından dolayı, Kayseri'deki pamuklu dokuma ise ulaşım yollarına yakın olmasından dolayı kurulmuştur.

Cevap E

10. Türkiye'de sanayinin geliştiği yerlerin en temel özelliği ulaşım sistemlerinin gelişmesidir. Ancak sanayinin geliştiği yerlerde enerji üretiminin fazla olduğu söylenemez. Çok yakın bir zamana kadar en az enerji üreten bölgelerin başında Marmara Bölgesi gelirken yine sanayinin en fazla geliştiği bölgedir.

Cevap D

11. Sanayinin gelişebilmesi için su kaynaklarının bol hammaddenin zengin, enerjinin kolay temin edilebilir olması gerekir. Ancak nüfus yoğunluğunun fazla olması gibi bir şart aranmaz. Nüfus yoğunluğu sanayileşmenin sebebi değil sonucu olarak ortaya çıkar.

Cevap D

12. Karadeniz'de çay, İç Anadolu'da unlu mamüller, İzmir'de demir çelik, Güney Marmara'da bor işletmeleri gibi sanayilerin gelişmesinde hammadde belirleyici olurken, İskenderun demir - çelik fabrikasının kurulmasında ulaşım en önemli etken olmuştur.

Cevap E

13. Sanayi kuruluşlarının yoğun olduğu yerlerde şehir dışına göçler olması beklenmez. Ancak konut yetersizliği enerji tüketimi, ticaret hacmi ve çevre kirliliğinde artış olur.

Cevap A

14. Tekstil, kozmetik, ilaç ve yem sanayinde hayvansal hammaddeden yararlanılırken seramik sanayisinde hayvansal hammaddeden yararlanılmaz.

Cevap D

15. Türkiye'de son yıllarda hammaddede duyulan ihtiyacın artması, enerji tüketiminin artması, teknolojik gelişmelerin yaşanması, aktif nüfus içerisindeki kalifiye elemanların çoğalması, sanayinin gelişmekte olduğunu kanıtlar. Ancak tarımsal üretimin azalması sanayileşme ile ilgili bir süreç değildir.

Cevap B

16. Cam fabrikalarının genelde İzmit, İstanbul, Bursa, Kırklareli ve Mersin gibi kıyıya yakın illerde kurulmasının temel sebebi camın asıl hammaddesi olan deniz kumundan yapılan silisyumdur.

Cevap A

17. Şeker pancarı tarımı fabrikalara yakın yerlerde yapılır. Bu durumun temel sebebi şeker pancarının çabuk bozulabilir olmasıdır. Elde edilen posa büyükbaş besli hayvancılığında büyük öneme sahiptir. Şeker pancarının Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç diğer bölgelerimizde tarımı yapılır.

Cevap C

18. Türkiye'de sanayinin gelişiminde en önemli problem sermaye yetersizliğidir.

Cevap C

1. Fosil yakıtların kullanımına bağlı olarak atmosferde yoğun şekilde karbon birikimi olur. Bu durum, küresel ısınmanın temel sebebidir. Ayrıca atmosfere salınan gazlar, havayı kirletir. Bununla birlikte asit yağmurları meydana gelir. Toprak, su ve hava kirliliği oluşur. Bu kirlilik, Londra tipi hava kirliliğidir. Türkiye haritası incelendiğinde III numaralı alan, Zonguldak yakınları olduğu için demir - çelik fabrikalarından dolayı bu durum yoğun olarak gözlenir.

Cevap C

2. Türkiye'de sanayileşme alanları daha çok ulaşımın geliştiği yerlerde yoğunlaşmıştır. Ulaşım, ham madde taşımacılığı, üretilen ürünlerin pazarlara transferi noktasında çok önemlidir. Bu yüzden, Türkiye'de sanayi kolları daha çok ülkenin batısında ve kıyı bölgelerde toplanmıştır. ÖSYM, sorularda Marmara Bölgesi'nin sanayileşme düzeyinin diğer bölgelerden fazla olmasındaki temel sebebi ulaşım koşulları olarak kabul etmiştir.

Cevap E

3. Batman ili Cumhuriyetin ilk dönemlerinde çok az nüfuslu bir yerleşim birimidir. Ancak daha sonra 1940 yılından itibaren açılan 7 kuyuda petrol rezervleri saptandı. Rezervler düşük olduğu için değerlendirilemedi. 1945 yılından itibaren Raman yakınlarında bir petrol kuyusu çalışması yapıldı. 1946 yılında ise petrol bulundu. Bu gelişmelerden sonra Batman'da gelişme hızı arttı, kişi başına düşen gelirden yükselmeler yaşandı. Batman'da meydana gelen bu gelişmelerle birlikte iş imkanları arttığı için yoğun şekilde göç almaya başladı.

Cevap D

4. Enerji üretiminde termik santrallerde fosil yakıtlar kullanıldığı için hava kirliliğinde artışlar gözlenir. Soruda verilen enerji santralleri düşünüldüğünde Atatürk ve Deriner, hidroelektrik santralleri olarak göze çarpar. Yani barajlar doğrudan hava kirliliği yapmaz, ancak Muğla - Yatağan ve Kütahya - Tunçbilek termik santrallerinde linyit kullanıldığı için atmosferde karbon birikimi artar. Hava kirliliğinde yüksek düzeylerde artışlar görülür.

Cevap D

5. Sanayinin en önemli olumsuz sonuçlarından biri çevre kirliliğidir. Bu kirlilik hava, su ve toprak şeklinde düşünülebilir. Ancak sanayi sektörü ayrıca çevrede yoğun bir gürültü kirliliğine de sebep olabilir. Bütün bu sonuçlar; eğlenmek, dinlenmek ve zaman geçirmek için gelen turistler tarafından olumsuz karşılanır. Turizm, sanayi sektöründen oldukça olumsuz etkilenen bir ekonomik faaliyet kodudur.

Cevap C

6. Türkiye'de sanayileşme alanları bölgelere göre farklılık gösterir. Son yıllarda yatırımların artması için yabancı sermayelere dönük projeler yapılmıştır. Ancak her ülkede olduğu gibi Türkiye'yi de küresel çaptaki ekonomik krizler olumsuz etkilemektedir. Türkiye ihracatının % 90'ından fazlası Sanayi ürünlerine aittir. Ancak son yıllarda dış ticaret dönem dönem daha az açık vermeye başlamıştır.

Cevap E

7. Batman'da petrol rafinerisinin açılmasının temel sebebi Raman ve çevresinde petrol çıkarımıdır. Yani ham maddeye bağlıdır. Kırıkkale petrol rafinerisinin kurulmasının temel sebebi kentin tüketim merkezlerine yakınlığı ve stratejik noktada olmasından kaynaklanır. İzmit, İzmir ve Mersin ise petrol rafinerilerinin kurulduğunda limanlardan kaynaklı olarak ulaşım yani dağıtım avantajı önemlidir.

Cevap B

8. Ekonomik faaliyetler içerisinde birincil ekonomik faaliyetler; tarım, hayvancılık ormancılık ve maden çıkarımıdır. İkincil ekonomik faaliyetler, imalat yani sanayi sektörünü kapsamaktadır. Ayrıca inşaat sektörünü de ikincil ekonomik faaliyet grubunda düşünebiliriz. Üçüncül ekonomik faaliyetler ise hizmet grubu altında toplanır. Hizmet sektörü ticaret, ulaşım, eğitim, sağlık, bankacılık ve finans sektörüdür. Türkiye'de çalışanların ekonomik faaliyetlere göre dağılımı düşünüldüğünde en fazla hizmet sektörü, daha sonra sanayi sektörü ve sonra tarım sektörü gelir.

Cevap D

9. Enerji kaynakları, tükenen ve tükenmeyen olarak ikiye ayrılır. Tükenen enerjiler kendi kendini yenileyemeyen enerjiler olarak gruplandırılır. Tükenmeyen enerjiler ise kendini yenileyen, jeotermal yenilenebilir enerji grubundadır. Ancak fosil yakıtlar içerisinde olan petrol, doğal gaz, linyit ve taş kömürü tükenbilir yani yenilenemeyen enerji grubundadır. Soru incelendiğinde Hamitabat doğal gaz, Çatalağzı taş kömürü, Keban hidroelektrik santral içerisinde yer alır.

Cevap D

10. Sanayi bölgelerinde sanayinin olumsuz sonuçlarını azaltmak, sanayi alanlarına ekonomik ham madde temin etmek, sanayinin çevreye verdiği zararları en az seviyeye düşürmek için organize sanayi bölgeleri kurulmuştur. Organize sanayi bölgelerinde müşterek sanayi tesisleri ile ithalatı önlemek bir amaç değildir. Çünkü bazı Sanayi kollarında ham maddenin bulunmamasından dolayı üretimin devamlılığı açısından ham madde ithalatı önemlidir. İthalatı önlemek doğru bir ekonomik politika içerisinde yer almaz.

Cevap E

11. Sanayi tesislerinin kurulmasında ham madde kaynakları önemlidir. Haritada verilen alanda ayçiçeği tarımının yoğun bir şekilde yapılmasından kaynaklı olarak ayçiçeği yağı fabrikaları kurulmuştur. Soru incelendiğinde Ergene yöresinde ayçiçeği yağı fabrikalarının fazla bulunmasının temel sebebi ayçiçeği tarımından kaynaklı olarak ham maddenin varlığı önemlidir.

Cevap A

12. Fosil yakıtların fazla kullanımına bağlı olarak atmosfere salınan karbon salınımı ile birlikte dünyada küresel ısınma meydana gelmiştir. Türkiye haritası incelendiğinde fosil yakıt kullanımına bağlı olarak oluşan asidik yağmurlar, hava kirliliği ya da kimyasal sis diye tarif edilen loşu olayları II numaralı yerde daha yoğun bir biçimde görülür. Çünkü II. yer Türkiye'de sanayileşmenin çok yoğun olarak gerçekleştiği alanlar içerisinde yer alır.

Cevap B

13. Doğal kaynaklar dünyada hızlı bir şekilde azalmaktadır. sanayileşme ile birlikte insanlar daha fazla mal talebinde buldukları için sanayi alanlarında üretim yoğunluğu artmaktadır. Üretimde ham madde olmazsa olmazlar arasındadır. Bu yüzden ham madde kaynakları da doğrudan tükenmektedir. Bu soruna çözüm olarak doğal kaynaklar doğru şekilde yönetilmeli, geri dönüşüm stratejileri yani sürdürülebilir politikalar önemsenmelidir. Ayrıca çevresel değerler dikkate alınmalı, eşitlikçi, sosyal ve ekonomik politikalar geliştirilmelidir. Ancak bu önlemler sadece günümüz nesilleri için değil, önümüzdeki nesiller dikkate alınarak yapılmalıdır.

Cevap C

14. Yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde ulaşım sistemleri gelişmediği için sanayileşme alanları oldukça dardır. Türkiye haritası incelendiği zaman haritada verilen yerler arasında en dağlık ya da engebeli yer V numaralı alanda toplanmıştır. Yani Doğu Karadeniz'de eğim ve engebelenin fazla olması ulaşım maliyetlerini artırmış, karayolu sıklığını da azaltmıştır. Bundan kaynaklı olarak sanayi tesislerinin gelişimi de yavaşlamıştır.

Cevap E

1. Dış ticarete yük taşıma kapasitesinin en fazla olduğu sistemlerde taşıma maliyeti azdır. Bundan dolayı verilen ulaşım sistemleri arasında en ekonomik olanı denizyolundan sonra demiryolu ve karayolu gelir.

Cevap E

2. Kültepe Kayseri, Gordion Ankara, Alishar Yozgat, Mevlana Konya'da iken Tuşpa Van'dadır.

Cevap C

3. Turizmin geliştiği yerlerde mevsimler arasındaki değişimi fazladır. Ancak İstanbul'da yıl içerisinde sürekli turist aldığı için mevsimler arası nüfus değişimi daha az olur.

Cevap A

4. Son TÜİK verilerine göre, Türkiye'ye en fazla turist Rusya'dan gelmektedir. Deniz turizm sezonunun en erken başladığı bölge Akdeniz Bölgesi'dir. Ancak turizm gelirleri mevcut durumda dış ticaret açığını kapatamaz.

Cevap D

5. Türkiye'nin doğusunda Irak'la bağlantı kuran Habur Sınır Kapısı batısında ise Bulgaristan'daki Kapıkule Sınır Kapısı en hareketli sınır kapılarımızdandır.

Cevap E

6. Türkiye'de dış ticaret hacmi artmasına rağmen ithalatın daha da fazla artmasından dolayı dış ticaret açığı da artmaktadır.

Cevap D

7. Türkiye'de Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri'nde kış turizmi, yayla turizmi, deniz turizmi ve kültür turizmi yapılmaktadır.

Cevap D

8. Türkiye altın, krom, oltu taşı, mermer, bakır madenlerini ihraç ederken suni gübrede hammadde olarak kullanılan fosfatı ithal eder.

Cevap B

9. Türkiye'de dış ticarete madenlerin payı azdır. Ancak Krom kalitesinden, bor mineralleri ise kullanım alanının yaygınlığından dolayı sürekli dış ticarete yer bulur.

Cevap C

10. Türkiye'nin güvenilir bir alanda yer alması, siyasi istikrarın varlığı, jeopolitik konumundan dolayı uluslararası akaryakıt boru hatlarının geçtiği ülkedir.

Cevap E

11. Hakkari Bölümü'nde ve Doğu Karadeniz Bölümü'nde demiryolu yoktur. Yıldız Dağları Bölümü'nde Kırklareli'de demiryolu ağı vardır. Ancak faaliyet göstermemektedir.

Cevap D

12. Demiryolu, karayoluna göre daha ekonomik daha güvenilir ve daha fazla miktarda yük taşıyan sistemdir. Ancak her yere gidememesinden dolayı sebze ve meyve taşımacılığında daha fazla kullanılmaz. Sebze ve meyve taşımacılığında en fazla karayolu tercih edilir.

Cevap D

13. Türkiye'nin en uzun karayolu tüneli Rize-Erzurum arasındaki Ovit tünelidir. Yeni Zigana Tüneli tamamlandığında en uzun olacaktır.

Cevap A

14. Cennet - Cehennem Astım, Mersin, Pamukkale Travertenleri Denizli'de yer alan karstik araziler üzerinde oluşmuştur. Ancak Nevşehir'deki Derinkuyu Yeraltı Şehri volkanik araziler üzerinde oluşmuştur.

Cevap E

15. Akdeniz Bölgesi'ndeki geçitler: Çubuk, Sertavul, Gülek ve Belen şeklinde sıralanmaktadır.
Çubuk - Antalya - Göller Yöresi'ni
Sertavul - Taşeli - İç Anadolu'yu
Gülek - Adana - Niğde'yi
Belen - Çukurova - Amik Ovası'nı bağlar.

Cevap A

16. İstanbul turizm geliri en fazla olan şehirdir, ancak turizm gelirinin şehir ekonomisindeki payı çok fazla değildir. Alanya, Bodrum, Fethiye gibi şehirlerde turizmin şehir ekonomisindeki önemi daha fazladır.

Cevap B

17. Gülek ve Belen Çukurovayı Amik Ovasına ve İç Anadolu Bölgesi'ne bağlandığı için Çukurova'nın ticaret hacmini artırdıkları söylenebilir.

Cevap E

18. Erzurum, Erzincan ve İzmir'de aktif fay hattı bulunmasından dolayı kaplıca turizminin gelişebileceği söylenebilir. Ancak Mardin masif arazi üzerinde yer aldığı için kaplıca turizminin fazla gelişeceği söylenemez.

Cevap E

1. Türkiye'de en fazla dışa bağımlı olduğumuz sanayi kolu Kimya sanayidir. Kimya sanayinde petro kimya, kozmetik, boya, ilaç ve gübre bulunmaktadır. Seçenekler arasında en fazla dışa bağımlı olduğumuz kimya sanayidir.

Cevap B

2. Türkiye'de sanayinin gelişmesine paralel olarak tarım ürünlerinin sanayide kullanımı artmaktadır.

Cevap B

3. Türkiye'de devletin sanayiciyi teşvik etmek için ortaya koyduğu birçok proje vardır. Ancak sanayicinin ham madde ihracatı için sanayiciyi desteklemesi söz konusu değildir. Hammadde satmak olumsuz bir durumdur. İşleyip satmak daha doğrudur.

Cevap E

4. Eskişehir, Bozüyük ve Çanakkale Çan'da ortak gelişen sanayi kolu seramiktir. Seramik, ihracatının yapılmasının beraberinde toprağa dayalı bir sanayi koludur. Hammadesinin dışa bağımlı olduğu söylenemez.

Cevap C

5. Türkiye'de elektrik enerjisinin tüketimi en çok sanayi sektöründe gerçekleşmektedir.

TÜKETİM	
TÜKETİLEN YERLER	Payı (%)
Mesken	25
Ticaret ve Kamu Hiz.	28
Sanayi	42
Tarımsal sulama	1
Aydınlatma	1
Diğer	3

Cevap C

6. Soruda verilenlere göre, ekonomik faaliyet eşleştirmeleri incelendiğinde Biga Yarımadası'nda Sanayi faaliyetlerinin yoğunluğundan söz edilemez. (Çanakkale çevresi)

Cevap E

7. Karadeniz Bölgesi'nde bakır yataklarından dolayı bakır işleme, fındıktan ve mısırdan dolayı yağ fabrikalarının gelişmesi beklenebilir. Türkiye'de Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç her yerde şeker sanayi gelişmiştir. Küçükbaş hayvancılıktan dolayı da yünlü dokuma gelişmiştir.

Cevap E

8. Soruda verilen yerler arasında Samsun'da bakır tesislerinin bulunması ham maddeden değil, ulaşım faaliyetlerinin gelişmesinden kaynaklanır.

Cevap E

9. Türkiye'de demir çelik fabrikalarının çoğunda hammaddeye yakınlık dikkate alınmamıştır. İzmir ve Sivas'taki demir işletmelerinin dışında hammaddeye yakınlık yoktur.

Cevap A

10. Şeker fabrikaları genelde ekim alanlarının yakın yerlerde kurulur, bunun temel sebebi şekerin çabuk bozulmasıdır.

Cevap E

11. İklim şartlarına bağlı olarak gelişen endüstri kuruluşlarında yıllık üretim miktarları hava koşullarına göre değişmektedir; ancak seramik fabrikalarının iklimle bir ilgisi olmadığı için daha az değişiklik gösterir.

Cevap C

12. Sanayileşmenin geliştiği yerde ticaret canlanır, enerji tüketimi, aktif nüfusun çalışma oranı ve nitelikli işgücü duyulan ihtiyaç da artış gösterir; ancak hammadde ihracatı değil ithalatı artar.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ:

Türkiye'de bölgelerarası sanayileşme düzeyleri arasında farklılık oldukça fazladır. Sanayileşmenin en fazla olduğu bölge **Marmara** iken en az olduğu bölge **Doğu Anadolu**'dur. Ayrıca Türkiye'de **ilk uçak fabrikası** Kayseri'de açıldı, ancak daha sonra kapatılmıştır.

13. Haritada gösterilen Kayseri, Ankara, Batı Karadeniz (Düzce) Bursa - İnegöl ve İzmir çevresinde mobilya sanayinin geliştiği söylenebilir.

Cevap D

14. Türkiye'de birçok bölgede çok sayıda dokuma tesisi mevcuttur.

Cevap C

15. Seçeneklerde verilen sanayi kollarından pamuklu dokumanın hammaddesi pamuk Şanlıurfa'da yoğun şekilde vardır. Ancak krom Antalya'da, demir Ereğli'de, bakır Samsun'da yoktur. (Hammadde olarak)

Cevap E

16. Zığana (Kalkanlı), Trabzon -Gümüşhane, Ilgaz, Kastamonu - Çankırı,

Gülek, Adana- Niğde

Kop, Erzurum Bayburt arasını bağlarken ; Cankurtaran Artvin Borçkayı Hopa'ya bağlar.

Cevap A

17. Dalaman kağıt

Aliağa petrokimya

Gördes halıcılık

Mazıdağı Gübre'de önemlidir; ancak soruda bakır işleme ile ilgili herhangi bir yer verilmemiştir.

Bakır işletmeciliği

Elazığ, Samsun ve Artvin'de vardır.

Cevap B

18. Verilen sanayi kolları düşünüldüğünde Samsun'da, İzmir'de, İzmit'te ve İskenderun'da ulaşım etkililikten Karabük Demir Çelik'te enerji kaynağı (Taşkömürü) etkili olmuştur.

Cevap B

1. Türkiye'de güneş enerjisinden Konya, Malatya, Şanlıurfa gibi illerde elektrik üretilirken birçok yerde evlerde sıcak su temininde kullanılır. Bunun beraberinde zaten seracılıkta çok önemli bir kaynaktır.

Cevap E

2. Türkiye'de çıkarılan Petrol ihtiyacın yaklaşık yüzde 6'sını karşılar.

Rafinerilerin yerlerinin belirlenmesinde Ulaşım ve nüfus etkilidir. Kırıkkale'deki rafinerisine ham petrol taşımak için boru hattı yapmak zorunlu olmuştur. Çünkü Kırıkkale'nin denize kıyısı olmadığı için mecburen boru hatlarıyla taşımak çözümlü olmuştur.

Petrol rezervlerinin % 100'ü Güneydoğu'da değildir, farklı bölgelerimizde de petrol rezervleri vardır ancak işletilememektedir. Çıkarımın % 100'ünün Güneydoğu'da olduğu söylenebilir.

Cevap C

3. Bandırma ve İstanbul Esenyurt'ta kullanılan enerji kaynağı doğalgazken, İzmir - Balçova ve Denizli Sarayköy'de sıcak suyla elektrik üreten jeotermal santraller mevcuttur. Ancak Bursa Orhaneli'de kullanılan enerji linyittir.

Cevap B

4. Seyitömer, Afşin, Yatağan, Tunçbilek, Soma, Aşkale, Çayırhan ve Çeltik gibi termik santrallerde linyit kullanıldığı için kirlilik fazladır ; ancak İzmir- Çeşme Alaçatı'da rüzgar santralleri fazladır. Bunların havayı kirlettiği söylenemez.

Cevap C

5. Kastamonu Küre'de bakır,
Sivas Divriği'de demir,
Mardin Mazıdağı'nda fosfat,
Ankara Çayırhan'da linyit çıkarılırken Sivas'ta bor madeni çıkarılmaz.

Cevap E

6. Yerçekillerinin eğim ve engebesinin fazla olduğu yerlerde hidroelektrik enerji potansiyeli fazladır ;ancak Adıyaman genelinde düz bir yerde olmasına rağmen Fırat Nehri çok derin vadede aktığı için enerji üretim potansiyelinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Cevap A

7. Türkiye'de kaplıcalar; konutların ısıtılması, seraların ısıtılması, sanayide, çimento kurutulmasında ve sağlık turizmi gibi alanlarda kullanılır

Cevap E

8. Türkiye'nin sanayileşme düzeyi Avrupa'nın altındadır ancak sanayileşme hızında Avrupa'nın üzerindedir. Bununla birlikte ihracattaki oranı en fazla olan sektör sanayidir ve Türkiye'nin dış ticaret açığının kapatılmasında en önemli çıkış yolu olarak görülmektedir.

Cevap E

9. Türkiye'de kurulan ilk şeker fabrikası Uşak Nuri Şeker Fabrikası'dır; ancak ilk şeker üreten fabrika Kırklareli Alpulu Şeker Fabrikasıdır.

Cevap B

10. Türkiye'de en gelişmiş sanayi kolu tekstilken en yaygın sanayi kolu gıda sanayidir

Cevap B

11. Ormanlardan mobilya, kağıt ; yaprak ve özlerinden kozmetik sanayi, bunun beraberinde çam fıstığı, damla sakızı aroması gibi gıda alanlarında da kullanılır.

Cevap E

12. Türkiye'de sanayi içinde en fazla istihdamın gerçekleştirildiği alan tekstil sanayidir.

Cevap C

13. Seracılığın yaygın olarak yapıldığı yerlerde insanlar kışın da taze sebze bulabilecekleri için konserve tüketimi fazla değildir.

Cevap A

14. Türkiye'de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde şeker pancarı tarımı yapılmaz bu yüzden şeker fabrikası yoktur.

Cevap E

15. Türkiye petrol arıtma tesislerinden arta kalan atıklarla çeşitli ürünler elde edip dışarıya satmaktadır. Bunun beraberinde işlenmemiş kahveyi alır, işlenmiş kahveyi de ihraç eder. İhracatı yapılan kozmetik ürünleri de kimya sanayi kapsamındadır.

Cevap E

16. Soruda verilen sanayi kollarının Türkiye'deki dağılımı düşünüldüğünde en fazla işletmeye sahip olan sektör otomotiv sektörüdür.

İstanbul, İzmit, Sakarya, Bursa, Eskişehir, Aksaray, Gaziantep, İzmir ve Adana gibi illerde otomotiv sektörü gelişmiştir

Cevap A

17. Türkiye'de büyük şehirlerin çevresinde kurulmaya çalışılan organize sanayi bölgelerinin asıl amacı sanayinin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçları en aza indirmenin beraberinde planlı kentleşme ve ucuz hammadde temininde işverenlere yardımcı olmak önemlidir ; ancak döviz çıktılarını artırmak sanayiciler için olumsuz bir durumdur. Döviz girdilerini artırmak olumludur.

Cevap D

18. Türkiye'de ve dünyada uçak fabrikaları kurulurken en büyük giderlerden bir tanesi de yaz aylarında tesisin yani fabrikanın soğutulması kışın ise ısıtılması büyük maliyetlere yol açar ; çünkü uçak gibi büyük araçların üretildiği fabrikaların iç hacminin geniş olmasından dolayı bu giderler fazla olmaktadır.

Cevap B

1. Özellikle son yıllarda ortaya çıkan bitki türlerinin incelenmesi faaliyetlerini içeren botanik turizminin yoğun bir şekilde yapıldığı ilimiz Antalya'dır.

Cevap C

DOKTRİN BİLGİ :

İnanç Turizmi: Saint Pierre Kilisesi, Meryem Ana Kilisesi (Efes), Sümela Manastırı, Balıklı Göl, St.Nichola Kilisesi, Akdamar adası-Kilisesi, Mevlana türbesi, Ashab-ı Keyf önemli inanç merkezleridir.

Akarsu Turizmi: Rafting, kano ve nehir kayığı şeklinde yararlanılır. Çoruh nehri, Fırtına Deresi, Köprü Çayı, Manavgat Çayı, Göksu Nehri, Zamanti ve Dim Çayı önemli potansiyel yerlerdir.

2. Gaziantep Zeugma ve Van Akdamar Kilisesi Dini- tarihi turistik alanları arasındadır. Ancak İhlara Vadisi Peribacaları oluşumundan dolayı doğaldır. Beraberinde Muradiye Şelalesi de, (Van) doğal turizm alanları ile ilgilidir.

Cevap B

3. Krater ve Kaldera volkanik dağların bacalarıdır. İç kuvvetler ile ilgilidir; ancak mağara yeraltı suları, tafoni rüzgar aşındırması, delta Akarsu biriktirmesi, moren ise buzulların oluşturduğu topraklardır. Bunlar dış kuvvetlere girer.

Cevap C

4. Soruda verilen seçenekler incelendiğinde Muş - Varto ve çevresinde yer alan Bingöl Karlova, Erzincan deprem riskinin en fazla olduğu yerler arasındadır.

Cevap D

5. Bir yerde çalışan çiftçilerin tarım alanlarına bölünmesi ile tarımsal nüfus yoğunluğu elde edilir. Harita incelendiğinde yer şekillerinin en sade olduğu yer 5 numaralı yerdir. Tarım alanı genişledikçe tarımsal nüfus yoğunluğu en az olur.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Karadeniz Bölgesi'ndeki başlıca geçitler şunlardır:

- Kop Geçidi Bayburt'u Erzurum'a
- Zigana (Kalkanlı) Geçidi Trabzon'u Gümüşhane'ye
- Cankurtaran Geçidi Hopa'yı Borçka'ya
- Ecevit Geçidi İnebolu'yu Kastamonu'ya bağlar.

Akdeniz Bölgesi'ndeki başlıca geçitler şunlardır:

- Çubuk Geçidi Antalya'yı Göller yöresine
- Sertavul Geçidi Silifke'yi Karaman'a
- Gülek Geçidi Adana'yı İç Anadolu Bölgesi'ne
- Belen Geçidi Çukurova'yı Hatay' a bağlar.

6. Seçeneklerde verilen Amik Ovası dışındaki ovalar deltadır. Amik Ovası arazinin çökmesiyle oluşmuştur. Graben sahasıdır. Yani tektoniktir.

Cevap E

7. Türkiye'de İzmir, Adana ve Bursa gibi illerin gelişiminde, sanayi, ticaret ve tarım gibi sektörlerin tamamı etkili olmuştur.

Cevap B

8. Haritada verilen 2 numaralı Antalya ve 4 numaradaki Iğdır'da demiryolu yoktur.

Cevap D

9. Son yıllarda tütün ekim alanlarında ciddi oranlarda azalma olmuştur. Bunda devlet desteklerinin azalması ve tütündeki işçiliğin fazla olması etkili olmuştur.

Cevap E

10. Kozmetik sektörünün hammaddesi olan gül ve siğla yağı Türkiye'de vardır. Bu yüzden daha az ithal edilir.

Cevap E

11. 2021 TÜİK verilerine göre üretilen elektrik enerjisinin çoğu doğal gazdan elde edilir. Sonra sırada kömür ve hidroelektrik gelir.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Demiryollarının gitmediği yerler: Yıldız Dağları çevresi, Çanakkale çevresi, Menteşe Yöresi, Antalya Bölümü'nün kıyıları ve Antalya ili, Sinop-Kastamonu çevresi, Tunceli-Ağrı-Iğdır Yöresi, Hakkâri Yöresi ve Doğu Karadeniz Bölümü.

Demiryollarının gittiği limanlar: Samsun, Zonguldak, Ereğli, İskenderun, Mersin, İzmir, Bandırma, İzmit ve İstanbul.

12. Engebeli arazilerde karoyolu yapımında gerçek uzaklık ile kuşçuşu uzunluk arasındaki farkın fazla olması engebeli arazileri kanıtlar. Ancak bu fark sayısal değil oransal farktır. 10 km yol 20 km olmuştur. 2 kat fark vardır.

Cevap D

13. Ordu ile Sivas arasındaki engebeden dolayı karayolunun yapım maliyeti yüksek olur.

Cevap E

14. Türkiye'de 15 eser UNESCO kültür mirası listesinde yer alır. Bunlardan biri olan Nemrut Dağı Adıyaman'da yer alır. Bitlis'te yer alan Nemrut Dağı bir volkanik olup UNESCO listesinde yer almaz. Listeye alınan son yer Arslantepe Höyüğü (Malatya)

Cevap D

15. İthalat ve ihracat bir ülkede daha çok dış ticaret hacmini artırır. Seçeneklerde verilen diğer faktörler ise iç ticaret hacmini artırır.

Cevap E

16. Balıca Mağarası – Tokat, Ürgüp – Göreme Nevşehir Peri Bacaları, Girlevik Şelalesi – Erzincan, Kültepe Tabletleri – Kayseri'de Vanadokya- Peribacaları – Van'dadır. Verilen yerler incelendiğinde mağara oluşumunda karstik araziler çok önemlidir.

Cevap A

DOKTRİN BİLGİ :

Marmaray Projesi: İstanbul'un Avrupa ve Asya yakalarındaki demiryolu hatlarını İstanbul Boğazı altından geçen bir tüp tüneli birleştiren 76 km'lik bir demiryolu iyileştirme ve geliştirme projesidir. Halkalı ile Gebze arasında çalışması planlanan hattın boğaz geçişini de içine alan 14 km'lik bölümü, 29 Ekim 2013 tarihinde hizmete açılmıştır. Açılan hatta 3'ü yeraltında olmak üzere toplam 5 istasyon vardır.

AB hızlı tren ağlarıyla uyumlu olan bu hat Avrupa'dan Asya'ya, batıdan doğuya kesintisiz, hızlı ve ekonomik bir demiryolu bağlantısı sağlayacaktır.

17. Türkiye; üzüm, fındık, antepfıstığı ve zeytinyağı ihraç eder. Ancak gübrede hammadde olan fosfat yetmediği için ithal edilir.

Cevap A

18. Özellikleri verilen proje Ulubat Gölü yönetim planıdır. Ayrıca burası Ramsar alanı içinde de yer alır.

Cevap A

1. Kalkanlı(Zigana), Trabzon - Gümüşhane (Karadeniz)
Ecevit, Kastamonu - İnebolu(Karadeniz)
Sabuncubeli, İzmir - Manisa arasını. (Ege)
75. Yıl Selatin, İzmir - Aydın (Ege)
Sakaltutan, Erzincan - Refahiye arasını bağlamaktadır. (Doğu Anadolu)
Cevap D
2. • İstanbul'un Tarihi Alanları [1985]
• Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) [1985]
• Hattuşa (Boğazköy) - Hitit Başkenti (Çorum) [1986]
• Nemrut Dağı (Adıyaman - Kahta) [1987]
• Xanthos-Letoon (Antalya - Muğla) [1988]
• Safranbolu Şehri (Karabük) [1994]
• Troya Antik Kenti (Çanakkale) [1998]
• Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) [2011]
• Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya) [2012]
• Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) [2014]
• Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) [2014]
• Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri (2015)
• Efes (2015) kültürel olarak;
• Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) [1985]
• Pamukkale-Hierapolis (Denizli) [1988]
Perge Antalya ilinde yer alan antik bir kenttir. Ancak UNESCO kültür mirası listesinde yer almaz.
Cevap D
3. Soruda verilen Kalkanlı(Zigana) ve Nefise Akçelik geçitlerinde tüneller vardır. Ancak Sertavul ve Kop'ta tüneller yoktur.
Cevap B
4. Adana Niğde arası bağlayan Gülek ve Kavak Geçidi'nde hem demiryolu hem de karayolu mevcuttur.
Cevap A
5. Antalya'da mevcut durumda zaten demiryolu ağı yoktur; soruda mevcut demiryolunun hızlı trene dönüştürüleceği söylenmektedir. Halbuki mevcut demiryolu olmamakla birlikte Antalya da hızlı tren projeleri arasına girmiştir.
Cevap E
6. Dünya standartlarına göre toplam taşınan yolcu sayıları ile ölümlü kazalar oranlandığında en güvenilir havayolu çıkmıştır.
Cevap A
7. İskenderun Limanı'nın kıta sahanlığı diğer limanlarımızdan daha geniştir. Yani İskenderun Limanı'nda diğer limanlara göre daha uzun mesafede daha az derinliklere ulaşılır.
Cevap A
8. Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı (DOKAP) Ordu, Giresun, Trabzon, Samsun, Rize, Artvin, Gümüşhane ve Bayburt illerini kapsayan DOKAP Ana Planı, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) koordinasyonunda hazırlandı. Amaç kalkınmayı sağlamaktır. Özellikle Yayla Koridoru, Ulaşım ve istihdam alanlarının artırılması hedeflenmektedir.
Cevap C

9. Rafineri olan limanlarda ham petrol alındığı için sıvı yük taşımacılığı fazladır. İzmir, İzmit ve Mersin gibi limanlarda rafineri vardır. Ancak Antalya Limanı daha çok turizm ve yat limanı amacıyla kullanılır.
Cevap E
  10. Sinop Limanı Türkiye'nin tek doğal limanı özelliği taşımaz. Çünkü Sinop Limanı dışından birçok doğal liman vardır. Sinop Limanı Karadeniz Bölgesi'nin tek doğal limanıdır.
Cevap D
  11. Hakkari, Menteşeler, Doğu Karadeniz, Teke ve Taşeli çevresinde demiryolu yoktur. Ancak Sivas ve çevresinde vardır.
Cevap E
  12. Soruda verilen Ceyhan - Gaziantep dışında boru hatları mevcuttur.
Cevap E
  13. Ashabı KeHF (Yedi Uyurlar), Halil.ür Rahman Gölü ve Akdamar Adası Dini turizmde girerken; Gaziantep. (Zeugma) tarihi turistik alanlardandır.
Cevap E
  14. Denizli'deki Karahayıt Kaplıcası tarihi özellik gösteren kaplıcalarımız arasındadır. Eski dönemlerden beri bir çok medeniyette yeri olan kaplıcadır.
Cevap B
  15. Verilen kayak tesisleri arasında pist uzunluğu en fazla olacak kayak tesisi Erzincan - Ergen kayak tesisidir.
Cevap C
- DOKTRİN BİLGİ :**
Türkiye'nin dışarıya mal veya hizmet satması olayına **ihracat (Dış satım)**
- Türkiye'nin dışarıdan mal veya hizmet alması olayına ise ithalat(Dış alım) denir.
  - İhracat ile ithalatın toplamına Dış Ticaret Hacmi denir.
  - Türkiye'nin ithalatı, ihracatından fazla olduğu için dış ticaret açığı oluşmuştur.
16. Mevcut durumda Ermenistan'la Türkiye'nin demiryolu bağlantısı yoktur.
Cevap E
  17. Bandırma - Bor işleme
Zonguldak - Demir Çelik
Samsun - Bakır işleme faaliyetlerinden dolayı söz konusu limanlar gelişmiştir.
Cevap E
  18. Yıldız Dağları - Kırklareli'de demiryolu ağı olduğu halde uzun yıllardan beri burası kullanılmamaktadır.
Cevap E

1. Haritalar çizilirken daha az hata ortaya çıkması için projeksiyon yöntemleri kullanılır. Buna göre Ekvator ve çevresini Silindirik ya da Merkator projeksiyon kullanılırken Orta kuşakta Konik, kutuplarda Düzlem projeksiyon kullanılır. Türkiye için en uygun Konik projeksiyondur. Engebeden dolayı en az hata Marmara olur ama en sade bölgemiz Güneydoğu Anadolu'dur.

Cevap C

DOKTRİN UYARI:

Harita bilgisi soruları KPSS'de ekstra soru tipidir.

2. Osmanlı Devletinde haritacılığı başlatan Piri Reis'tir. Ayrıca dünya haritası tarihteki önemli yerini almıştır. Piri Reis meşhur dünya haritasını I. Selim'e sunmuştur.

Cevap B

3. CBS (Coğrafi bilgi sistemleri), Nokta, çizgi ve alan kullanılmaktadır. Ağaçlar tepe noktaları, mağara ve kuyular nokta ile gösterilirken yollar çizgi ile gösterilmektedir.

Cevap B

4. Tarama yönteminde kısa kalın ve sık çizgiler genelde eğimin fazla olduğu yerlerde kullanılır. Şehirler incelendiğinde eğimin en fazla olduğu yer Muş'tur.

Cevap C

5. Türkiye'de göçlere sebep olan kuraklık, doğal afetler, sel, su baskını, deprem, dağlık arazi ve yerleşmeyi sınırlandıran gür bitki örtüsü başlıca itici faktörlerdir. Ancak ılıman iklim koşulları istenen özellikler arasındadır. Bu durum göçte çekici faktörlerdendir.

Cevap B

6. Türkiye'de ekim alanı en geniş olan tarım ürünleri Buğday, arpa ve şeker pancarıdır.

Cevap D

7. Türkiye'de pamuk üretiminde birinci olan bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. il bazında Şanlıurfa'dır.

Cevap E

8. Karasal iklimde belirgin olan bitki örtüsü bozkırdır. Bozkır daha çok küçükbaş hayvancılıkta etkilidir.

Cevap A

9. Türkiye'de Artvin, Samsun ve Elazığ gibi illerde bakır işletmeciliği devam etmektedir. Ancak Kastamonu'da bakır çıkarıldığı halde işlenmesi için Samsun'a gönderilir. Ereğli'de zaten bakır işletmeciliği yoktur.

Cevap D

10. Zonguldak Çatalağzı'nda enerji kaynağı olarak taş kömürü kullanılır.

Cevap B

11. Türkiye'de kurulan ilk ağır sanayi 1937 yılında kurulan Karabük Demir Çelik Fabrikası'dır.

Cevap E

12. Ülkelerde kurulan uçak, silah ve askeri üretimde yerlerin belirlenmesinde her zaman savunmaya ve korunaklı alanlara ihtiyaç duyulur.

Cevap E

13. Karasal iklim bölgesi oluşturulurken sıcaklık, yağış ve basınç faktörleri etkili olduğundan birden fazla özellik dikkate alınmıştır. Ancak turuncgil üretim bölgesinde sadece turuncgil tarımının yapıldığı alanlar dikkate alınır.

Cevap C

14. Rize, madencilik değil bir tarım kentidir. Her ne kadar da Rize Çayeli'nde bakır çıkarılsa bile şehrin ekonomik etkinliği tarım üzerindedir.

Cevap D

15. Mera alanlarının genişletilip, teşvik edilmesi hayvancılıkta verimi düşürür. Doğru olan besi yani ahır hayvancılığıdır. Çünkü mera hayvancılığı iklime bağlı bir hayvancılık türüdür.

Cevap E

16. Türkiye'de ulaşımı etkileyen yer şekilleri, iklim ve coğrafi konum doğal şartlardan sayılır. Ancak sermaye ve teknik eleman beşeri özellikler arasındadır.

Cevap D

17. Verilen diğer ürünler karşılaştırıldığında Türkiye'nin ihracatında en az paya sahip olan buğdaydır. Çünkü buğdayda kuru tarım faaliyetlerine göre yapıldığı için yıldan yıla üretimde dalgalanmalar olur.

Cevap A

18. Antalya'da turizm daha çok yazın artarken, Bursa'da ise kış turizminden dolayı kış aylarında artış gösterir.

Cevap D

1. Akçakale sınır kapısı Türkiye ile Suriye arasındadır. Seçeneklerde verilen diğer sınır kapıları doğrudur.

Cevap E

2. Yunanistan ile

Demiryolu sınır kapısı: Uzunköprü'dedir. Bulgaristan ile demiryolu sınır kapısı: Kapıkule Sınır Kapısı'dır.

Suriye ile demir yolu sınır kapılarımız 3 tanedir. Kilis'te Çobanbey Sınır Kapısı, Şanlıurfa'da İslahiye Sınır Kapısı ve Mardin'de Nusaybin Sınır Kapısı yer alır.

İran ile demiryolu sınır kapısı Van Kapıköy Sınır Kapısı'dır.

Ermenistan ile demiryolu sınır kapımız olan Akyaka sınırı hizmet dışı durumdadır.

Gürcistan'la Cambaz Sınır Kapısı'ndan bağlantı vardır. (Bakü-Tiflis-Kars)

Cevap A

- 3.
Göksu deltası	Mersin	13 Temmuz 1994
Burdur Gölü	Burdur	13 Temmuz 1994
Seyfe Gölü	Kırşehir	13 Temmuz 1994
Manyas Gölü (Kuş Gölü)	Balıkesir	13 Temmuz 1994
Sultan Sazlığı	Kayseri	13 Temmuz 1994
Kızılırmak Deltası	Samsun	15 Nisan 1998
Akyatan Lagünü	Adana	15 Nisan 1998
Uluabat Gölü	Bursa	15 Nisan 1998
Gediz Deltası	İzmir	15 Nisan 1998
Meke Gölü	Konya	21 Haziran 2005
Yumurtalık Lagünleri	Adana	21 Haziran 2005
Kızören Obruğu	Konya	2 Mayıs 2006
Kuyucuk Gölü	Kars	2 Nisan 2009
Nemrut Gölü	Bitlis	17 Nisan 2013 en son

Cevap B

4. Serbest bölgelerin kurulmasının sebepleri arasında üretimi artırıp, teknoloji ve ihracatı artırmak en önemli amaçları arasındadır; ancak gümrük vergilerini artırmak ihracatçılar için olumsuz bir durumdur. Bu uygulama önerilmez.

Cevap A

5. Ticareti geliştirme amaçlayan serbest ticaret bölgeleri neden bazıları şunlardır. Trabzon, Rize, Mardin, Trabzon, Denizli, Kayseri, Gaziantep, Adana, İzmir, Bursa, İstanbul, İzmit ve Antalya'dır.

Cevap B

6. İBBS tanımlanmasında

- Nüfus
- Coğrafya
- Bölgesel kalkınma planları
- Temel istatistiki göstergeler
- İllerin sosya ekonomik gelişmişliklerine göre yapılır.

Ancak temel idari yapıları göz önüne alınmaz.

Cevap D

7. Özellikleri verilen köprü Nissibi Köprüsü'dür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi için önemlidir.

Cevap B

8. Türkiye'de son verilerine göre Organize Sanayi Bölgesi'nin en fazla olduğu il 16 ile Bursa'dır. Yine İzmir, Adana, Ankara ve İstanbul'da da organize sanayi bölgeleri bakımdan zengindir.

Cevap B

9. Türkiye'de en fazla sel olayların meydana geldiği bölge Karadeniz Bölgesi'dir. Bunun temel sebebi fazla yağışlardır; ama sel rejimli akarsuların en fazla olduğu bölge ise İç Anadolu Bölgesidir.

Cevap A

10. Sellerden korunmanın birçok yolu vardır. Doğal bitki örtüsünü korumak, dere önlerini temizlemek, halkı bilinçlendirmek gibi.. Ancak su akışını yavaşlatmak selleri artıran faktörlerdendir.

Cevap B

11. Çiğ olaylarının fazla olması için kar yağışlarının beraberinde engebeli arazi de etkilidir. Seçenekler incelendiğinde Batman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer aldığı için çok fazla kar yağışı aldığı söylenemez.

Cevap E

DOKTRİN BİLGİ :

Zafer Havalimanı:Kütahya'nın Altıntaş ilçesinde bulunan uluslararası havalimanı, Kütahya, Afyonkarahisar ve Uşak illerine hizmet vermesi nedeniyle Türkiye'nin ilk bölgesel havalimanıdır. Açıldığı tarih itibarıyla Türkiye'nin 4. büyük havalimanıdır.

12. Çiği önlemek için çiğ setlerinin yapılması, önleyici rüzgar kanatlarının oluşturulması ve çiğ bölgesi'nin ağaçlandırılması çiği önleme konusunda yardımcı olabilecek çalışmalar arasında sayılır.

Cevap D

13. Kuraklık indeksinin fazla olduğu yerlerde kuraklık derecesinin yüksek olduğu anlamına gelir. Bu da yeraltı ve yerüstü sularının fakirliğine işaret eder.

Cevap E

14. Mart, nisan ve mayıs aylarında topraktaki nem oranı fazla olduğu için orman yangınlarının yoğun olduğu söylenemez.

Cevap D

15. Ulaşım üzerinde etkili olan tarım, sermaye, insan faktörü ve teknolojik gelişmeler beşeri faktörler olmasıyla birlikte coğrafi konum doğal faktörler arasında sayılır.

Cevap B

DOKTRİN BİLGİ :

Yapımı devam eden önemli hava limanları: İstanbul 3.Havalimanı(Arnavutköy-Göktürk-Çatalca yollarının birleştiği kavşaktaki 3.500 hektarlık bölgeye yapılacak havaalanının 6 pisti bulunacak ve yıllık 150 milyon yolcu kapasiteli olup 3. köprü ile aynı sürede bitirilmesi hedefleniyor), Çukurova Bölgesel Havalimanı-Mersin(Mersin'in Tarsus İlçesi'nde yapımına başlanan Çukurova Bölgesel Havaalanı 30 milyon yolcu kapasitelidir.Çukurova Bölgesel Havaalanı Adana'ya 30 km, Mersin'e 45 km uzaklıktadır.), Ordu-Giresun Havalimanı (Orgi)-Ordu(Avrupa'nın ve Türkiye'nin ilk deniz üzerine inşaa edilen havalimanı olması ile birlikte Doğu Karadeniz'i dünyaya ulaştıracaktır.), Yüksekova Havalimanı-Hakkari(Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde bulunan Yüksekova Havalimanı'nda çalışmalar.

16. Türkiye'de Cumhuriyet döneminden bu yana demiryolları aralıklarıyla gelişme göstermiş, bugün de hızlı tren faaliyetleri ivme kazanmıştır. Ancak 1950'li yıllardan bu yana demiryollarıyla taşınan yolcu sayısı artmasına rağmen diğer ulaşım sistemlerinin yani hava ve kara yollarında ortaya çıkan gelişme hızı daha fazla olmuştur.

Cevap E

17. Akarsuların yatak eğiminin fazla olduğu yerlerde rafting sporları fazladır. Seçeneklerdeki akarsular incelendiğinde Susurluk Nehri'nin yatak eğimi daha az olduğu için rafting sporlarının fazla gelişemeyeceği söylenebilir.

Cevap E

18. Denizbank Türk Denizciliği'nin geliştirilmesi amacıyla 1937 yılında kurulmuştur.

Cevap E

1. Karadeniz Bölgesi'nin kıyı ile iç kesimi arasında yıllık sıcaklık farkı, nüfus yoğunluğu, tarım ürünleri ve ekonomik etkinlikler farklıdır. Ancak dağların uzanış yönü aynıdır.

Cevap B

2. Türkiye'de yeni bölge sınıflandırmasında yer şekilleri, iklim tipleri, doğal bitki örtüsü, su özellikleri, nüfus özellikleri, yerleşme özellikleri ve ekonomik özellikleri belirleyici olmuştur.

Buna göre,

- Ticari özelliğine göre turizm bölgesi = Antalya
- Nüfus özelliğine göre yoğun bölge = Rize
- Bitki örtüsüne göre orman bölgesi = Muğla, Antalya
- Topoğrafik özelliklerine göre ovalık bölge = Konya'dır.

Cevap D

3. Grafikte ithalat ihracattan fazla artmıştır. Bundan dolayı ihracatın ithalatı karşılama oranı düşmüştür.

Cevap D

4. • Turizm geliri yüksektir= Antalya
• Endüstri kolu çeşitliliği en fazladır= İstanbul
• Enerji üretimi en fazladır= Elazığ
• Doğurganlık oranı yüksektir= Şanlıurfa
özellikleri verilmeyen merkez Konya'dır.

Cevap E

5. DAP'ın en önemli amaçlarından biri bölgedeki nüfusu tutmaktır, bölge dışından nüfus transferi yapmak gibi bir amacı yoktur.

Cevap D

6. Ergene Bölümü'nde ekili dikili arazi oranının fazla olmasında geniş düzlüklerin yer kaplaması önemlidir. Makineleşme kafa karıştırıcı olabilir ama makineleşme sebep değil sonuçtur.

Cevap A

7. Bir dağ yamacı boyunca bitkilerin kuşak oluşturmasının ana sebebi yükseltiye bağlı sıcaklığın azalmasıdır.

Cevap B

8. Göksu Nehri'nin sularını Konya Ovası'na taşımayı planlayan tünel Mavi Tünel'dir.

Cevap D

9. 1 numaralı alanda linyit var iken 2 numaralı alanda doğalgaz vardır, 3 numaralı alanda jeotermal enerji kaynakları gelişmiştir.

Cevap E

10. Efes, zamanında bir liman kenti iken daha sonra alüvyonların kıyı doldurmasıyla şu anda içte kalmış bir kent olma özelliğine sahiptir.

Cevap D

11. ZBK Zonguldak, Bartın, Karabük gibi illeri kapsamaktadır. Verilen iller arasında ZBK sınırları içinde Bartın bulunur. Bu proje taşkömürü ve demir-çelik sanayiye daha etkin ve verimli kılmayı hedefler.

Cevap B

12. Yıllık güneşlenme süresinin en yüksek olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Verilen bölümler arasında Dicle, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır. Bu yüzden güneşlenme süresi daha fazladır.

Cevap E

13. Sinop Limanı doğal bir liman olmasına rağmen Küre dağlarından dolayı iç kesimlerle bağlantısı kesilmiştir. Bu yüzden bağlantısı zayıftır ve gelişmemiştir. Sinop iline katkısı azdır.

Cevap C

14. Adana ili turizm bölgesi değil Adana çevresi tarım bölgesi olarak karşımıza çıkar.

Cevap D

15. Eğitim ve engebenin fazla olduğu yerlerde makine kullanmak oldukça zordur. Verilen şehirler arasında eğitim ve engebenin en fazla olduğu yer Muğla ilidir. Sebep ise menteşe dağlarının burayı işgal etmesidir.

Cevap E

16. Balat Ovası Büyük Menderes Ovası'nın devamındaki Delta'dır. Ege Bölgesi'nde yer alır, Akdeniz iklimi görülür. Verilen ovalar arasında Akdeniz İkliminin görüldüğü bir diğer yer ise Silifke Ovası'dır.

Cevap E

17. Sanayide kullanılan elektrik miktarı daima artmaktadır ibaresi yanlıştır. Bu grafik sadece bir yıla aittir ve dolayısıyla artış artmadığını anlayamayız.

Cevap C

18. Bilecik-Bozhöyük porselen üretiminde önemli bir yere sahiptir.

Cevap A

1. Karadeniz Bölgesi'nde dağların kıyıya paralel uzanması; ulaşımın kuzey-güney yönünde az gelişmesi, deniz etkisinin iç kısımlara kadar sokulmaması, çok sayıda koy ve körfezin olmaması ve limanların art bölgesinin dar olmasına sebep olmuştur. (Ulaşım imkanı)

Cevap B

2. Türkiye sınırları içinde yapılan her çeşit mal ve hizmet alış-verişi iç ticaret olarak adlandırılır. Bölgelerin yüzölçümlerinin farklı olması Türkiye'de bölgelerarası iç ticaretin gelişmesini sağlayan unsurlardan biri olduğu söylenemez.

Cevap D

3. Antalya ve çevresindeki limanlara demiryolu ulaşım ağı bulunmaz. Ama Antalya Bölümü'nde demiryolu vardır.

Cevap A

4. Akdeniz Bölgesi'nde Toros Dağları'nı oluşturan ana kayalar (kalker) göz önüne alındığında, bu yörede karstik kaynaklar yani voklüz kaynaklar yaygındır.

Cevap D

5. Troya (Truva) Çanakkale'de yer alır. Güney Marmara Bölümü'nde yer alır.

Cevap A

6. Orta Karadeniz Bölümü'nde nüfus dağılışı Doğu ve Batı Karadeniz Bölümleri'nden farklı olarak iç kısımda da yoğunur. Bu durumun ana sebebi yer şekillerinin burada sade olmasıdır.

Cevap C

7. Göller Yöresinde ekonomik değer taşıyacak miktarda gül ve anason yetiştirilmektedir.

Cevap D

8. Doğu Karadeniz Bölümü'nde çay fabrikaları ile orman ürünleri işletmelerinin yaygın olması, endüstri tesislerinin kuruluşu yerleri ile hammadde arasındaki ilişkiye örnek gösterilebilir.

Cevap B

9. Amik Ovası yıl içinde birden fazla ürün almaya diğerlerinden daha elverişlidir. Akdeniz iklimi görülür.

Cevap D

10. Muş ili Türkiye'de uygulanan en büyük bölgesel kalkınma projelerinden GAP'ın uygulama alanı içinde yer almaz. DAP kapsamındadır.

Cevap A

11. Coğrafi konumları göz önüne alındığında, yaz mevsiminde buharlaşma şiddetinin en fazla olduğu bölüm Orta Fırat'tır.

Cevap A

12. Kıyı gerisinde yüksek ve kıyıya paralel sıradağların bulunması kıyıdaki bir limanın genişlemesini engelleyerek limanın iç kesimlerle bağlantısı zorlaştırmaktadır. Bu durum Samsun Limanı için geçerli değildir.

Cevap B

13. Yağış miktarının en az olduğu bölge İç Anadolu'dur. Bu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin özelliklerinden biri değildir.

Cevap D

14. Rusya'dan gelen 1200 kilometre uzunluğunda doğalgaz taşıyan boru hattının, yaklaşık 380 kilometresi, Karadeniz'in altından geçip Türkiye'ye ulaşmaktadır. Bu özellikleri verilen boru hattı Mavi Akım'dır.

Cevap B

15. Türkiye'nin çeşit ve rezerv bakımından en zengin yer altı kaynaklarına sahip havza, Elâzığ-Malatya Havzası'dır.

Cevap A

16. Yukarı Sakarya Bölümü(Ankara-Eskişehir) hem ulaşım hem de endüstri kuruluşu bakımından diğerlerinden daha fazla gelişmiştir.

Cevap A

17. Kıl keçisinin yaygın olarak beslendiği coğrafi bölge Akdeniz Bölgesi'dir. Özellikle Toros Dağları kıl keçisi için uygun alan oluşturmaktadır.

Cevap E

18. Nem oranının yıl boyunca yüksek olması İç Anadolu Bölgesi'nin iklim özelliklerinden biri değildir. Burada nem oldukça düşüktür.

Cevap A

1. Anız yakılması sonucu toprak yüzeyinde sıcaklık 250 santigrat derecelere çıkmasına ve bununla birlikte toprak üzerinde yer alan killi tabakalar taşlaşarak bir sonraki dönemde ürünlerin çimlenme ve yetiştirme zamanlarındaki dönemlerine olan olumsuz etkisi olur.

Cevap B

2. Türkiye haritasında numaralı yerlerin hepsi sade iken sadece 5 numaralı yer engebeldir. Bu yüzden toprağın aşınması ve süpürülmesi daha kolaydır.

Cevap E

3. Dere yataklarının tarım alanlarına açılması olumsuz bir durumdur. Taşkınlarla araziler zarar görür.

Cevap E

4. Türkiye'de heyelan olaylarının en fazla meydana geldiği mevsim ilkbahardır. Bu durumun temel sebebi kar erimeleridir.

Cevap B

5. Küresel ısınmaya bağlı olarak buzulların erimesiyle su seviyesi yükselecektir. İstanbul, İzmir, Antalya ve Kocaeli deniz seviyesine yakın iken yani riskli iken Ankara daha yüksekte yer alır ve riski azdır.

Cevap B

6. Orman yangınlarına sebep olan durumlar arasında insan etkisi ve dikkatsizlik yer alır. Yaz kuraklığı ve aşırı sıcaklık doğal sebeplerdir.

Cevap A

7. Türkiye arazisinin yarısından fazlası deprem etkisindedir. Bu durum genç arazi yapısına sahip almamızla ilgilidir.

Cevap A

8. Türkiyenin matematik konumuna bağlı olarak tropikal rüzgârlar görülmez. Tropikal rüzgârlar ekvatora yakın alanlarda etkilidir.

Cevap E

9. Verilen yerlerin ortak özelliği, hepsinde deprem riski oldukça düşüktür yani jeolojik yapıları birbirine benzer.

Cevap C

10. Kaya düşmesi daha çok engebeli yerlerde meydana gelir. Verilen iller arasında yer şekillerinin sade olduğu yer olan Edirne ilinde kaya düşme ihtimali oldukça düşüktür.

Cevap C

11. Türkiye haritasında verilen yerler arasında eğimin, yükseltinin ve kar yağışlarının fazla olduğu yer Hakkâri ve çevresidir.

Cevap E

12. Türkiye'de erozyonun şiddetli olmasının temel sebebi bitki örtüsünün cılız olmasıdır. Bundaki en büyük etki ormanların tarihsel süreçte tahrip edilmesidir.

Cevap A

13. Heyelana karşı en önemli önlem örneği istinat duvarlarının yapılmasıdır, yani bu durum kaya düşmesini önler.

Cevap E

14. Nadas erozyonun şiddetini artırır. Sulu tarımın yaygınlaşması erozyonu arttırmaz, tam tersine azaltır. Aşırı sulmanın olumsuz yönleri vardır.

Cevap E

15. Akarsu yataklarının genişletilmesi daha fazla su almasına yardımcı olur. Bu da selleri ve taşkınları azaltır.

Cevap B

16. Çığa sebep olan olay eğim, yükselti ve kar yağışlarıdır. Bu durum aynı zamanda sel olayları, erozyon, kaya düşmesi ve heyelana sebep olur. Ancak depremi etkilemez.

Cevap A

17. Türkiye'de orman yangınlarının büyük bir kısmı yaz mevsiminde meydana gelir. Güneş ışınlarının küçük açıyla gelmesi ve yağışların artması orman yangınlarını arttırmaz, tam tersi azaltır.

Cevap D

18. Gediz Batı Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alır, ancak soruda bizden istenen yerler Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alan şehirlerdir.

Cevap D

1. Türkiye'de 2023 turizm vizyonunda şu gelişim koridorları bulunur:
1. Zeytin koridoru,
  2. Kış koridoru,
  3. İnanç Turizmi koridoru,
  4. İpek Yolu koridoru,
  5. Batı Karadeniz kıyı koridoru,
  6. Yayla koridoru,
  7. Trakya kültür koridoru yer alır.

Cevap E

2. Son TÜİK verilerine göre, Almanya Türkiye ihracatında birinci sırada yer alır.

Cevap A

3. Kurşun - çinko Keban'da yani Elazığ'da çıkarılır ve işlenir. Hammaddeye yakındır.

Cevap D

4. Türkiye'de en yaygın sanayi kolu besin sanayisidir. Türkiye'nin her bölgesinde ve ilinde bulunur.

Cevap D

5. Gördes, Demirci, Simav ve Kula'da halı kilim çok gelişmiştir.

Cevap D

6. Pazar merkezlerine yakınlık, Ulaşım olanaklarının gelişmişliği, Su kaynaklarına yakınlık ve Ham maddeye yakınlık sanayi tesislerinin kurulmasında önemlidir.

Cevap D

7. Otomotiv Türkiye'nin bütün bölgelerinde bulunmaz. Karadeniz Bölgesi'nde de (kıyı bölge) bulunmaz.

Cevap E

8. Zonguldak'ta orman ürünleri sanayisi ve Kırklareli doğalgaz santrallerinin bulunduğu alanda bu tesislere yönelik hammadde bulunur.

Cevap C

9. İzmir - Petrol Rafinerisi = Ulaşım
Karabük - Demir-Çelik = Enerji kaynağı
Samsun - Bakır = Ulaşım
İzmit - Petrol Rafinerisi = Ulaşım
İskenderun-Demir-Çelik = Ulaşım etkilidir.

Cevap B

10. Polye, uvala, dolin ve mağara gibi şekiller karstik arazilerde yer alır.

Verilen kentler arasında karstik arazi Konya'da yaygındır.

Cevap B

11. Akarsuların aşındırma gücünü belirleyen en önemli faktör yatak eğimidir. Verilen yerler arasında eğimin en fazla olduğu yer Yukarı Kızılırmak'tır. (Sivas çevresi)

Cevap E

12. Ege kıyılarının delta ovalarında alüvyal topraklar bulunur. Bunlar oldukça verimlidir.

Cevap A

13. Seracılık daha çok kış mevsiminde yapılan tarımsal faaliyetlerdir. Sulama seracılık için sorun değildir.

Cevap B

14. Kültepe Anadolu'da bulunan ilk yazıtlardır. Kayseri ilinde yer alır. 2023 turizm kapsamında yer alan tematik bir bölge değildir.

Cevap C

15. Karstik arazide yer alan Göksu Nehri üzerinde doğal köprü yer alır. Burada Manavgat nehrine dikkat etmemiz gerekir. Karstik arazide yer almasına rağmen doğal köprü bulunmaz.

Cevap A

16. • Karstik arazinin etkisiyle ortaya çıkan kıyı tipidir.
• Mersin ve çevresinde yer alır.
Özellikleri verilen kıyı tipi kalanklı kıyılarıdır.

Cevap C

17. Dünya'da kendi kendini temizleyebilen üç körfezden biri Saros'tur. Yabancıların yatırımları artmaktadır.

Cevap B

18. A) Büyük Menderes = Balat Ovası
B) Küçük Menderes = Selçuk Ovası
C) Gediz = Menemen Ovası
D) Bakır çay = Dikilli Ovası
Göksu Nehri Silifke Deltası'nı oluşturur.

Cevap E

